

**ZONGULDAK
MOBİLYA İHTİSAS ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ
FİZİBİLİTE RAPORU
2018**

1. YÖNETİCİ ÖZETİ	6
2. METODOLOJİ	7
3. GİRİŞ	8
4. PROJENİN TANIMI VE KAPSAMI	10
5. PROJE ARKA PLANI	11
5.1. PROJE YERİ VE UYGULAMA ALANI.....	11
5.2. MOBİLYA VE ORMAN ÜRÜNLERİ SEKTÖR ANALİZİ.....	12
5.2.1. İşletme Sayısına Göre Mobilya Sektöründe Bölgesel Yoğunlaşma.....	14
6. TÜRKİYE MOBİLYA TİCARETİ	15
6.1. TÜRKİYE’NİN MOBİLYA İHRACATI.....	15
6.2. TÜRKİYE’NİN MOBİLYA İTHALATI.....	20
7. DÜNYA MOBİLYA TİCARETİ	24
7.1. DÜNYA MOBİLYA İHRACATI.....	24
7.2. DÜNYA MOBİLYA İTHALATI	31
7.3. DIŞ TİCARET DENGESİ	37
8. SEKTÖRÜN TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ YERİ	37
9. TR81 BÖLGESİ MOBİLYA VE ORMAN ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ	39
9.1. MOBİLYA SEKTÖRÜ.....	39
9.1.1. Bölgedeki Mobilya İşletmelerinin Durumu.....	39
9.2. ORMAN ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ	40
9.2.1. Bölgedeki Orman Ürünleri İşletmelerinin Durumu	41
9.3. BÖLGEDEKİ MOBİLYA VE ORMAN ÜRÜNÜ İŞLETMELERİNİN İHTİYAÇ ANALİZİ.....	42
9.4. ZONGULDAK DURUM ANALİZİ.....	43
9.4.1. Sanayinin Durumu	44
9.4.2. Yükseköğretim	45
9.4.3. Ulaşım	46
10. YASAL MEVZUAT AÇISINDAN İHTİSAS OSB	47
10.1. İHTİSAS OSB KURULUM AŞAMALARI.....	49
10.2. NEDEN İHTİSAS OSB?.....	52
10.3. PROJE FİKRİNİ DESTEKLEYİCİ UNSURLAR.....	55
10.4. SANAYİ GAYRİMENKUL YATIRIM A.Ş. (SAGYAŞ)	57
11. PROJENİN GEREKÇESİ	58
11.1. HAMMADDE VE MAL TEDARİK ETME	58
11.2. TAM ZAMANINDA ÜRETİM.....	59
11.3. MAKİNE VE DONANIM TEDARİK ETME.....	59
11.4. DIŞARIDAN ALINAN HİZMETLER	60

12.	ULUSAL VE BÖLGESEL DÜZEYDE TALEP ÖLÇÜMÜ VE ANALİZİ	61
13.	MOBİLYA SEKTÖRÜNÜN SWOT ANALİZİ	62
14.	MOBİLYA SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	64
15.	SAHA GÖRÜŞMELERİ	69
16.	MOBİLYA İHTİSAS OSB KURULUMU	72
17.	TOPLAM İŞLETME SERMAYESİ	74
18.	ORGANİZASYON YAPISI, YÖNETİM VE İNSAN KAYNAKLARI	74
18.1.	PROJE YÖNETİMİ VE UYGULAMA PLANI.....	75
18.1.1.	Proje Yürütücüsü Kuruluşlar ve Teknik Kapasiteleri.....	75
18.2.	PROJE ORGANİZASYONU VE YÖNETİM.....	75
18.3.	PROJE UYGULAMA PROGRAMI.....	76
19.	İŞLETME DÖNEMİ GELİR VE GİDERLERİ	77
20.	TOPLAM YATIRIM TUTARI	77
21.	TOPLAM YATIRIM TUTARININ YILLARA DAĞILIMI	78
22.	PROJENİN FİNANSMANI	79
EK 1		81
	TEMATİK MESLEK LİSESİ / İHTİSASLAŞMIŞ MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ	81
	YASAL MEVZUAT.....	82
EK 2		87
	ENDÜSTRİYEL SİMBİYOZ	87
	SEKTÖREL ANALİZ	88
EK 3		92
	GÜNEŞ ENERJİ SİSTEMİ.....	92
EK 4		94
	ZONGULDAK SOSYO-EKONOMİK DURUM	94
	FİZİKSEL VE İDARİ YAPI	94
	DEMOGRAFİK YAPI	96
	SOSYO EKONOMİK YAPI.....	97
	Sanayi ve Ticaret.....	97
	Tarım ve Hayvancılık.....	99
	Turizm.....	100
KAYNAKÇA		102

TABLO

Tablo 1: Mobilya İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri.....	12
Tablo 2: Mobilya Sektörü Bölgesel Yoğunlaşma.....	15
Tablo 3: Türkiye'nin Ülkelere Göre Mobilya İhracatı (Değer: 1000 ABD \$) – Kaynak: TÜİK (2016).....	17
Tablo 4: Türkiye'nin Ürünler Bazında Mobilya İhracatı (Değer: 1000 ABD \$) – Kaynak: TRADE MAP ..	19
Tablo 5: Üretim Yapan Lider Firmaların Üretim Payları – Kaynak: İş Bankası Mobilya Sektör Raporu .	20
Tablo 6: Türkiye'nin Ülkelere Göre Mobilya İthalatı – Kaynak: TÜİK (2016)	22
Tablo 7: Türkiye'nin Ürünler Bazında Mobilya İthalatı (Değer: 1000 ABD \$) – Kaynak: TRADE MAP ...	23
Tablo 8: Dünya mobilya ihracatı, oturmaya mahsus mobilyalar, aksam ve parçaları – Kaynak: TRADE MAP	26
Tablo 9: Dünya mobilya ihracatı, tıp, cerrahi, diş hekimliği ve veterinerlikte kullanılan mobilyalar, aksam ve parçaları – Kaynak: TRADE MAP	27
Tablo 10: Dünya mobilya ihracatı, diğer mobilyalar, bunların aksam ve parçaları – Kaynak: TRADE MAP	28
Tablo 11: Dünya mobilya ihracatı, somya, kanepeler, yatak takımı ve benzeri eşya – Kaynak: TRADE MAP	29
Tablo 12: Dünya mobilya ihracatı ve Türkiye'nin pozisyonu – Kaynak: TRADE MAP	30
Tablo 13: Dünya mobilya ithalatı, oturmaya mahsus mobilyalar, aksam ve parçaları – Kaynak: TRADE MAP	32
Tablo 14: Dünya mobilya ithalatı, tıp, cerrahi, diş hekimliği ve veterinerlikte kullanılan mobilyalar, aksam ve parçaları – Kaynak: TRADE MAP	33
Tablo 15: Dünya mobilya ithalatı, diğer mobilyalar, bunların aksam ve parçaları – Kaynak: TRADE MAP	34
Tablo 16: Dünya mobilya ithalatı, somya, kanepeler, yatak takımı ve benzeri eşya – Kaynak: TRADE MAP	35
Tablo 17: Dünya mobilya ithalatı ve Türkiye'nin pozisyonu – Kaynak: TRADE MAP	36
Tablo 18: Türkiye mobilya sanayii dış ticaret dengesi	37
Tablo 19: 2013-2016 Yılı Zonguldak İli İhracat Verileri.....	43
Tablo 20: 2013 - 2016 Zonguldak Dış Ticareti	44
Tablo 21: Mobilya ve orman ürünleri için üretilen yan sanayi ürünleri	45
Tablo 22: Bölgesel Teşvik Sistemi	55
Tablo 23: Büyük ölçekli yatırımlardaki teşvik oranları.....	56
Tablo 24: Arazi ve Mülkiyet Durumu.....	72
Tablo 25: Sabit Sermaye Yatırım Maliyetleri	73
Tablo 26: Toplam İşletme Sermayesi.....	74
Tablo 27: Proje Uygulama Programı.....	76
Tablo 28: Toplam Yatırım Tutarı.....	77
Tablo 29: Toplam Yatırım Tutarının Yıllara Dağılımı	79
Tablo 30: Meslek Lisesi Kurulum Maliyetleri.....	81
Tablo 31: OSB Dışında Açılan Özel Mesleki ve Teknik Liseler İçin Verilen Destekler	84
Tablo 32: OSB'de Açılan Özel Mesleki ve Teknik Liseler İçin Verilen Destekler	85
Tablo 33: Zonguldak İklim Verileri	96
Tablo 34: Zonguldak Nüfusu – Kaynak: TÜİK.....	96
Tablo 35: Zonguldak İlçelerinin Nüfusu – Kaynak: TÜİK	97
Tablo 36: Bitkisel Üretim	99
Tablo 37: Hayvansal Üretim	100

ŞEKİL

Şekil 1: Tedarik Zinciri Ortaklık Yapısı	9
Şekil 2: Mobilya Sektöründe Bölgesel Yoğunlaşma	14
Şekil 3: İhtisas OSB Kurulum Aşamaları	49
Şekil 4: Zonguldak Depremsellik Haritası	72

GRAFİK

Grafik 1: Türkiye'nin Ülkelere Göre Mobilya İhracatı – Kaynak: TÜİK (2016)	16
Grafik 2: Türkiye'nin Ülkelere Göre İthalatı – Kaynak: TÜİK (2016)	21
Grafik 3: Dünya Mobilya İhracatı ve İhracatçı Ülkelerin Toplam İhracat Rakamları – Kaynak: TRADE MAP (2016).....	25
Grafik 4: Dünya Mobilya İthalatı ve İthalatçı Ülkelerin Toplam İthalat Rakamları – Kaynak: TRADE MAP	31
Grafik 5: Gelir Gruplarının İlk 5 Harcama Grubu Dağılımı – Kaynak: TÜİK	38
Grafik 6: Firma İhtiyaç Analizi	42
Grafik 7: Yıllara Göre Zonguldak ve Türkiye İhracatı	43
Grafik 8: Bölgelere Göre OSB'lerin Dağılımı	48

ZONGULDAK MOBİLYA İHTİSAS ORGANİZE SANAYİ BÖLGESİ

FİZİBİLİTE RAPORU

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri, aynı sektörden üretim firmalarının bir arada oldukları, alt yapı hizmetlerinden daha kolay, ucuz ve etkin yararlanabildikleri, birlikte hareket etmekten kaynaklanan sinerjiyi firmalara sunabilen çeşitli olanaklara sahip üretim ve yerleşim birimleridir.

Zonguldak'ta Çaycuma'daki faal haldeki organize sanayi bölgesi (OSB)'de 36 adet işletme aktif olarak çalışmaktadır. Karademir Mobilya İmal. İnş. San. Ve Tic. A.Ş. 41.249,23 m²'lik bir alanda faaliyet göstermektedir. Yıllık üretim kapasitesi 2003 adet ev mobilyası olan firma, kurulduğu yıl olan 1989'dan bu yana yaklaşık 50.000 adet mobilya üretmiştir. Ayrıca üretmiş olduğu mobilyaları Suudi Arabistan, Irak, Libya, Ürdün, Azerbaycan, Makedonya, Fransa'ya ihraç etmektedir.

Mevcut mobilya odaklı sanayi kuruluşlarına ilave olarak yeni kurulacak olan Mobilya İhtisas OSB bölgede büyük bir istihdam ve pazar hareketliliğine sebep olacaktır. Mobilya İhtisas OSB'nin 20 milyon TL'lik yatırımla 700 dekarlık bir alanda Zonguldak Gökçebeş ilçe sınırları içerisinde kurulması planlanmaktadır. Yıllık üretim kapasitesinin 1.5 milyon adet olması hedeflenen Mobilya İhtisas OSB üretime 2020 yılı itibariyle başlamayı planlanmaktadır.

Bölgedeki mobilya yan sanayisini geliştirip bu sektördeki firmaları bir araya getirerek bir sinerji oluşturmak için Mobilya İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulması planlanmıştır. Zonguldak Mobilya İhtisas OSB'nin İl'e katmış olduğu birlikte iş yapabilme yeteneği ve Zonguldak'ın 3. derecede, Organize Sanayi Bölgesi'nin ise 4. derecede kalkınmada öncelikli alan olması yeni ihtisas OSB kurulumu adına en önemli destekleyici unsurlardır. İhtisas OSB sayesinde oluşacak ek istihdam, üretim ve ihracat artışı ile ülke, TR81 Bölgesi ve Zonguldak ekonomisine katkı sağlanacaktır. OSB'nin finansmanı hususunda ise öncelikli olarak öz kaynak değerlendirilecek eksik kalan hususlarda T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı kaynakları kullanılması öngörülmektedir. Bakanlık, etüt, proje, kamulaştırma, genel idare, altyapı inşaat gibi OSB kurulum giderlerinin %70'ine kadar olan kısmını karşılayabilmektedir. İhtisas OSB'nin arazi satın alma işlemleri öz kaynak kullanılarak veya T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı kredisi kullanılarak gerçekleştirilerek altyapı inşaat aşamaları tamamlanabilecektir. OSB'de oluşturulan parsellerin yatırımcılara tahsis edilmesiyle birlikte kullanılan kredi geri ödenecek ve böylece devlet bütçesine yük getirilmeyecektir.

Zonguldak ili Gökçebeş ilçesi sınırlarında kalan kamuya ait 700 dekarlık bir alanda Zonguldak Mobilya İhtisas OSB kurulması planlanmaktadır. Aynı sanayi iş kolunda faaliyette bulunan işletmeler bir araya toplanacak, hammadde ihtiyacının karşılanması ile birlikte müteşebbislerin rekabet gücü artacak, Zonguldak'ın ve ülkenin ihracatı artacak, istihdama katkı sağlanarak Zonguldak ili ekonomisi kalkınmış olacaktır. OSB'nin kısa zamanda dolacağı ve tam kapasiteyle Zonguldak'a ve ülke ekonomisine hizmet edeceği düşünülmektedir. Bununla

birlikte ihtisas OSB'nin kurulması ile işletmelere gereken destek sağlanarak işletmeler arasındaki işbirliği arttırılacak ve çalışma koşulları daha iyi standartlara taşınacaktır.

Jeopolitik konumunun yanında, güçlü altyapı imkânlarının sağlanmasıyla, Zonguldak Mobilya İhtisas OSB, Zonguldak ve çevre illerde faaliyet gösteren sanayicinin de ilgisini çekeceği düşünülmektedir. Bununla birlikte kurulacak olan İhtisas OSB, bölgede ekonomik kalkınmayı tetikleyecek, bölgenin ulusal ve uluslararası düzeyde tanınmasını ve yatırımların çekilmesini sağlayacak, Zonguldak ilinin yanı sıra çevre illere ve bölgelere hizmet verecektir. Ayrıca, proje 2050 yılı hedefleri kapsamında mobilya sektörü ihracat hedefine önemli katkılarda bulunacaktır.

Zonguldak Mobilya İhtisas OSB için 700 dekarlık bir alan tahsis edilmiş olup bu alanın %60'nın sanayi parseline tahsis edileceği ve toplam alt ve üstyapı yatırım tutarı (Sabit Yatırım Tutarı) 15 milyon TL civarında olması beklenmektedir. Toplam ihtisas OSB altyapı ve kamulaştırma bedelinin 30 adet firma için 16 milyon TL olacağı öngörülmektedir. Kurulacak 30 adet fabrikanın üst yapı maliyetleri bakanlık ve organize sanayi bölgesi müdürlüğünce çıkılacak ihaleler sonucunda belirlenecektir. Tahmini olarak 30 adet firmanın toplam kurulum maliyeti 480 milyon TL olacaktır. Kurulacak 30 adet firmanın faaliyetlerinden toplam elde edilecek cironun yaklaşık 150 – 400 milyon TL olması beklenmektedir. Bu rakamın %20-40'lik kısmı ise ihracata yönelik olması beklenirken (toplam cironun %25'i) ithalatı azaltmaya yönelik ise 30 – 75 milyon TL'lik bir iyileştirme söz konusu olabilecektir.

2. METODOLOJİ

- I. Birincil veriler için masa başı çalışması kapsamında yazılı kaynak taraması yapılmıştır. Bu çerçevede olmak üzere; OSB mevzuatı, dünya ve Türkiye'deki mobilya üretimi, mobilya ihtisas OSB'lerden "İnegöl Mobilya İhtisas OSB", dünya ve Türkiye, TR81 Bölgesi ve Zonguldak ili mobilya ve orman endüstrisi ürünleri üretimi, mobilya üreticilerinin ve mevcut firmaların sorunları incelenmiştir.
- II. İkincil veriler saha çalışması kapsamında;
  - TR81 bölgesindeki mobilya üreticileriyle, ticaret odası yetkilileriyle, yönetici ve uzmanları ile yüz yüze görüşmeler ile mevcut durum analizi yapılmıştır.
  - "İnegöl Mobilya İhtisas OSB" yerinde ziyaret edilerek, tesis yöneticilerinin bilgilendirilmesi ile yatırım ve işletmeler incelenmiştir.
  - Mobilya İhtisas OSB yatırımının çözümlenmesi, uygunluk ve yapılabilirliği için Late Sandalye ve Mobilyum Mobilya AVM ziyaret edilerek yönetici ve uzmanlardan bilgi alınmıştır.
- III. Maliyet ve Gelir hesaplamaları kapsamında;

- Cari piyasa fiyatlarına dayalı olarak sabit yatırım tabloları düzenlenmiş, hesaplamalar yapılmıştır. İşletme giderlerinde mevzuat ve mevcut tesislerde gerçekleşen giderler esas alınmış ve hesaplamalar yapılmıştır.
- Gelir tablolarında mevzuat gelir tahakkukları esas alınarak tablolar düzenlenmiş ve hesaplamalar yapılmıştır.
- Hesaplamalarda kullanılan Kapasite Kullanım Oranı (KKO) tahminleri için mevcut tesislerdeki gerçekleşme durumları esas alınmıştır.

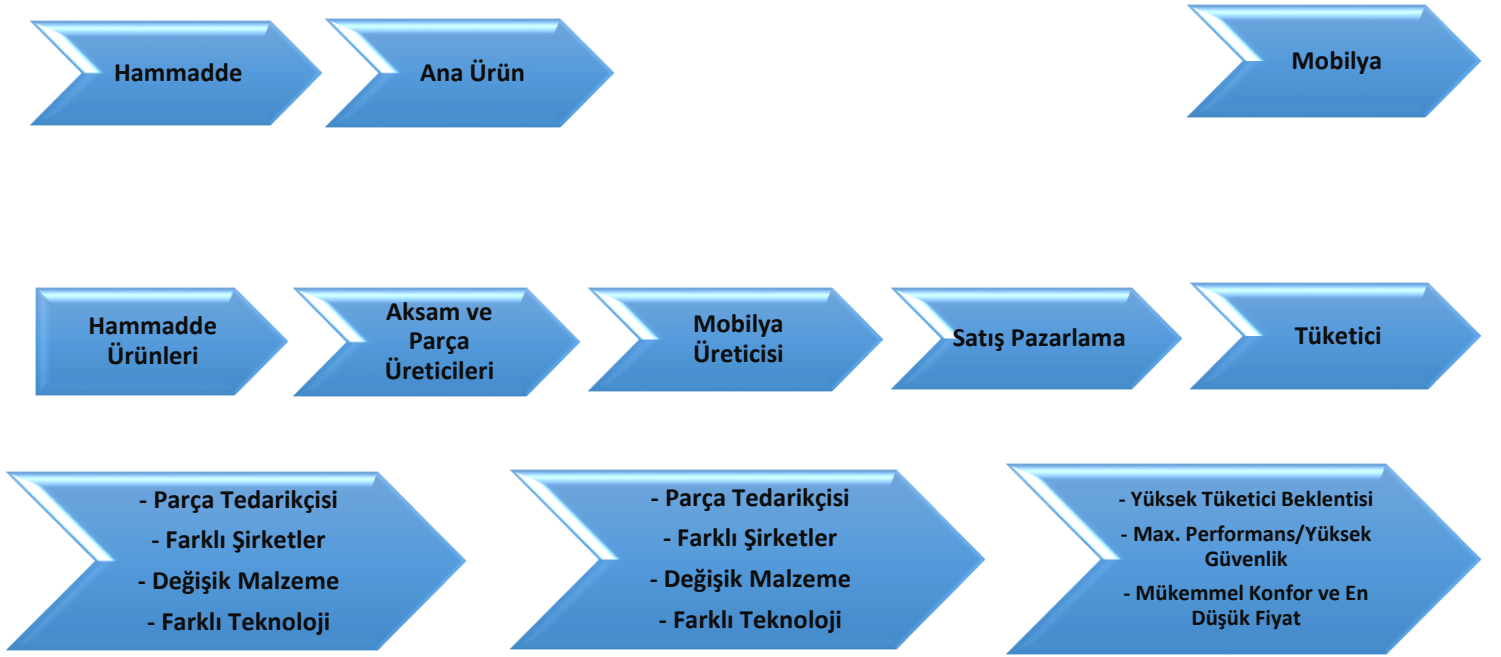
3. GİRİŞ

Mobilya ve orman ürünleri sanayi, mobilyaların ve ahşap ürünlerinin üretildiği ana sanayi ile bu sanayinin belirlediği teknik şartlara uygun orijinal ya da eşdeğer aksam, parça, modül ve sistem üreten yan sanayinin tümünü kapsayan bir sanayi koludur. Uluslararası Endüstri Sınıflandırması kapsamında mobilya ve orman ürünleri endüstrisi; ev mobilyaları, ofis mobilyaları, mutfak dolapları, kereste, ahşap, kapı pencere ve yan endüstri ürünlerini içermekte olup, ev mobilyaları üretim endüstrisi veya orman ürünleri üretim endüstrisi olarak da adlandırılmaktadır.

Mobilya ve orman ürünleri endüstrisinin ekonomiye etkisi; bu iki endüstriye bağlantılı olan diğer endüstri sektörlerinin (ağaç, metal, tekstil vb.) ana alıcısı olması yanında, bu sektörlerdeki teknolojik gelişmelerin sürükleyicisi ve istihdam sağlayıcısı olma özellikleridir. Ayrıca inşaat, konut, sanayi, pazarlama ve turizm sektörlerinin gereksinimi olan her türlü mobilya ve orman ürünleri üretimini gerçekleştirmektedir. Ülkemiz mobilya ve orman ürünleri endüstrisi ihracat kapasitesini artıracak düzeylere ulaşmıştır. Geline bu seviye, sadece mobilya ve orman ürünleri üretimi yapan ana sanayi firmalarınca başarılmış olmayıp yan sanayicilerin (ağaç, metal, tekstil vb.) de payı vardır. Mobilya ve ağaç işleri yapılan her bölgede ana firmaya ürün tedariki sağlayan bir yan sanayi mevcuttur. Üretim adedi arttıkça tedarikçi sayısı ve ona bağlı değer zincirindeki küçük ve orta ölçekli firma sayısı da artmaktadır. Mobilya veya orman ürününün üretim sürecinde tedarik zinciri tipik bir sektör kümesi uygulaması olarak da değerlendirilmektedir. Tedarikçi firmalardan sağlanan aksam ve parçalar, ana sanayinin kendi tesislerinde ürettiği parçalarla bir araya getirilerek mobilyanın/orman ürününün üretimi tamamlanmaktadır.

Mobilya, farklı yapı, malzeme ve teknoloji ile üretilen ve özgün yöntemlerle ve birbiri ile uyumlu olarak bir araya getirilen parça ve aksamlardan oluşmaktadır. Bu parçaların üretiminde demir ve çelik, ağaç kökenli malzemeler; masif, (kereste) kaplama levha, kontrplak, kontrtabla, lif levha, yonga levha, kâğıt ve reçine emdirilmiş veya plastik kaplı dekoratif levhalar kullanılmaktadır. Parçaların büyük bölümü yan sanayide üretilmekte ve ana sanayi bunları montaj yolu ile birleştirmek suretiyle mobilya üretmektedir. Üretim esnasında tasarım, kalite, lojistik ve pazar fiyatından maliyete tüm süreçler tedarik zinciri içinde ortak yönetilmektedir. Bu tedarik zinciri yan sanayi ile ana sanayinin işbirliği neticesinde tamamlanabilmektedir.

Şekil 1: Tedarik Zinciri Ortaklık Yapısı

Yan sanayinin oluşumu için büyük ölçekli ve küçük ölçekli firmaların iletişim kurmaları ve yerli yan sanayinin oluşumu için çaba sarf etmeleri gerekmektedir.

Tüm bu firmalar mobilya ve orman ürünleri yan sanayi sektörünü oluştururken, bu sektörde üretilen parça ve ürünler ise aşağıdaki gibidir;

- Tüm mobilya ve mobilya parçaları
- Aktarma organları
- Tekstil ürünleri
- Demir ve çelik aksamlar
- Cam parçaları
- Güvenlik aksamları
- Kauçuk ve lastik parçalar
- Ayak aksam ve parçaları

Bu çalışma, Zonguldak Gökçebey’de 700 dönümlük bir alanda kurulması planlanan Mobilya İhtisas OSB için gerekli ön araştırma ve bilgilendirme raporudur. Raporun hazırlanması için 2015-2017 yıllarında yayınlanmış mobilya ve orman ürünleri sanayi sektör raporlarının tamamı incelenmiş ve Zonguldak’ta mobilya ve orman ürünleri ihtisas organize sanayi bölgesi kurulmasına yönelik detaylı bir araştırma yapılmıştır. Zonguldak ilinin toplam ihracat rakamı 2016 yılında 323.161.476 dolardır. Mobilya ve orman ürünleri yan sanayi ihracatının

Zonguldak İli toplam ihracatı içerisindeki payı %5'tir. İlin bu sektördeki rekabet gücü düşüktür.

Bölgedeki mobilya firmaları 2016 yılında yaklaşık 18.438.066 TL'lik ihracat gerçekleştirmiştir. Bu miktar Türkiye'nin gerçekleştirdiği mobilya ihracatının yaklaşık yüzde 1'idir. Bölgeden yapılan mobilya ihracatı 5 firma tarafından gerçekleştirilmektedir. Mobilya ihracatı yapan 5 firmanın mevcut durumda ihracat yaptığı ve potansiyel pazar olarak gördükleri ülkeler aşağıda verilmiştir.

Mevcut durumda ihracat yapılmış ülkeler: Almanya, Fransa, Hollanda, İtalya, Libya, Kenya, Kamerun, Belçika, Türkmenistan, Azerbaycan, Libya, Irak, İran, Gürcistan, Fransa, Ürdün, Nijer, Uganda.

Potansiyel pazar olarak görülen ülkeler: Kenya, Güney Afrika Cumhuriyeti, Rusya, Cezayir, Hollanda, Ürdün, Lübnan, Fransa, Orta Doğu, Kuzey Afrika, Fildişi, Senegal, Gana.

Gerek Zonguldak'taki gerekse çevre illerdeki sektör firmaları;

- Ortak hammadde ve yarı mamul teminlerinin birleştirilmesi,
- Ortak depolama alanlarında lojistik hizmetlerinin birleştirilmesi,
- Gelen malzemelerin konsolide edilerek taşınması,
- Varsa katma değerli hizmetlerin tek elden sağlanması,
- Sevkiyatların birleştirilerek taşıma maliyetlerinin azaltılması,

gibi hususlarda iyileştirme olanakları konusunda arayış içerisindeyler. Ayrıca kuruluşların maliyet avantajını yakalayacak, kaynakları etkin kullanarak belirli alanlarda uzmanlaşacak hem yenilikçi olmayı hem de ayırt edici yetenekler oluşturarak sektörde değer yaratmayı sağlayabilecekleri bir yapılanma ihtiyaçları söz konusudur.

İhtisas OSB kurulması ile aynı sanayi iş kolunda faaliyette bulunan işletmeler bir araya toplanacak, hammadde ihtiyacının karşılanması ile birlikte müteşebbislerin rekabet gücü artacak, Zonguldak'ın ve ülkenin ihracatı artacak, istihdama katkı sağlanacak ve il dışına göç de engellenmiş olacaktır. Ayrıca işletmelere gereken destek sağlanarak işletmeler arasındaki işbirliği artırılarak çalışma koşulları daha iyi standartlara taşınacaktır.

Raporun ilgili bölümlerinde söz konusu projenin tanımı ve kapsamı, projenin arka planı, projenin gerekçesi, proje uygulama alanı, teknik ve ekonomik inceleme ve fayda- maliyet analizleri ile ilgili bilgiler bulunmaktadır.

4. PROJENİN TANIMI VE KAPSAMI

“Zonguldak Mobilya İhtisas Organize Sanayi Bölgesi” kurulması projesi ile mobilya ve orman ürünleri endüstrisi alanında mevcut ve yeni yatırım yapacak olan işletmelere yeni bir OSB kurulması ve mobilya ve orman ürünleri sektöründeki kuruluşların aynı ihtisas OSB'nde toplanması amaçlanmaktadır. Projenin kamuya ait 700 dekarlık bir alan üzerine uygulanması planlanmaktadır. Uygulama yeri Zonguldak Gökçebey'dir. Projenin tamamlanması ile alan parsellere ayrılarak 30 adet firmanın yaklaşık 1-2 bin kişiye istihdam sağlayacağı

düşünülmektedir. Proje, öncelikle Zonguldak olmak üzere uygulanacak TR81 bölgesinde ve çevre illerde bulunan sanayicileri ve bu şehirlerde yaşayan iş gücünü de kapsamaktadır. Rapor, Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı (BAKKA) tarafından hazırlanmıştır.

5. PROJE ARKA PLANI

5.1. PROJE YERİ VE UYGULAMA ALANI

Konum olarak Anadolu'nun kuzeyinde bulunan Zonguldak, Karadeniz'in batısında; Kuzey-Güney doğrultusunda ve limanı ile Batı Karadeniz'in gelişmiş ilidir. Zonguldak, Bartın, Karabük illerini kapsayan TR81 Düzey 2 Bölgesindedir. Zonguldak, çevre illere ve ülkenin diğer bölgelerine devlet yolu ile bağlanmaktadır. Türkiye'nin kuzeybatısında liman şehri olması Ankara, İstanbul, Kocaeli, Sakarya gibi büyükşehirlerle yakın ve komşu durumunda bulunması, Kars-Tiflis demiryoluna bağlantı için yeni yatırım planına dâhil edilmesi şehrin lojistik avantajlarını ortaya koymaktadır.

Resim 1: Zonguldak İl Haritası

OSB kurulması öngörülen yerde varsa sanayi odası, ticaret ve sanayi odası, ticaret odasından en az birinin talepleri halinde il özel idaresi veya OSB'nin içinde bulunacağı il, ilçe veya belde belediyesinin, büyükşehirlerde ayrıca büyükşehir belediyesinin temsilcilerince imzalı ve valinin olumlu görüşünü muhtevi kuruluş protokolünün Bakanlıkça onaylanması ve sicile kaydı ile tüzel kişilik kazanır (4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu, Md.4/9).

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu açısından durum böyleyken yer seçimi çalışmaları kapsamında Organize Sanayi Bölgeleri Yer Seçimi Yönetmeliği uyarınca aşağıdaki hususlar dikkate alınmalıdır.

- Yerin topografyası ve iklim koşulları,
- OSB'nin ana ve ara ulaşım yollarına olan uzaklığı,
- OSB'nin arazi durumu, toprak sınıfı ve mülkiyet durumu,
- OSB'nin doğalgaz ve elektrik hatlarına olan mesafesi,
- OSB'nin su kaynaklarına ve alternatiflerine olan mesafesi,
- OSB'nin yerleşim birimlerine olan mesafesi,
- Arazinin jeolojik ve jeoteknik yapısı,
- Alanın eğimli ya da düz oluşu,
- Mobilya sektöründe faaliyet gösteren firmalara olan optimum mesafesi.

ÖRNEK OSB'LER

Aksaray Otomotiv Yan Sanayine benzer ihtisas OSB'ler Tablo 1'de verilmiştir.

OSB ADI	OSB'NİN BÜYÜKLÜĞÜ (ha)	TOPLAM SANAYİ ALANI (ha)	AKTİF FİRMA SAYISI
İnegöl Mobilya İhtisas Organize Sanayi Bölgesi	674,75	445,09	90
Kaynarca Mobilya İhtisas Organize Sanayi Bölgesi	90	51,2	30

Tablo 1: Mobilya İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri

5.2. MOBİLYA VE ORMAN ÜRÜNLERİ SEKTÖR ANALİZİ

Türkiye'de mobilya sektörü eski ve devamlı sektörlerden biridir. Ülkemizde uzun yıllar boyunca daha çok atölye tarzı küçük işletmelerde varlığını devam ettiren bu sektör yerel kalmıştır. Mobilya atölyelerinin birbirinden bağımsız ve küçük olması aralarındaki ilişkiyi sınırlı hale getirmiş, teknolojik gelişmeyi yavaşlatarak el emeğinin yoğun olduğu, ihtiyaç için üretilen küçük ev eşyaları ve yalnızca iç piyasada sunulan ürünlerin hâkim olduğu bir sektör olarak şekillendirmiştir.

Türk mobilya endüstrisi, çoğu geleneksel yöntemlerle çalışan atölye tipi, küçük ölçekli işletmelerin ağırlıkta olduğu bir görünüme sahip olmakla birlikte son yıllarda orta ve büyük ölçekli işletmelerin sayısı artmaya başlamıştır.

Türkiye’de mobilya sektörü, talebin yüksek ve/veya orman ürünlerinin yoğun olduğu belirli bölgelerde toplanmıştır. 2016 yılı SGK verilerine göre mobilya sektörü imalat sanayi içinde 21.446 işletme sayısı ile dördüncü, yarattığı 157.403 kişilik istihdam ile yedinci sırada yer almaktadır. Mobilya sektörünün Türkiye’de yoğunlaştığı iller incelendiğinde başta gelen şehirler; İstanbul, Kayseri, Bursa, Ankara ve İzmir’dir. Diğer iller sırasıyla; Bolu, Eskişehir, Sakarya, Zonguldak, Trabzon, Balıkesir, Antalya ve Burdur’dur.

İstanbul’da mobilya sektörü çeşitli semtlere dağılmış olmakla beraber, en önemli iki merkez İkitelli Organize Sanayi Bölgesi’ndeki Masko (778 mağaza) ve küçük sanayi sitesindeki Modoko (350 mağaza)’dur. Ankara mobilya üretiminde her zaman önemli bir merkez olmuştur. Ankara’da mobilya sektörü Siteler semtiyle özdeşleşmiştir. Siteler 1960’lı yıllarda Marangozlar Odasının önderliğinde kurulmuştur. Bugün 5.000 dönüm arazi üzerinde faaliyet gösteren bölgenin Ankara Elmadağ’da kuruluş izni alan Mobilya İhtisas OSB’ye taşınması için kamulaştırma çalışmalarının tamamlanması ve altyapı yatırımları beklenmektedir. Sitelerdeki kayıtlı firma sayısı 10.000’i aşmıştır. Bu işletmeler emek yoğun işletmelerdir. Büyük ölçekli üretim yapan firma sayısı azdır. Geniş ormanlık alanlara sahip olan ve bunun sonucunda ağaç sanayinin hızlı bir gelişme gösterdiği diğer bir merkez Bursa-İnegöl Bölgesi’dir. Tarihi İpek Yolu üzerinde bulunmasının getirdiği ticari hareketliliği ve hammadde kaynaklarına yakınlık avantajını iyi değerlendiren İnegöl ihracatta yakaladığı başarı ile mobilyada uluslararasılaşma yolundadır. Kayseri’de mobilya sektörünün gelişmesi kanepeler, koltuk ve yatak imalatıyla başlamıştır. Teknolojik gelişmeler ve yeni yatırımlarla bugün mobilyanın her dalında üretim yapan firmaları ile Kayseri, Türkiye’nin önemli bir mobilya merkezi haline gelmiştir. Kayseri Marangozlar Mobilyacılar ve Döşemeciler Odası verilerine göre sektörde faaliyet gösteren firma sayısı 3.500’dür. TÜİK verilerine göre, firma başına 11,5 kişilik istihdam düzeyi ile bölge Türkiye ortalamasının üzerindedir. Şehir büyük ölçekli, fabrikalarda seri üretim yapan, firmalarla yoğunlaşmıştır. Kayseri ev mobilyası (koltuk, kanepeler ve oturma grubu gibi) ihracatı yapmaktadır. İzmir’de Karabağlar ve Kısıkköy sektörün yoğunlaştığı bölgelerdir. Sahip olunan liman ve ulaşım kolaylığı sayesinde ihracattaki atılımlarını sürdürmektedirler.

2016 yılında Türkiye’nin toplam mobilya üretimi 17 milyar dolar iç tüketimi 13 milyar dolardır. Türkiye nüfusunun genç olması, yeni evlilikler, kişi başına düşen milli gelirin iyileşmesi dikkate alındığında 2023 yılına kadar yurt içinde talep artışı beklenmektedir. 2018 yılı sonunda Türkiye’de 21 milyar dolar değerinde mobilya üretiminin yapılacağı, tüketimin de 16 milyar dolara yükseleceği tahmin edilmektedir.

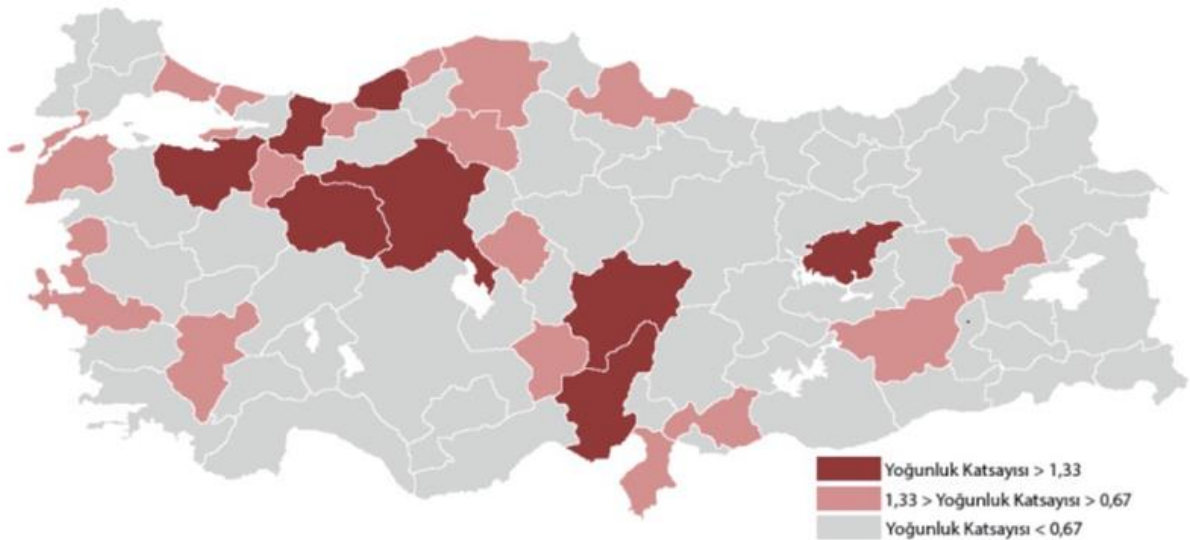
Üretim miktarı değerlendirildiğinde yıllar itibarıyla mobilya sektöründe üretim kademeli olarak artış eğilimi sergilemiştir. 2014 yılında %7 oranında artan üretim, 2015 yılında %8 oranında artış kaydetmiştir. Kapasite kullanımının son yıllarda nispeten yatay seyrettiği görülmektedir. 2013 yılında %71,4 olan kapasite kullanım oranı, 2014 yılında %71,8, 2015 yılında %72,3 olarak kaydedilmiştir. 2016 itibarıyla ise kapasite kullanım oranı %72,5 seviyesinde gerçekleşmiştir. Önceki yıllarda sektörün kapasite kullanımında görülen mevsimselliğin son yıllarda azaldığı dikkat çekmektedir.

Kapasite kullanım oranının yatay seyri üretim artışı birlikte değerlendirildiğinde artış verimlilik artışından ziyade, yeni açılan işletmelerden ve enflasyondan kaynaklanmaktadır. Yurtiçinde tüketicilerin mobilya değiştirme sıklığına ilişkin yapılan anketler tüketicilerin %85'inin 3 ile 10 yıl arasında mobilya değiştirdiğini ortaya koymaktadır. İlk 3 yılda mobilyasını değiştirenlerin oranı %5'dir. Mobilya satın alma nedenine ilişkin yapılan anketlerde ise, yenileme amaçlı mobilya alımlarının ilk sırada olduğu görülmektedir.

Türkiye'nin 2005-2017 döneminde mobilya sektöründe üretim, ihracat, verimlilik ve katma değer artış göstermiştir. İSO Mobilya İmalatı Sektör Raporu'na göre mobilya sektörünün 2005 yılında 715 milyon dolar olan ihracatının 2013 yılında 2,2 milyar dolara, 2017 yılında 3 milyar dolara çıktığı görülmektedir. Sektör ihracatının toplam ihracat içindeki payı %1,87'ye yükselmiştir. Aynı dönemde yaklaşık dört kat artan verimlilik %46,3, net döviz fazlası da 1,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Günlük yaşamın her alanında kullanılan, ağaç ve ağaç ürünleri, metaller ve plastiklerden üretilen mobilya sektörü, büro-mağaza, mutfak, yatak ve diğer olmak üzere dört alt sınıfta faaliyet göstermektedir. Ağırlıklı küçük ölçekli işletmelerin faaliyet gösterdiği sektörde Ar-Ge faaliyetlerinde istihdam edilenlerin sayısı 2016'da 295 kişidir. Ar-Ge harcamaları 15,7 milyon TL'dir. Mobilya imalatı sanayinde 2016 yılı itibariyle alınan patent sayısı 317, marka tescili sayısı 2 bin 663, endüstriyel tasarım tescil sayısı 1.719'a yükselmiştir.

5.2.1. İşletme Sayısına Göre Mobilya Sektöründe Bölgesel Yoğunlaşma

Şekil 2: Mobilya Sektöründe Bölgesel Yoğunlaşma

Mobilya Sektöründe Yoğunlaşma			
Sıra	Büyükük	Sıra	Hakimiyet
1. İstanbul	%20,9	1. Kayseri	%22,1
2. Kayseri	%18,9	2. Antalya	%7,0
3. Bursa	%12,4	3. Sivas	%5,4
4. Ankara	%8,9	4. Şanlıurfa	%5,2
5. İzmir	%6,6	5. Elazığ	%5,2
6. Kocaeli	%4,2	6. Düzce	%4,7
7. Antalya	%2,9	7. Diyarbakır	%4,1
8. Sakarya	%2,0	8. Kars	%4,0
9. Adana	%1,8	9. Amasya	%3,8
10. Gaziantep	%1,7	10. Çanakkale	%3,8

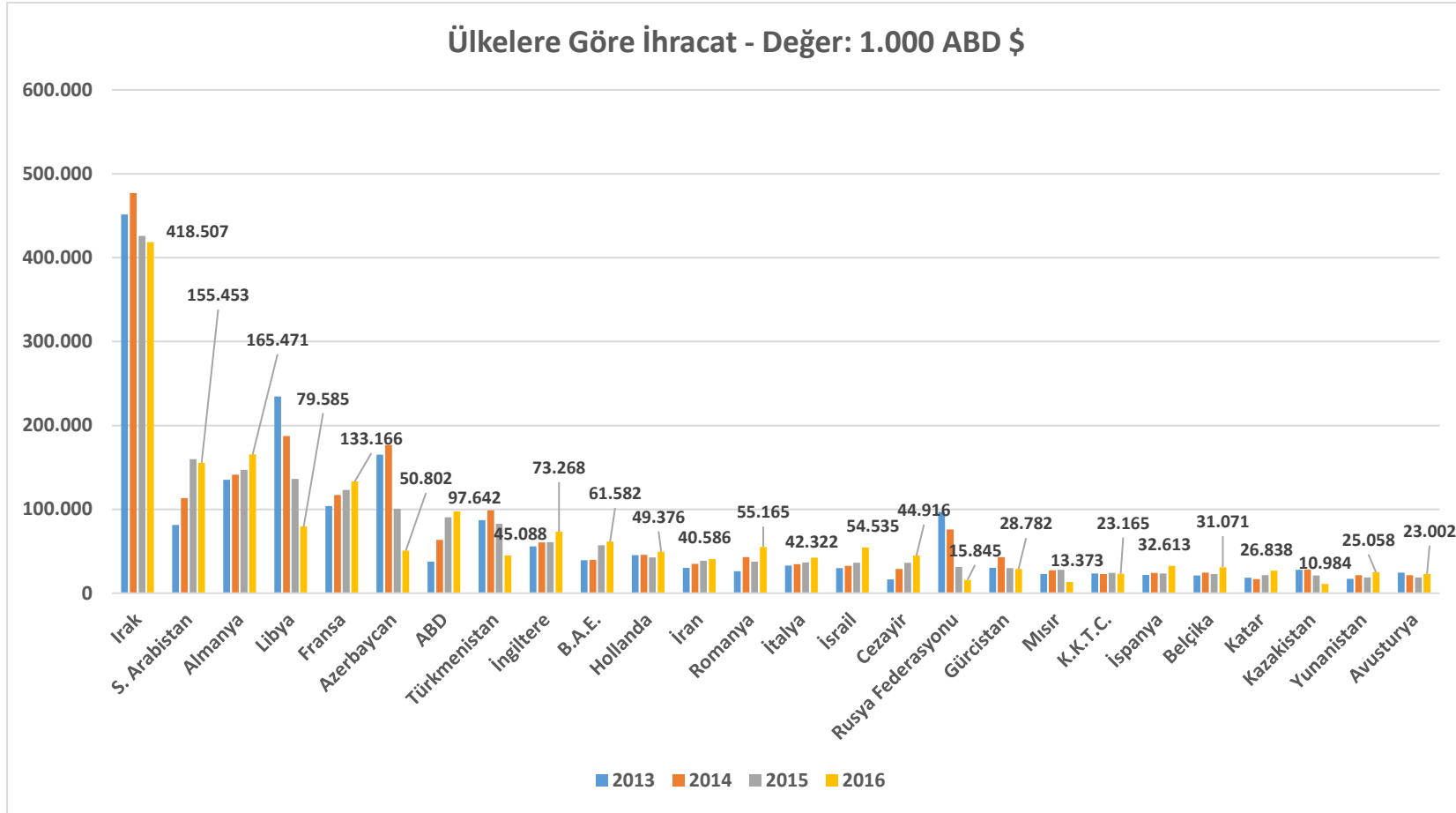
Tablo 2: Mobilya Sektörü Bölgesel Yoğunlaşma

İşletme sayısı bakımından illerdeki yoğunlaşma incelendiğinde İstanbul, Kayseri, Ankara, Bursa, gibi iller öne çıkarken, net satış rakamları dikkate alındığında ise İstanbul, Kayseri, Bursa, Ankara ve İzmir ilk sıralarda yer almaktadır.

6. TÜRKİYE MOBİLYA TİCARETİ

6.1. TÜRKİYE'NİN MOBİLYA İHRACATI

Türkiye'nin mobilya ihracatı son beş yıldır sürekli artış göstermektedir. Türkiye 2013 yılında 2,1 milyar dolar mobilya ihraç ederken, 2016 yılında ihracatını 2,6 milyar dolara yükseltmiştir. 2016 yılında ihracat yapılan ülkelerin rakamlar itibariyle sıralaması; Irak, Suudi Arabistan, Almanya, Libya, Fransa, Azerbaycan'dır.

Grafik 1: Türkiye'nin Ülkelere Göre Mobilya İhracatı – Kaynak: TÜİK (2016)

ÜLKE	2013	2014	2015	2016
Irak	451.531	477.153	425.981	418.507
Suudi Arabistan	81.248	113.246	159.752	155.453
Almanya	135.302	141.424	146.945	165.471
Libya	234.417	187.240	136.225	79.585
Fransa	103.844	117.152	123.173	133.166
Azerbaycan	165.270	176.781	100.718	50.802
ABD	37.656	63.563	90.582	97.642
Türkmenistan	86.958	98.922	82.653	45.088
İngiltere	55.971	60.478	60.708	73.268
B.A.E	39.438	39.622	57.302	61.582
Hollanda	45.390	45.778	42.769	49.376
İran	30.182	35.116	38.547	40.586
Romanya	26.242	43.138	37.545	55.165
İtalya	33.059	34.667	36.739	42.322
İsrail	30.015	32.584	36.419	54.535
Cezayir	16.343	29.056	36.363	44.916
Rusya Federasyonu	96.893	76.121	31.254	15.845
Gürcistan	30.149	42.990	30.062	28.782
Mısır	22.748	27.716	27.834	13.373
K.K.T.C	23.361	22.839	24.046	23.165
İspanya	21.976	24.334	23.375	32.613
Belçika	21.237	24.626	22.853	31.071
Katar	18.473	16.640	21.402	26.838
Kazakistan	27.851	28.101	21.126	10.984
Yunanistan	17.190	21.431	18.949	25.058
Avusturya	24.644	21.488	18.778	23.002
Fas	12.232	15.998	18.084	22.780
Kuveyt	12.576	13.927	15.783	16.000
Bulgaristan	13.246	13.530	15.113	25.714
Lübnan	11.015	14.154	14.524	16.264
Ürdün	9.545	13.371	12.946	18.738
Nijerya	9.912	13.144	12.938	7.415

Tablo 3: Türkiye'nin Ülkelere Göre Mobilya İhracatı (Değer: 1000 ABD \$) – Kaynak: TÜİK (2016)

Mobilya ihracatımız incelendiğinde 2009 yılından itibaren en büyük pazarın Irak olduğu görülmektedir.

Son yıllarda ihracatın istenilen düzeylere ulaşamamasında komşu ve çevre ülkelerde yaşanan siyasi sorunlar kadar modern ve tasarım odaklı üretimin yeterince kullanılmayışı da bir etkidir. Finansman sorunları, özellikle orta ve küçük ölçekli firmaların dış pazarlar konusundaki bilgi eksikliği ihracatta karşılaşılan problemlerdir.

Mobilya ihracatımız incelendiğinde 2009 yılından itibaren en büyük pazarın Irak olduğu görülmektedir. Bu ülkeye ihracatımızda 2016 yılında bir önceki seneye göre %10,7 oranında düşerek 418,5 milyon dolar seviyesinde ihracat gerçekleştirilmiştir.

Türkiye’de mobilya üretiminde kullanılan teknoloji, artan ihrac imkânları ve ihracatçı firma sayısı ile birlikte her geçen gün gelişmekte ve dünya ile rekabet etmeye çalışmaktadır. Diğer yandan zanaat geleneğinin devam ettirildiği KOBİ nitelikli firmalar ile el yapımı mobilya üretimi ağırlığını/önemini korumaktadır. Sektörde ürün tasarımının öneminin anlaşılması, marka bilincinin oluşması/oluşturulması çabaları ile bu konulara ayrılan devlet destekleri ve teşvikleri artırılmaktadır. Mobilya tasarımcılarının yetiştirilmesine gereken önemin verilmesi, istihdamın sağlanması, sektörün gelişimi açısından büyük önem arz etmektedir (gerek sektör örgütleri ve gerekse İhracatçı Birliklerince sektöre yönelik düzenlenmekte olan tasarım yarışmaları bu yönelimi gösteren organizasyonlardır).

AB ile süre gelen yoğun ticari alışveriş, sektörle ilgili olarak AB’de var olan kalite ve sağlığa ilişkin standartlara uyumu kolaylaştırmaktadır. Fabrika seri üretiminin yaygınlaşması, tüketicinin bilinçlendirilmesi ve artan ihracat bu ve benzeri gelişmeleri artırmaktadır.

Mobilya ve orman ürünleri sektörü, Türkiye’nin ihracat rakamlarının artması için önemli bir sektördür. Türkiye’nin ürünler bazında mobilya ihracatı Tablo 4’de gösterilmiştir.

GTİP NO	Ürünler	2013	2014	2015	2016
940110	Hava Taşıtlarında Kullanılan Türde Oturmaya Mahsus Mobilyalar	484	1.346	936	2.731
940120	Motorlu Taşıtlarda Kullanılan Oturmaya Mahsus Mobilyalar	135.277	150.873	158.345	181.199
940130	Yüksekliği Ayarlanabilen Döner Koltuk-Sandalyeler	44.094	35.922	32.756	29.594
940140	Yatak Haline Getirilebilen Oturma Mobilyası (Kamp ve Bahçe Hariç)	139.900	135.861	112.290	109.847
940151	Hint Kamışı/Bambudan Oturmaya Mahsus Mobilyalar	45	75	27	53
940159	Roten Kamışı, Sepetçi Söğüdü Vb. Maddelerden Oturmaya Mahsus Mobilyalar	496	305	491	290
940161	Ahşap İskeletli İçi Doldurulmuş Oturmaya Mahsus Diğer Mobilyalar	155.310	178.614	172.742	181.504
940169	Ahşap İskeletli İçi Doldurulmamış Oturmaya Mahsus Diğer Mobilyalar	43.124	43.834	38.338	37.587
940171	Metal İskeletli İçi Doldurulmuş Oturmaya Mahsus Diğer Mobilyalar	15.371	13.418	15.902	13.534
940179	Metal İskeletli İçi Doldurulmamış Oturmaya Mahsus Diğer Mobilyalar	19.626	19.128	17.602	19.480
940180	Oturmaya Mahsus Diğer Mobilyalar	73.875	70.488	67.516	58.122

940190	Oturmaya Mahsus Mobilyaların Aksam, Parçaları	110.998	137.767	129.155	153.658
940210	Dişçi/Berber Koltukları Vb. Koltuklar Ve Aksam, Parçaları	2.859	4.092	3.947	4.886
940290	Tıp, Cerrahi, Dişçilikte Kullanılan Mobilya, Masa, Karyola Vb. Aksam/Parçalar	49.352	40.408	25.881	27.265
940310	Yazıhanelerde Kullanılan Türde Metal Mobilyalar	57.136	57.511	45.131	45.213
940320	Diğer Metal Mobilyalar	105.650	115.021	117.673	121.100
940330	Yazıhanelerde Kullanılan Türde Ağaç Mobilyalar	79.502	86.779	58.104	47.647
940340	Mutfaklarda Kullanılan Türde Ahşap Mobilyalar	39.367	44.496	56.443	38.114
940350	Yatak Odalarında Kullanılan Türden Ahşap Mobilyalar	465.812	516.834	476.644	483.745
940360	Diğer Ahşap Mobilyalar	392.770	442.878	407.210	336.158
940370	Plastik Maddelerden Diğer Mobilyalar	46.806	48.188	47.553	47.636
940381	Hint Kamışı/Bambudan Diğer Mobilyalar	38	73	43	18
940389	Diğer Maddelerden Diğer Mobilyalar	16.231	17.122	21.306	20.502
940390	Diğer Mobilyalara Ait Aksam, Parçalar	122.032	127.783	120.975	141.109
940410	Somyalar	3.920	4.199	1.306	4.768
940421	Gözenekli Kauçuk/Plastikten Yataklar	4.017	6.181	4.203	7.842
940429	Diğer Maddelerden Yataklar	55.875	61.365	61.498	56.574
	TOPLAM	2.179.968	2.360.561	2.193.800	2.170.176

Tablo 4: Türkiye'nin Ürünler Bazında Mobilya İhracatı (Değer: 1000 ABD \$) – Kaynak: TRADE MAP

Sektördeki firmaların bir kısmı doğrudan ihracat yaparken, bir kısmı da özellikle yurtdışı taahhüt işleri yapan müteahhitlik firmaları aracılığıyla ürünlerini ihraç etmektedir. Diğer yandan, son yıllarda yurtdışı pazarlara doğrudan kendi dağıtım kanalları ile açılan firmalarımızın sayısında artış olmuştur.

1980'li yıllara kadar ihracat Orta Doğu ülkelerine yönelmiş iken 1990 sonrası AB ülkeleri, Bağımsız Devletler Topluluğu (BDT) ve Rusya Federasyonu'na yönelmiştir. Rusya Federasyonu ve Türk Cumhuriyetleri'ne gerçekleştirilen mobilya ihracatında, bu ülkelerde alınan müteahhitlik işlerine paralel bir artış yaşanmıştır. Son yıllarda komşu ve çevre ülkelere yapılan ihracat artarken, AB ülkelerine yapılan ihracatın toplam mobilya ihracatına oranı azalmaktadır.

Mobilya ve orman ürünleri endüstrisinin mobilya ve ağaç işlemleri üretimindeki kapasitesi incelendiğinde, farklı üretim kapasitelerine sahip 12 firmanın toplam satışının yaklaşık 2.849 milyon TL/yıl olduğu görülmektedir. Tablo 5'de mobilya ana sanayinde üretim yapan firmaların üretim bölgeleri ve sektör içindeki üretim payları yer almaktadır.

Firma İsmi	Üretim Bölgesi	2014 Sıra	2015 Sıra	Net Satışlar (Milyon TL)	Sektör Payı (%)
Boytaş Mobilya Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Kayseri	98	120	749	3,5
Merkez Çelik Sanayi ve Üretim A.Ş.	Kayseri	140	175	553	2,6
İstikbal Mobilya Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Kayseri	305	331	309	1,4
Doğtaş Kelebek Mobilya Sanayi ve Ticaret A.Ş.	İstanbul	968	428	249	1,2
YATAŞ Yatak ve Yorgan Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Kayseri	519	497	214	1,0
Koleksiyon Mobilya Sanayi A.Ş.	İstanbul	-	798	129	0,6
Mondi Yatak Yorgan Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Kayseri	728	830	124	0,6
Kilim Mobilya Kanepeler Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Kayseri	638	858	118	0,6
Gürkan Ofis Mobilyaları Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Kayseri	908	902	108	0,5
Çilek Mobilya Sanayi ve Pazarlama Ticaret A.Ş.	İnegöl	931	919	105	0,5
Merinos Mobilya Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Ege Bölgesi	998	979	96	0,5
Tosunoğulları Mobilya Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Konya	940	985	95	0,4

Tablo 5: Üretim Yapan Lider Firmaların Üretim Payları – Kaynak: İş Bankası Mobilya Sektör Raporu

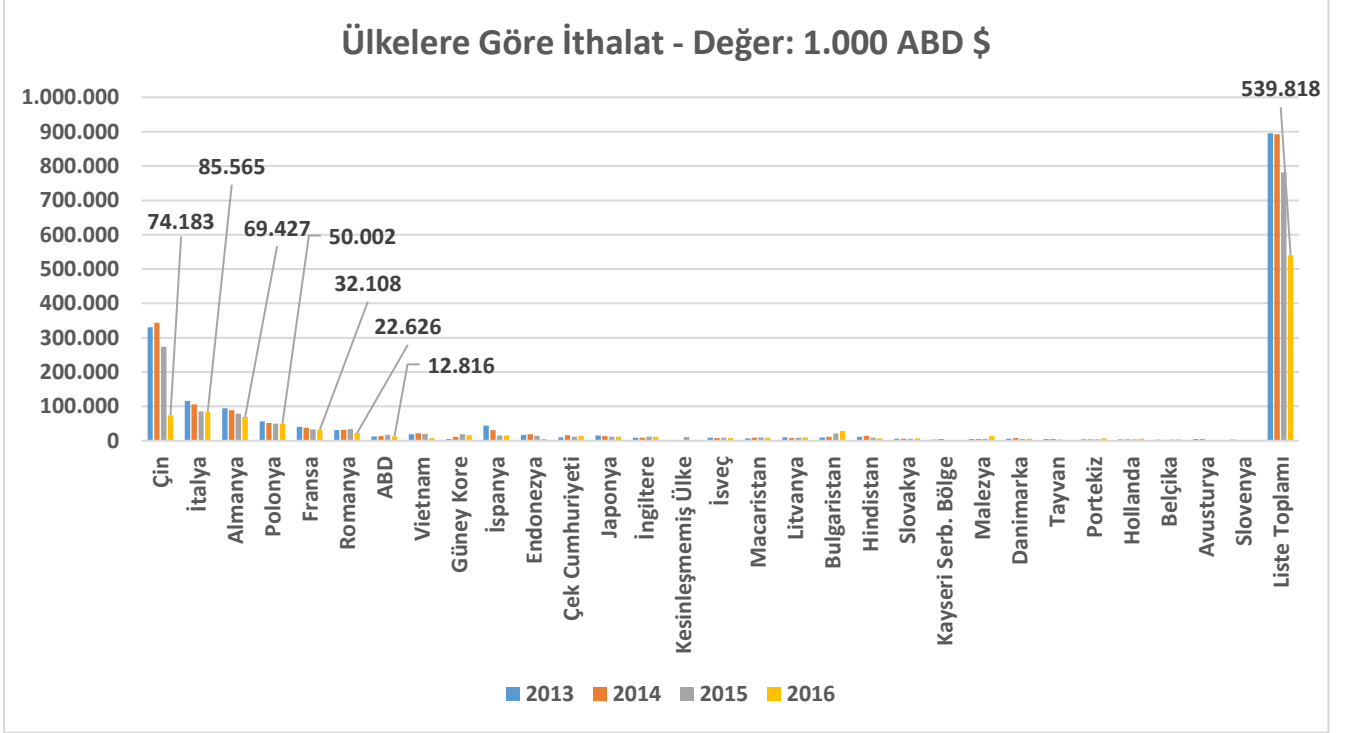
İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO) net satış rakamlarına göre 2014 yılı için yayımladığı ilk ve ikinci 500 sanayi şirketi sıralamasında mobilya sektöründen 11 işletme yer almıştır.

Bünyesinde yer alan İstikbal, Bellona, Mondi gibi markalara girdi sağlayan Boytaş Mobilya en büyük şirket olurken, yine sektöre ara malı üreten Merkez Çelik şirketi ikinci sırada yer almıştır. Boytaş'ın sektördeki payı %3,5, Merkez Çelik'in payı ise %2,6 düzeyinde gerçekleşmiştir.

6.2. TÜRKİYE'NİN MOBİLYA İTHALATI

1986 yılında mobilya ithalatının serbestleştirilmesi ve 1996 yılında Gümrük Birliği'ne girmemiz ile Türkiye'nin mobilya ithalatında artış görülmüştür. 1994'te mobilya ithalatı 38 milyon dolar iken bir sonraki yıl %79'luk bir artışla 68 milyon dolar olmuştur. İthalattaki bu hızlı yükseliş daha sonraki yıllarda da devam etmiş ancak 2001 yılında, yaşanan krizin etkisiyle mobilya ithalatı bir önceki yıla göre %40 oranında azalarak 122 milyon dolara düşmüştür. Kriz sonrası dönemde mobilya ithalatında yaşanan gerileme 2002 yılı ile birlikte küçük bir artışla 128 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Sektör ithalatı sonraki yıllarda, ekonomik iyileşmeye paralel olarak, artışını sürdürmüştür ancak 2009 yılında küresel krize bağlı olarak bir önceki yıla oranla %37 azalışla 568 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Krizin etkilerinin azaldığı 2011 yılında ise sektör ithalatı bir önceki seneye göre %25,7 oranında artmış ve 2008 yılı değerlerini aşarak 857 milyon dolar olmuştur. Türkiye mobilya sektörü, ihracatı ithalatından

yüksek olan nadir sektörlerden biridir. Bu özelliği itibarıyla bakıldığında; katma değeri yüksek olan mobilya sektörünün ithalatı 2013 yılında 942,1 milyon dolar iken, 2016 yılında bir önceki yıla göre %26 oranında azalarak 573,1 milyon dolara gerilemiştir.

Grafik 2: Türkiye'nin Ükelere Göre İthalatı – Kaynak: TÜİK (2016)

ÜLKE	2013	2014	2015	2016
Çin	330.567	343.299	273.847	74.183
İtalya	115.987	105.528	85.484	85.565
Almanya	94.841	89.066	78.455	69.427
Polonya	56.541	51.867	49.406	50.002
Fransa	40.256	37.541	32.989	32.108
Romanya	30.772	31.896	33.909	22.626
ABD	12.685	13.262	17.350	12.816
Vietnam	18.653	21.750	19.819	8.169
Güney Kore	5.232	11.707	18.956	16.023
İspanya	44.551	31.033	15.028	15.041
Endonezya	17.175	19.114	14.408	5.000
Çek Cumhuriyeti	10.175	16.565	11.656	13.608
Japonya	15.024	13.338	11.940	11.312
İngiltere	9.192	9.168	11.916	11.208
Kesinleşmemiş Ülke	13	5	10.754	-
İsveç	9.116	7.934	9.255	7.584
Macaristan	7.208	8.598	9.894	9.189
Litvanya	9.423	7.859	8.608	10.112
Bulgaristan	9.632	11.709	20.814	28.045

Hindistan	11.922	14.724	8.700	6.747
Slovakya	6.434	5.705	6.424	7.382
Kayseri Serbest Bölge	3.156	4.778	2.778	2.627
Malezya	5.546	4.639	5.049	13.637
Danimarka	5.704	7.883	5.318	5.764
Tayvan	5.451	5.466	3.499	1.731
Portekiz	4.086	4.059	3.930	6.564
Hollanda	4.490	4.328	3.823	5.758
Belçika	3.197	2.141	3.016	3.730
Avusturya	4.759	5.529	2.633	2.439
Slovenya	3.580	2.277	1.847	1.421

Tablo 6: Türkiye'nin Ülkelere Göre Mobilya İthalatı – Kaynak: TÜİK (2016)

Türkiye'nin mobilya ithalatı yaptığı ülkelerin başında AB ülkeleri gelmekle beraber, 2016 yılı itibariyle İtalya ve Çin, ülke bazında en fazla mal alımı yapılan ülkelerdir. Çin sahip olduğu maliyet avantajını kullanarak toplam ithalatın yaklaşık 1/3'ünü karşılar hale gelmiştir. AB ülkeleri içerisinde 2016 yılı itibariyle en fazla ithalat yapılan ülke 85,5 milyon dolar ile İtalya olup, İtalya'yı 69,4 milyon dolarlık mobilya ithalatı ile Almanya takip etmektedir. Mobilya ithalatımızda öne çıkan diğer ülkeler arasında Polonya, Fransa, Romanya ve ABD yer almaktadır.

Dünyanın en büyük üreticisi ve ihracatçısı konumunda olan bu ülkelerin Türk pazarında kabul görmesi, Türkiye'de de kaliteli ve gösterişli mobilya tüketebilecek geniş bir kesimin varlığını ortaya koymaktadır. İthal ettiğimiz başlıca ürün grupları; oturmaya mahsus mobilyaların aksam-parçaları, diğer ahşap mobilyalar, diğer metal mobilyalar, metal iskeletli içi doldurulmuş oturmaya mahsus diğer mobilyalar, ahşap iskeletli içi doldurulmuş oturmaya mahsus diğer mobilyalar, metal iskeletli içi doldurulmamış oturmaya mahsus diğer mobilyalar şeklinde sıralanmaktadır.

Mobilya ve orman ürünleri sektörü, Türkiye'nin dış ticaret dengeleri açısından önemli bir sektördür. Türkiye'nin ürünler bazında mobilya ithalatı Tablo 7'de gösterilmiştir.

GTİP NO	Ürünler	2013	2014	2015	2016
940110	Hava Taşıtlarında Kullanılan Türde Oturmaya Mahsus Mobilyalar	2.416	8.662	14.307	12.585
940120	Motorlu Taşıtlarda Kullanılan Oturmaya Mahsus Mobilyalar	18.632	20.076	16.369	14.483
940130	Yüksekliği Ayarlanabilen Döner Koltuk-Sandalyeler	33.718	32.937	29.047	11.232
940140	Yatak Haline Getirilebilen Oturma Mobilyası (Kamp ve Bahçe Hariç)	10.536	12.390	13.463	8.284
940151	Hint Kamışı/Bambudan Oturmaya Mahsus Mobilyalar	3.100	2.422	1.793	864

940159	Roten Kamışı, Sepetçi Söğüdü Vb. Maddelerden Oturmaya Mahsus Mobilyalar	2.153	1.810	1.861	1.725
940161	Ahşap İskeletli İçi Doldurulmuş Oturmaya Mahsus Diğer Mobilyalar	67.396	67.615	62.330	25.743
940169	Ahşap İskeletli İçi Doldurulmamış Oturmaya Mahsus Diğer Mobilyalar	21.507	22.787	20.448	12.278
940171	Metal İskeletli İçi Doldurulmuş Oturmaya Mahsus Diğer Mobilyalar	65.777	68.289	55.567	20.615
940179	Metal İskeletli İçi Doldurulmamış Oturmaya Mahsus Diğer Mobilyalar	46.994	52.397	45.228	18.837
940180	Oturmaya Mahsus Diğer Mobilyalar	29.693	35.740	28.382	24.578
940190	Oturmaya Mahsus Mobilyaların Aksam, Parçaları	149.493	149.805	137.990	150.669
940210	Dişçi/Berber Koltukları Vb. Koltuklar Ve Aksam, Parçaları	3.266	5.669	3.495	1.508
940290	Tıp, Cerrahi, Dişçilikte Kullanılan Mobilya, Masa, Karyola Vb. Aksam/Parçalar	23.204	31.616	26.327	31.148
940310	Yazıhanelerde Kullanılan Türde Metal Mobilyalar	4.429	6.842	5.696	4.892
940320	Diğer Metal Mobilyalar	78.136	75.512	58.128	44.524
940330	Yazıhanelerde Kullanılan Türde Ağaç Mobilyalar	9.378	10.561	8.884	5.188
940340	Mutfaklarda Kullanılan Türde Ahşap Mobilyalar	28.091	23.303	22.583	22.347
940350	Yatak Odalarında Kullanılan Türden Ahşap Mobilyalar	32.015	30.239	30.389	22.295
940360	Diğer Ahşap Mobilyalar	123.646	116.948	102.574	67.138
940370	Plastik Maddelerden Diğer Mobilyalar	13.936	12.720	10.690	7.353
940381	Hint Kamışı/Bambudan Diğer Mobilyalar	1.097	781	618	593
940389	Diğer Maddelerden Diğer Mobilyalar	29.412	32.819	33.496	8.686
940390	Diğer Mobilyalara Ait Aksam, Parçalar	54.533	42.371	32.755	28.988
940410	Somyalar	1.129	1.309	941	2.853
940421	Gözenekli Kauçuk/Plastikten Yataklar	6.361	7.704	5.346	6.508
940429	Diğer Maddelerden Yataklar	5.289	5.724	5.684	5.470
	TOPLAM	865.337	879.048	774.391	561.384

Tablo 7: Türkiye'nin Ürünler Bazında Mobilya İthalatı (Değer: 1000 ABD \$) – Kaynak: TRADE MAP

Türkiye'nin ürünler bazında mobilya ithalatı 2015 yılında toplam 774,4 milyon dolar iken 2016 yılında %27,5 düşüş göstererek 561,4 milyon dolar olmuştur. Bu düşüşün nedeni son yıllarda yaşanan siyasi ve ekonomik problemlerin yanı sıra üretimde yerleşmeye gidilmesi yolunda atılan adımlardır.

7. DÜNYA MOBİLYA TİCARETİ

Mobilya dış ticaretinde son yıllarda göze çarpan başlıca gelişim mobilya pazarının dışa açılma oranındaki artıştır. 34 milyar dolara yaklaşan mobilya dış ticaret açığı ile ABD, 60 milyar doları aşan ihracatı ile AB ve yaklaşık 58 milyar doları aşan mobilya dış ticaret fazlası ile Çin sektörün önemli aktörleri olarak dünya mobilya piyasalarını yönlendirmektedirler.

7.1. DÜNYA MOBİLYA İHRACATI

Mobilya, dünyada belli başlı sektörlerden biridir. Sektör hem ana unsurları hem de yardımcı ve yan unsurları ile birlikte yıllık ortalama 437 milyar dolar değer üretmektedir.

Dünya mobilya üretimi son on yılda toplam hacmini iki katına çıkartmış, 2004 yılında yaklaşık 220 milyar ABD dolar değerinde iken 2016 yılında 450 milyar dolara ulaşmıştır. Dünya mobilya üretiminin 150 milyar dolarlık bölümü üretici ülkelerde tüketiciye sunulurken, 70 milyar doları aşan tutarı uluslararası pazarda satılmıştır. 2050 yılında mobilya pazarının 1 trilyon ABD dolarını geçeceği tahmin edilmektedir.

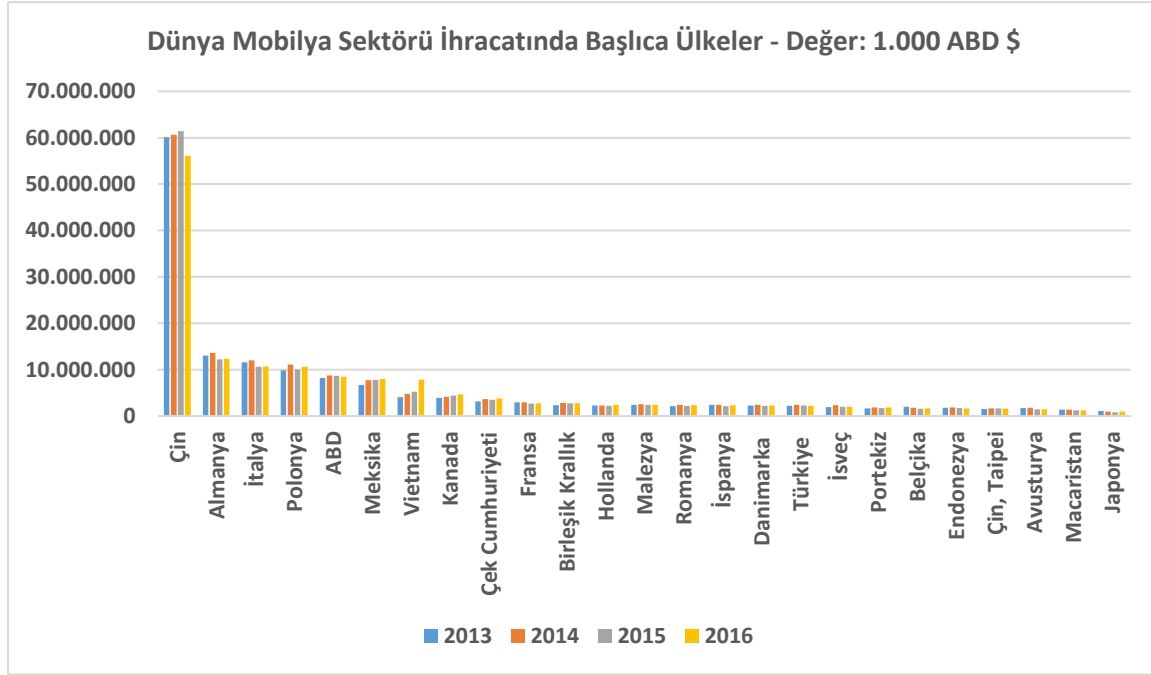
Dünya mobilya üretiminde Avrupa üretimin merkezi iken, son 18-20 yılda mobilya üretim ağırlığının Çin merkezli olmak üzere doğuya kaydığı görülmektedir. Ancak, Almanya, İtalya ve Polonya gibi ülkeler mobilya sektöründe hala üretim ve satış miktarlarındaki pazar payını devam ettiren ülkelerdir. Mobilya üretiminde Çin birinci sırada olup, ABD, İtalya, Almanya dünya mobilya üretiminin yarısından fazlasını gerçekleştirmektedir. Japonya, Fransa, Kanada, İspanya ve Polonya'nın dünya mobilya üretiminde hala önemli bir payı vardır.

Dünya mobilya sektörünün %35'i ev içi mobilya ve döşeme, ofis ve dış mekânlar için mobilya üreten firmalardan oluşmaktadır. Bu alanda etkinlik gösteren dernek ve birlikler, fuarlar, ofisler ve sergiler %30'luk bir tüketim dilimini meydana getirmektedir. Aydınlatma ve aydınlatma malzemesi üreticileri ile birlikte ev eşyası üreticileri sektörde %27 oranında yer alırken; yardımcı malzeme, yarı mamul ve aksesuar üreticileri sektörde %6 oranında paya sahiptir.

2016 yılında dünya mobilya tüketimi %3,5 oranında artış göstermiştir. Batı Avrupa ülkelerinde ise tüketimde sadece %0,5 oranında sınırlı bir büyüme görülmüştür. Mobilya tüketimindeki büyümenin artması beklenmektedir. Batı Avrupa'da %2,4, Rusya Federasyonu'nda %2,4, Güney Amerika'da %2,75 oranlarında büyüme tahmin edilmektedir. Orta Doğu ve Afrika ülkelerinde %3,9 oranında ve Asya-Pasifik bölgesinde %5,2 oranında büyüme tahmin edilmektedir. 2016 yılında, kişi başına milli gelir oranı yüksek olan ülkelerdeki tüketiciler orta ve düşük milli gelir oranına sahip ülkelere göre ortalama 5 kat fazla mobilya harcaması yapmıştır.

Dünya mobilya ihracatı ve ihracatçı ülkelerin toplam ihracatları Grafik 3' de gösterilmiştir.

Grafik 3: Dünya Mobilya İhracatı ve İhracatçı Ülkelerin Toplam İhracat Rakamları – Kaynak: TRADE MAP (2016)

Çin 56,1 milyar dolar ihracat hacmi ile dünyanın en fazla ihracat yapan ülkesi iken Türkiye 2016 yılında 228 ülke arasından 17. ihracat ülkesi olarak yerini almıştır.

Dünya mobilya sektörüne ait GTİP kodlama sistemine göre (9401 – Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam ve parçaları; 9402 - Tıp, cerrahi, diş hekimliği ve veterinerlikte kullanılan mobilyalar, aksam ve parçaları; 9403 - Diğer mobilyalar, aksam ve parçaları; 9404 -Somya, kanepeler, yatak takımı eşyası ve benzeri eşya) ürün bazında 2013 – 2016 yılları ihracat değerleri sırasıyla tablolarda verilmiştir.

GTİP	Sıra No	İhracatçı Ülkeler	Yıllar (1.000 \$)				Fark (%)
			2013	2014	2015	2016	2015 2016
9401 - Oturmaya mahsus mobilyalar, bunların aksam ve parçaları	1.	Çin	22.955.510	23.585.872	23.643.776	21.866.910	-7,5
	2.	Meksika	5.270.246	6.240.958	6.278.090	6.467.712	3
	3.	Polonya	4.982.324	5.519.616	5.154.515	5.457.223	5,9
	4.	ABD	4.014.645	4.474.877	4.533.293	4.579.506	1
	5.	Almanya	4.252.663	4.478.661	4.184.141	4.078.782	-2,5
	6.	İtalya	3.362.110	3.544.343	3.168.407	3.333.260	5,2
	7.	Çek Cumhuriyeti	2.230.657	2.624.676	2.530.702	2.708.808	7
	8.	Vietnam	970.723	1.162.091	1.315.073	2.303.879	75
	9.	Kanada	1.648.465	1.712.783	1.742.088	1.754.865	0,7
	10.	Romanya	1.338.930	1.702.379	1.523.677	1.597.744	4,8
	11.	Birleşik Krallık	1.146.942	1.405.333	1.494.118	1.583.121	5,95
	12.	Fransa	1.387.847	1.396.304	1.309.039	1.308.217	-0,06
	13.	Hollanda	839.976	899.469	876.870	964.136	9,95
	14.	Portekiz	685.552	849.686	868.115	950.437	9,48
	15.	Kore Cumhuriyeti	964.785	900.121	821.318	926.205	12,77
	16.	Macaristan	980.336	995.869	873.051	853.447	-2,24
	17.	Türkiye	738.601	787.630	746.098	787.598	5,5
	18.	Japonya	942.033	820.394	671.891	786.471	17
	19.	Slovakya	683.426	711.582	625.357	707.276	13
	20.	Slovenya	562.159	610.255	542.328	600.237	10,67
	21.	İspanya	778.730	714.187	577.256	584.284	1,21
	22.	Tayland	632.223	617.568	500.230	558.372	11,6
	23.	Danimarka	453.363	502.638	462.628	535.433	15,7
	24.	Belçika	625.711	539.034	472.230	525.054	11,1
	25.	Malezya	557.339	577.200	522.926	513.212	-1,85
TOPLAM			63.005.296	67.373.526	65.437.217	66.332.189	%1,36

Tablo 8: Dünya mobilya ihracatı, oturmaya mahsus mobilyalar, aksam ve parçaları – Kaynak: TRADE MAP

228 ülke oturmaya mahsus mobilyalar, aksam ve parçaları ürün grubunda uluslararası ticarete dâhil olmuştur. İlk 25 ülke 2013-2016 yılında yüzde 5’lik büyüme oranı ile 66,3 milyar dolar ihracat hacmi yakalamıştır. En çok artış Japonya (%17), Danimarka (%15,7), Slovakya (%13), Kore Cumhuriyeti (%12,8) ve Tayland’da (%11,6) görülmektedir. Çin (-%7,5) ve Almanya (-%2,5) ilk 5’te olmalarına rağmen 2015’e göre düşüş göstermişlerdir. Diğer düşüş gösterenler ise Macaristan (-%2,2), Malezya (-%1,85), ve Fransa (-%0,06) olmuştur. İlk 25 ülke değerlendirildiğinde 5 ülke düşüş, 20 ülke ise artış göstermiştir. %7,5’lik düşüş göstermiş olan Çin, toplam hacim olarak birinci sıradaki ülke konumundadır. Türkiye, %5,5’lik artış ve 787.598 milyon dolarlık hacmi ile 17. sırada yer almaktadır. Türkiye, rakiplerinin düşüş gösterdiği bu yılda ihracat performansını artırmıştır.

GTİP	Sıra No	İhracatçı Ülkeler	Yıllar (1.000 \$)				Fark (%)
			2013	2014	2015	2016	2015/2016
9402 - Tıp, cerrahi, dış hekimliği ve veterinerlikte kullanılan mobilyalar, aksam ve parçaları	1.	ABD	602.972	655.794	648.667	614.579	-5,25
	2.	Çin	594.389	690.221	763.739	596.342	-21,9
	3.	Almanya	597.814	606.842	529.729	523.407	-1,19
	4.	Meksika	210.064	213.380	226.353	212.405	-6,16
	5.	Polonya	142.241	179.590	157.010	145.648	-7,23
	6.	İtalya	157.609	157.873	137.239	142.380	3,74
	7.	Çek Cumhuriyeti	130.268	139.227	149.955	130.344	-13
	8.	Çin, Taipei	119.597	121.121	122.726	111.314	-9,3
	9.	Hollanda	117.473	119.391	103.852	106.585	2,6
	10.	Kanada	121.430	114.110	94.559	90.709	-4
	11.	Birleşik Krallık	134.917	161.256	129.942	89.035	-31,5
	12.	Fransa	106.572	110.793	75.616	77.913	3
	13.	Japonya	54.677	63.381	54.244	59.856	10,3
	14.	İspanya	40.096	47.586	38.215	47.250	23,6
	15.	İsveç	44.606	41.362	37.802	35.077	-7,2
	16.	Finlandiya	46.354	38.960	31.498	32.396	2,8
	17.	Türkiye	52.211	44.500	29.828	32.151	7,8
	18.	Danimarka	19.811	25.022	22.619	31.107	37,5
	19.	Belçika	34.099	30.695	26.588	27.840	4,7
	20.	Avusturya	26.700	29.040	27.749	23.715	-14,5
	21.	İsviçre	26.731	25.225	21.586	23.074	6,9
	22.	Hindistan	17.679	14.284	17.724	21.726	22,5
	23.	Portekiz	25.235	25.929	24.517	21.659	-11,6
	24.	Singapur	26.265	20.613	19.333	20.885	8
	25.	Vietnam	28.039	36.062	20.503	15.449	-24,6
TOPLAM			3.477.849	3.712.257	3.511.593	3.232.846	-%8

Tablo 9: Dünya mobilya ihracatı, tıp, cerrahi, dış hekimliği ve veterinerlikte kullanılan mobilyalar, aksam ve parçaları – Kaynak: TRADE MAP

179 ülke tıp, cerrahi, dış hekimliği ve veterinerlikte kullanılan mobilyalar, aksam ve parçaları ürün grubunda uluslararası ticarete dâhil olmuştur. İlk 25 ülke yüzde 8 oranında düşüş ile yaklaşık genel toplamda 3,5 milyon dolarlık ticaretin 3,2 milyar dolarını gerçekleştirmişlerdir. İlk 5 ülke ABD, Almanya, Çin, Meksika ve Polonya olmasına rağmen, ihracatlarında hızlı artış gösteren ülkeler Danimarka (%37,5), İspanya (%23,6), Hindistan (%22,5), Japonya (%10,3), Türkiye (%7,8) ve İsviçre (%6,9) olmuştur. En çok düşüş gösteren ülkeler; Birleşik Krallık (-%31,5), Vietnam (-%24,6), Çin (-%22), Avusturya (-%14,5) ve Portekiz (-%11,6) olmuştur. İlk 25 ülke arasında 13 ülke artış ve 12 ülke düşüş göstermiştir. Türkiye bu ürün grubunda %7,8'lik artış ve 32 milyon dolarlık değer ile 2016 yılında 17. sırada yer almıştır. Bu grup, ülke mobilya ihracat toplamında en az payı alan ürün grubudur. Tıpta kullanılan mobilyaların gelecekte daha etkin olacağı düşünüldüğünde sektörün yatırım yapması, ürün yelpazesini genişletmesi ve ihracat hacmini artırması beklenmektedir.

GTİP	Sıra No	İhracatçı Ülkeler	Yıllar (1.000 \$)				Fark (%)
			2013	2014	2015	2016	2015 2016
9403 – Diğer mobilyalar, bunların aksam ve parçaları	1.	Çin	28.867.319	28.434.953	29.134.833	25.912.278	-11
	2.	Almanya	7.607.790	7.912.098	6.984.465	7.228.267	3,5
	3.	İtalya	7.726.333	7.918.879	7.017.429	6.910.139	-1,5
	4.	Vietnam	2.961.848	3.430.547	3.746.713	5.354.408	42,9
	5.	Polonya	3.693.911	4.234.346	3.602.451	3.985.559	10,6
	6.	ABD	3.188.198	3.233.536	3.067.545	2.901.167	-5,42
	7.	Kanada	2.109.015	2.272.703	2.483.325	2.757.893	11
	8.	Malezya	1.775.261	1.870.152	1.823.915	1.783.459	-2,2
	9.	İspanya	1.379.677	1.413.165	1.331.541	1.445.437	8,55
	10.	Danimarka	1.415.643	1.491.873	1.349.884	1.384.627	2,5
	11.	İsveç	1.661.181	1.593.661	1.354.981	1.313.289	-3
	12.	Türkiye	1.325.343	1.456.685	1.351.123	1.281.241	-5
	13.	Fransa	1.331.191	1.304.670	1.169.674	1.230.713	5,21
	14.	Litvanya	1.044.012	1.206.387	1.052.384	1.105.630	5
	15.	Endonezya	1.216.624	1.255.611	1.172.265	1.086.555	-7,3
	16.	Meksika	952.970	1.000.742	1.032.173	1.074.482	4
	17.	Hollanda	1.013.601	1.004.020	991.908	1.048.731	5,72
	18.	Çin, Taipei	929.406	1.016.700	1.002.511	965.126	-3,7
	19.	Birleşik Krallık	937.515	1.074.220	967.699	932.288	-3,6
	20.	Çek Cumhuriyeti	721.677	800.195	789.741	887.432	12,3
	21.	Avusturya	1.059.330	1.075.202	890.218	859.161	-3,4
	22.	Portekiz	804.513	852.856	728.030	748.662	2,83
	23.	Belçika	900.851	838.470	734.841	736.311	0,2
	24.	Romanya	723.903	671.615	619.450	669.589	8
	25.	Hindistan	533.075	537.069	557.310	618.067	10
TOPLAM			75.880.187	77.900.355	74.956.409	74.220.511	-%1

Tablo 10: Dünya mobilya ihracatı, diğer mobilyalar, bunların aksam ve parçaları – Kaynak: TRADE MAP

228 ülke diğer mobilyalar, bunların aksam ve parçaları ürün grubunda uluslararası ticarete dâhil olmuştur. İlk 25 ülke 2016 yılında yaklaşık yüzde 1'lik düşüş ile 74,2 milyar dolar ihracat hacmi yakalamıştır. Toplam ihracat hacimlerine göre, ilk 5 ülke Çin, Almanya, İtalya, Vietnam ve Polonya'dır. 2015-2016 değerlendirmelerine göre en yüksek artış %43 ile Vietnam, %12,3 ile Çek Cumhuriyeti, %10,6 ile Polonya, %10 ile Hindistan ve %8,5 ile İspanya olmuştur. Bu ürün grubunda bir yıl öncesine göre 10 ülkede ciddi daralmalar olmuş olup dikkat çekici ülkeler Çin (-%11), Endonezya (-%7,3), ABD (-%5,4) ve Türkiye (-%5,) olmuştur. Çin yaklaşık 26 milyar dolarlık hacimle açık ara önde olup, Türkiye bu ürün grubunda 1,3 milyar dolarlık hacmi ile bir 12. sırada yer almaktadır. Türkiye'nin bu ürün grubunda ihracat hacmini hızla artırması beklenmektedir.

GTİP	Sıra No	İhracatçı Ülkeler	Yıllar (1.000 \$)				Fark (%)
			2013	2014	2015	2016	2015 2016
9404 – Somya, kanepeler, yatak takımı eşyası ve benzeri eşya	1.	Çin	7.655.333	7.911.810	7.854.113	7.737.088	-1,5
	2.	Polonya	1.054.323	1.183.423	1.079.806	1.057.701	-2
	3.	Almanya	597.316	611.383	528.791	510.870	-3,4
	4.	ABD	381.691	396.995	429.124	421.062	-1,9
	5.	Hindistan	345.577	347.935	363.241	390.856	7,6
	6.	Belçika	437.581	416.015	351.778	372.508	5,9
	7.	Danimarka	394.198	413.479	379.279	351.523	-7,3
	8.	Hollanda	275.659	277.532	261.302	309.659	18,5
	9.	İtalya	345.887	356.169	302.651	295.100	-2,5
	10.	Meksika	248.577	264.005	262.298	267.260	1,9
	11.	İspanya	187.132	222.171	184.572	238.822	29,4
	12.	Estonya	201.540	203.561	196.352	209.591	6,7
	13.	Avusturya	199.478	203.424	178.807	176.234	-1,4
	14.	Vietnam	99.677	119.683	124.185	170.131	37
	15.	İsveç	176.541	181.238	160.643	166.585	3,7
	16.	Birleşik Krallık	133.361	159.805	155.421	155.816	0,2
	17.	Portekiz	122.662	126.029	119.996	142.750	19
	18.	Fransa	148.805	153.293	140.527	134.035	-4,6
	19.	Türkiye	121.092	132.586	129.745	132.804	2,3
	20.	Litvanya	108.858	127.292	118.982	126.046	5,9
	21.	Bulgaristan	85.438	103.011	93.077	107.794	15,8
	22.	Macaristan	88.135	83.298	78.334	86.511	10,4
	23.	Romanya	40.448	56.074	55.992	85.696	53
	24.	Tayland	60.969	62.121	74.784	83.463	11,6
	25.	Norveç	94.841	90.534	73.798	76.944	4,2
TOPLAM			13.605.119	14.202.866	13.697.598	13.806.849	%1

Tablo 11: Dünya mobilya ihracatı, somya, kanepeler, yatak takımı ve benzeri eşya – Kaynak: TRADE MAP

211 ülke somya, kanepeler, yatak takımı ve benzeri eşya ürün grubunda uluslararası ticarete dâhil olmuştur. İlk 25 ülke yaklaşık yüzde 8 artış oranı ile 13,8 milyar dolar ihracat hacmine ulaşırken, sektörün bu pazarında genel artış yüzde 1 oranı ile 15,1 milyar dolar olmuştur. Ticaret tutarına göre, öne çıkan ilk 5 ülke Çin, Polonya, Almanya, ABD ve Hindistan'dır. Yüksek artış gösteren ülkeler Vietnam (%37), İspanya (%29,4), Hollanda (%18,5), Bulgaristan (yüzde 15,8), Tayland (%11,6) olmuştur. Düşüş yaşayan ülkeler; Danimarka (-%7,3), Fransa (-%4,6), Almanya (-%3,4), İtalya (-%2,5), ABD (-%1,9) ve Çin (-%1,5) olarak sıralanmaktadır. Çin yaklaşık 7,7 milyar dolarlık hacimle birinci sırada iken, Türkiye bu ürün grubunda %2,3'lük artış ve 132,8 milyon dolarlık hacmi ile 19. sıradadır. Bu ürün grubunda Türkiye'nin pazar payını artırması beklenmektedir.

GTİP	Sıra No	İhracatçı Ülkeler	Yıllar (1.000 \$)				Fark (%)
			2013	2014	2015	2016	2015 2016
9401 - Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam ve parçalar 9402 - Tıp, cerrahi, diş hekimliği ve veterinerlikte kullanılan mobilyalar, aksam ve parçaları 9403 - Diğer mobilyalar, aksam ve parçaları 9404 - Somya, kanepeler, yataklar ve benzeri eşya	1.	Çin	60.072.551	60.622.856	61.396.461	56.112.618	-8,6
	2.	Almanya	13.055.583	13.608.984	12.227.126	12.341.326	0,9
	3.	İtalya	11.591.939	11.977.264	10.625.726	10.680.879	0,5
	4.	Polonya	9.872.799	11.116.975	9.993.782	10.646.131	6,5
	5.	ABD	8.187.506	8.761.202	8.678.629	8.516.314	-1,9
	6.	Meksika	6.681.857	7.719.085	7.798.914	8.021.859	2,85
	7.	Vietnam	4.060.287	4.748.383	5.206.474	7.843.867	50,6
	8.	Kanada	3.947.835	4.164.635	4.388.669	4.678.485	6,6
	9.	Çek Cumhuriyeti	3.136.505	3.623.203	3.532.245	3.798.002	7,5
	10.	Fransa	2.974.415	2.965.060	2.694.856	2.750.878	2
	11.	Birleşik Krallık	2.352.735	2.800.614	2.747.180	2.760.260	0,5
	12.	Hollanda	2.246.709	2.300.412	2.233.932	2.429.111	8,7
	13.	Malezya	2.416.207	2.541.694	2.428.923	2.377.863	-2,1
	14.	Romanya	2.105.024	2.431.316	2.204.989	2.358.371	6,9
	15.	İspanya	2.385.635	2.397.109	2.131.584	2.315.793	8,6
	16.	Danimarka	2.283.015	2.433.012	2.214.410	2.302.690	4
	17.	Türkiye	2.237.247	2.421.401	2.256.794	2.233.794	-1
	18.	İsveç	1.899.292	2.325.182	2.010.631	1.990.589	-1
	19.	Portekiz	1.637.962	1.854.500	1.740.658	1.863.508	7
	20.	Belçika	1.998.242	1.824.214	1.585.437	1.661.713	4,8
	21.	Endonezya	1.787.594	1.826.879	1.752.211	1.652.357	-5,7
	22.	Çin, Taipei	1.536.607	1.661.047	1.634.089	1.584.647	-3
	23.	Avusturya	1.742.819	1.760.740	1.468.852	1.428.269	-2,7
	24.	Macaristan	1.368.014	1.402.487	1.242.961	1.240.572	-0,2
	25.	Japonya	1.078.720	965.606	819.740	959.590	17
TOPLAM			152.657.099	160.253.860	155.015.273	154.549.486	-%0,3

Tablo 12: Dünya mobilya ihracatı ve Türkiye'nin pozisyonu – Kaynak: TRADE MAP

4'lü ürün grubuna göre toplam ihracat değerlendirildiğinde, 228 ülke arasında ilk 25 ülke yüzde 7'lik artış ile yaklaşık 171,2 milyar dolarlık ihracatın yüzde 90'ını gerçekleştirmiştir. İlk 5 sıradaki ihracatçı ülkeler Çin, Almanya, İtalya, Polonya ve ABD'dir. Son yılda ihracat oranını en çok artıran ülkeler; Vietnam (%50,6), Japonya (%17), Hollanda (%8,7), İspanya (%8,6), Portekiz (%7) ve Romanya (%6,9)'dır. İlk 25'teki 9 ülkenin ihracatlarında daralmalar yaşanmış olup, Çin (-%8,6), Endonezya (-%5,7), Çin, Taipei (-%3), Avusturya (-%2,7), Malezya (-%2,1), Türkiye ve İsveç (-%1) gibi mobilya sektörünün öncü ülkelerinde yaşanan düşüşler görülmüştür. Bu düşüşler ülkelerin son yıllarda yaşadıkları ekonomik ve siyasi krizlerden kaynaklanmaktadır.

Ülkemizin ihracatı, bir yıl öncesine göre %1 azalmasına rağmen ihracatta artış sağlayan büyüme yönlü ülkeler arasındadır. Trademap verilerine göre 2,2 milyar dolar olan ihracat değeri ile ülkemiz dünya sıralamasında 17. sıradadır. Türkiye'nin edindiği pay ve genel sıralamadaki

yeri son yıllarda artış göstermesine rağmen istenilen ve arzu edilen yerde değildir. Büyüklüğü 154,5 milyar dolarlık ihracat pazarından yaklaşık yüzde 1,4 milyar dolarlık pay edinmek Türkiye mobilya sektörü için düşük kalmaktadır. Dünya mobilya ihracatında Çin'in, ihracatında ciddi artış sağlaması ve Avrupalı mobilya üreticilerin azalan ihracat değerleri göz önüne alındığında üretim merkezinin doğuya doğru kaydığı görülmektedir. Ancak, son yıllarda belirleyiciliği devam etmekle birlikte Çin'de işçilik fiyatlarında yaşanan aşırı artış bu ülkenin rekabetçi fiyat oluşturma gücünü geriletmektedir. Bu durum Çin dışı bütün üretici ülkelerde sektörü olumlu etkilemektedir.

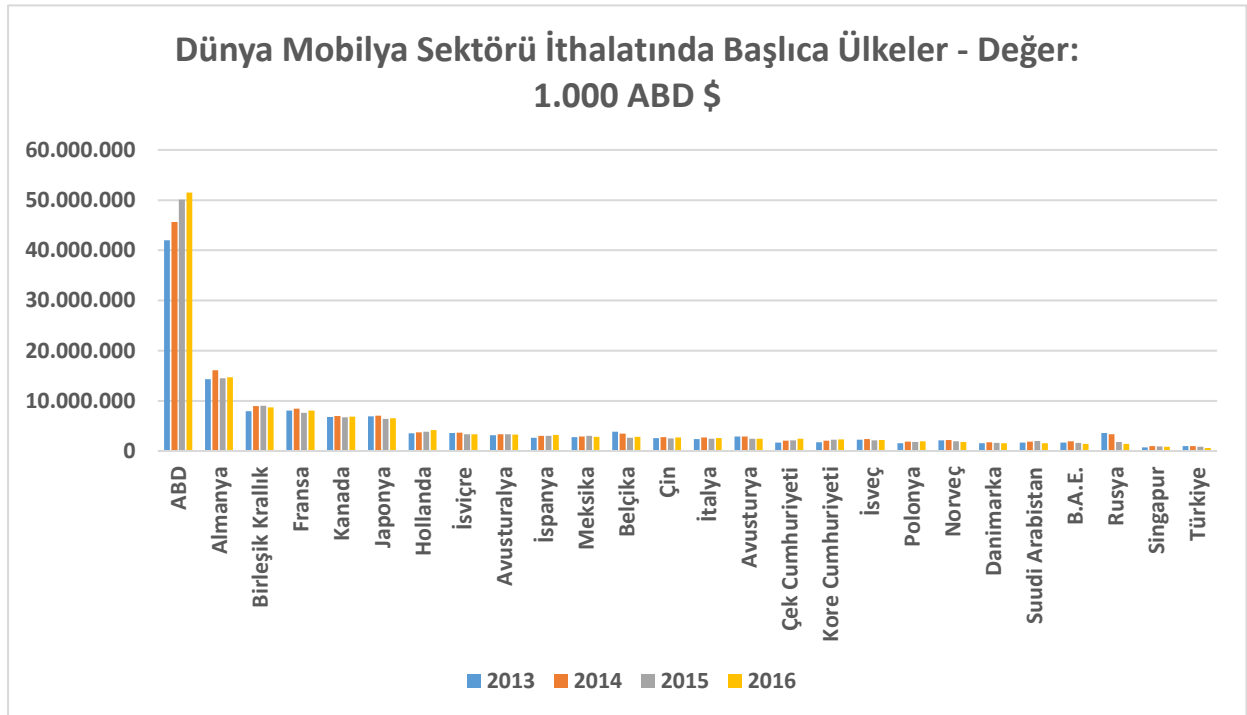
7.2. DÜNYA MOBİLYA İTHALATI

Dünya mobilya ithalatı yıllar itibariyle artış göstermiştir. 2013'de 158,2 milyar dolardan 2016'da 167,2 milyar dolara yükselmiştir. 2015 yılında ithalat 165,3 milyar dolar iken 2016 yılında 2015 yılına göre %1,1 oranında artış göstererek 167,2 milyar dolar olmuştur. İthalatta en büyük pay ihracatta olduğu gibi AB'ye aittir.

Dünyanın en büyük mobilya ithalatçısı konumundaki ülke ise ABD'dir. ABD 2016'da 51,5 milyar dolar değerindeki ithalatı ile tek başına, dünya mobilya ithalatının yaklaşık %30,8'lik kısmını gerçekleştirmiştir.

ABD'den sonra en büyük ithalatçı ülke Almanya'dır. 2016'da 30,7 milyar dolarlık ithalatı ile dünya mobilya ithalatının yaklaşık %18'ini gerçekleştirmiştir. Diğer önemli ithalatçı ülkeler ise şöyledir; Birleşik Krallık, Kanada, Fransa ve Japonya'dır.

Dünya mobilya ithalatı ve ithalatçı ülkelerin toplam ithalatları Grafik 4' de gösterilmiştir.

Grafik 4: Dünya Mobilya İthalatı ve İthalatçı Ülkelerin Toplam İthalat Rakamları – Kaynak: TRADE MAP

ABD 51,5 milyar dolar ithalat hacmi ile dünyanın en fazla ithalat yapan ülkesi iken Türkiye 2016 yılında 228 ülke arasından dünyanın mobilya ithalatı yapan ülkeler arasında 30. ülke olarak yerini almıştır.

Dünya mobilya sektörüne ait GTİP kodlama sistemine göre (9401 – Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam ve parçaları; 9402 - Tıp, cerrahi, diş hekimliği ve veterinerlikte kullanılan mobilyalar, aksam ve parçaları; 9403 - Diğer mobilyalar, aksam ve parçaları; 9404 -Somya, kanepeler, yatak takımı eşyası ve benzeri eşya) ürün bazında 2013 – 2016 yılları ithalat değerleri sırasıyla tablolarda verilmiştir.

GTİP	Sıra No	İthalatçı Ülkeler	Yıllar (1.000 \$)				Fark (%)	
			2013	2014	2015	2016	2015 2016	
9401 - Oturmaya mahsus mobilyalar, bunların aksam ve parçaları	1.	ABD	19.738.604	21.695.168	23.675.273	24.013.964	1,43	
	2.	Almanya	7.490.681	8.739.529	7.787.120	7.930.809	1,84	
	3.	Kanada	3.309.784	3.460.126	3.382.073	3.559.492	5,24	
	4.	Birleşik Krallık	3.272.007	3.642.946	3.607.508	3.536.318	-2	
	5.	Fransa	3.263.033	3.435.890	3.106.496	3.379.012	8,7	
	6.	Japonya	2.555.118	2.706.165	2.614.629	2.726.040	4,2	
	7.	Meksika	1.967.984	1.985.515	2.066.897	2.017.515	-2,4	
	8.	Çek Cumhuriyeti	1.086.542	1.440.797	1.553.167	1.805.786	16,2	
	9.	İspanya	1.330.781	1.508.353	1.587.240	1.769.154	11,4	
	10.	Hollanda	1.273.622	1.407.677	1.440.026	1.593.278	10,6	
	11.	Çin	1.574.100	1.588.295	1.314.684	1.396.218	6,2	
	12.	Avusturalya	1.220.848	1.290.929	1.294.208	1.246.475	-3,7	
	13.	Belçika	1.607.934	1.500.957	1.137.496	1.200.699	5,5	
	14.	Slovakya	654.431	691.953	851.356	1.169.700	37,4	
	15.	Kore Cumhuriyeti	869.564	1.026.030	1.123.493	1.100.664	-2	
	16.	Polonya	764.801	990.621	1.000.085	1.100.113	10	
	17.	İtalya	946.488	1.025.833	981.031	1.081.575	10,2	
	18.	İsviçre	1.009.491	1.013.155	940.960	925.574	-1,63	
	19.	Avusturya	889.358	890.751	741.254	772.028	4,15	
	20.	İsveç	704.331	737.834	667.326	713.035	6,9	
	21.	Rusya Federasyonu	1.504.308	1.380.756	721.254	625.479	-13,3	
	22.	Danimarka	574.724	616.427	562.897	561.298	-0,3	
	23.	Norveç	632.950	640.202	573.901	535.736	-6,6	
	24.	Portekiz	353.276	425.672	424.427	523.094	23,2	
	25.	Brezilya	602.701	594.487	533.388	445.334	-16,5	
	31.	Türkiye	451.414	474.932	426.783	301.892	-29,2	
	TOPLAM			59.648.875	64.911.000	64.114.972	66.030.282	%3

Tablo 13: Dünya mobilya ithalatı, oturmaya mahsus mobilyalar, aksam ve parçaları – Kaynak: TRADE MAP

231 ülke oturmaya mahsus mobilyalar, aksam ve parçaları ürün grubunda uluslararası ticarete dâhil olmuştur. İlk 25 ülke 2016'da toplam yüzde 2'lik artış ile yaklaşık 66 milyar dolar ithalat hacmi yakalamıştır. Genel toplamda ise yüzde 3'lik artış ile 74,6 milyar dolarlık hacim olmuştur. Hacme göre ABD, Almanya, Kanada, Birleşik Krallık ve Fransa ilk 5 ülke olarak öne çıkmaktadır. Son yılda ithalatta en fazla artış gösteren ülkeler, Slovakya (%37,4), Portekiz (%23,2), Çek Cumhuriyeti (%16,2), İspanya (%11,4), Hollanda (%10,6) ve İtalya (%10,2) olmuştur. İthalatında düşüş yaşayan ülkelere ise %29,3 ile Türkiye dikkat çekmektedir. Brezilya (-%16,5), Rusya Federasyonu (-%13,3), ve Norveç (-%6,6) ile diğer dikkat çeken ülkeler arasındadır. İlk 25 ülkenin 8'inde ithalatın bir önceki yıla göre düşüş göstermesi anlamlıdır. Türkiye bu ürün grubunda 2016'da %29,2'lik düşüş ile 301,8 milyon dolarlık ithalat hacmi yakalamış ve ithalat hacmine göre sıralamada 31. sırada yer almıştır.

GTİP	Sıra No	İthalatçı Ülkeler	Yıllar (1.000 \$)				Fark (%)
			2013	2014	2015	2016	2015 2016
9402 - Tıp, cerrahi, dış hekimliği ve veterinerlikte kullanılan mobilyalar, bunların aksam ve parçaları	1.	ABD	860.530	858.541	899.052	879.145	-2,2
	2.	Almanya	190.134	204.086	204.432	219.232	7,2
	3.	Kanada	186.277	186.654	194.165	179.212	-7,7
	4.	Birleşik Krallık	132.056	163.121	165.365	148.172	-10,4
	5.	Fransa	146.643	157.260	144.427	146.555	1,5
	6.	Çin	122.613	135.908	128.995	124.923	-3,15
	7.	Hollanda	130.710	120.759	112.534	119.552	6,23
	8.	Avusturalya	76.500	99.126	94.648	95.754	1,16
	9.	Japonya	107.014	109.609	87.554	80.410	-8,16
	10.	İsviçre	73.693	74.045	69.256	73.411	6
	11.	İtalya	70.244	80.582	65.877	71.074	7,9
	12.	Suudi Arabistan	125.597	115.725	103.024	62.938	-39
	13.	Belçika	59.117	58.490	42.800	54.061	26
	14.	Meksika	63.013	63.776	67.161	53.934	-19,7
	15.	İspanya	35.837	47.272	49.847	52.136	4,6
	16.	Avusturya	59.935	65.917	61.125	51.569	-15,6
	17.	B.A.E.	46.397	70.367	60.442	47.231	-21,8
	18.	Rusya Federasyonu	129.509	97.165	49.455	46.926	-5,1
	19.	Endonezya	28.715	19.702	30.459	43.809	43,8
	20.	Polonya	58.986	52.256	43.906	42.790	-2,5
	21.	Singapur	40.839	51.702	45.692	42.726	-6,5
	22.	Hindistan	41.304	41.369	39.528	41.178	4,1
	23.	Norveç	51.279	53.903	41.919	39.523	-5,7
	24.	Türkiye	26.470	37.285	29.815	32.656	9,5
	25.	Güney Afrika	28.421	32.618	25.130	29.507	17,4
TOPLAM			2.891.833	2.997.238	2.856.608	2.778.424	-%2,7

Tablo 14: Dünya mobilya ithalatı, tıp, cerrahi, dış hekimliği ve veterinerlikte kullanılan mobilyalar, aksam ve parçaları –
Kaynak: TRADE MAP

227 ülke tıp, cerrahi, diş hekimliği ve veterinerlikte kullanılan mobilyalar, aksam ve parçaları ürün grubunda dünya ithalatına dâhil olmuştur. İlk 25 ülke toplamda %3 oranında ithalatını azaltmış ve yaklaşık 2,8 milyar dolar hacim yakalamıştır. Genel toplamda ise yüzde 2,7'lik düşüş ile 15 milyar dolarlık ithalat hacmi olmuştur. ABD, Almanya, Kanada, Birleşik Krallık ve Fransa ilk 5 ülke olarak öne çıkmaktadır. İthalat artışında bir önceki yıla göre en fazla dikkat çeken ülkeler, Endonezya (%43,8), Belçika (%26), Güney Afrika (%17,4), Türkiye (%9,5) ve İtalya (%7,9) olmuştur. En dikkat çeken azalma ise Suudi Arabistan (-%39), Birleşik Arap Emirlikleri (-%21,8), Meksika (-%19,7), Avusturya (-%15,6), Birleşik Krallık (-%10,4) ve Japonya (-%8,1) olmuştur.

GTİP	Sıra No	İthalatçı Ülkeler	Yıllar (1.000 \$)				Fark (%)
			2013	2014	2015	2016	2015 2016
9403 – Diğer mobilyalar, bunların aksam ve parçaları	1.	ABD	18.529.626	20.063.500	22.240.421	23.222.301	4,4
	2.	Almanya	5.526.103	5.985.994	5.438.823	5.537.561	1,8
	3.	Birleşik Krallık	3.984.237	4.547.372	4.616.378	4.394.190	-4,8
	4.	Fransa	4.044.885	4.175.020	3.735.799	3.879.142	3,8
	5.	Kanada	2.816.313	2.841.096	2.687.618	2.638.341	-1,8
	6.	Japonya	2.898.611	2.880.650	2.538.619	2.524.553	-0,5
	7.	İsviçre	2.233.386	2.245.778	2.058.400	2.051.777	-0,3
	8.	Hollanda	1.751.934	1.814.294	1.908.354	2.033.623	6,5
	9.	Avusturalya	1.500.529	1.614.865	1.589.865	1.567.970	-1,3
	10.	Avusturya	1.682.442	1.681.181	1.393.031	1.425.066	2,3
	11.	Belçika	1.849.437	1.575.639	1.218.640	1.274.421	4,5
	12.	İsveç	1.203.215	1.284.045	1.175.482	1.155.777	-1,6
	13.	İtalya	1.130.902	1.276.275	1.128.882	1.146.638	1,5
	14.	İspanya	1.009.673	1.186.425	1.079.352	1.097.360	1,6
	15.	Norveç	1.254.914	1.296.484	1.109.224	1.058.661	-4,5
	16.	Çin	775.305	969.779	959.523	1.006.828	4,9
	17.	Suudi Arabistan	1.036.627	1.134.489	1.266.048	913.426	-27,8
	18.	B.A.E.	1.022.570	1.140.291	964.107	820.339	-14,9
	19.	Danimarka	790.767	874.094	785.867	796.716	1,4
	20.	Kore Cumhuriyeti	595.332	729.358	814.619	795.854	-2,3
	21.	Rusya Federasyonu	1.826.876	1.734.747	968.345	677.131	-30
	22.	Meksika	616.203	688.460	705.306	666.576	-5,5
	23.	Polonya	577.470	666.969	582.278	607.057	4,25
	24.	Hong Kong, Çin	555.079	561.184	584.506	551.163	-5,7
	25.	Çek Cumhuriyeti	476.253	502.996	495.827	534.842	7,8
45.	Türkiye	374.673	352.095	305.812	212.004	-30,7	
TOPLAM			60.063.362	63.823.080	62.351.126	62.589.317	%0,4

Tablo 15: Dünya mobilya ithalatı, diğer mobilyalar, bunların aksam ve parçaları – Kaynak: TRADE MAP

İlk 25 ülke genel olarak değerlendirildiğinde, 13 ülke ithalatta düşüş yaşarken, 12 ülkede artış olmuştur. Türkiye bu ürün grubunda %30,7'lik düşüş ve yaklaşık 212 milyon dolarlık ithalat hacmi ile 45. sırada olup payı düşüktür. 227 ülke diğer mobilyalar, bunların aksam ve parçaları ürün grubunda uluslararası ticarete dâhil olmuştur. 2016 yılına göre ilk 25 ülkenin ortalama ithalat artışları %3 olup, bu ülkeler 62,5 milyar dolar hacim yakalamıştır. İthalat hacmine göre ABD, Almanya, Birleşik Krallık, Fransa ve Kanada ilk 5 ithalatçı ülke olarak öne çıkmaktadır. İthalat artışında bir önceki yıla göre en fazla dikkat çeken ülkeler, Çek Cumhuriyeti (%7,8), Hollanda (%6,5), Çin (%4,9), ve Belçika (%4,5) olarak sıralanmaktadır. Düşüş yaşanan ülkeler, Türkiye (-%30,7), Suudi Arabistan (-%27,8) ve Birleşik Arap Emirlikleri (-%14,9)'dir. Türkiye bu ürün grubunda bir önceki yıla göre %30,7 oranında düşüş göstererek 212 milyon dolarlık hacimle sıralamada 45. sırada yer almıştır.

GTİP	Sıra No	İthalatçı Ülkeler	Yıllar (1.000 \$)				Fark (%)	
			2013	2014	2015	2016	2015 2016	
9404 – Somya, kanepeler, yataklar, yatakların eşyası ve benzeri eşya	1.	ABD	2.895.854	3.038.504	3.321.044	3.420.819	3	
	2.	Japonya	1.366.057	1.312.730	1.184.642	1.190.856	0,5	
	3.	Almanya	1.095.271	1.163.628	1.048.982	1.009.820	-3,7	
	4.	Fransa	626.028	651.739	592.327	653.396	10,3	
	5.	Birleşik Krallık	522.907	607.813	624.856	622.957	-0,3	
	6.	Kanada	494.766	491.654	473.706	497.314	5	
	7.	Hollanda	382.697	404.821	394.183	412.165	4,5	
	8.	Avusturya	342.882	362.156	373.819	371.778	-0,5	
	9.	Kore Cumhuriyeti	249.568	278.966	321.942	367.052	14	
	10.	İspanya	257.030	296.154	274.863	297.002	8	
	11.	İsviçre	303.814	320.308	290.225	293.577	1,1	
	12.	İsveç	309.162	321.293	280.403	284.369	1,4	
	13.	Belçika	314.145	308.916	258.116	276.711	7,2	
	14.	İtalya	248.835	284.531	243.596	244.608	0,4	
	15.	Avusturya	240.852	237.957	216.120	224.748	4	
	16.	Danimarka	191.127	231.912	208.467	197.503	-5,2	
	17.	Norveç	191.145	190.240	184.496	177.801	-3,6	
	18.	Polonya	151.296	177.645	176.726	175.588	-0,6	
	19.	Suudi Arabistan	146.341	166.808	195.262	166.458	-14,7	
	20.	Çin	75.145	98.262	129.259	155.525	20,3	
	21.	Hong Kong, Çin	125.360	124.558	150.563	152.534	1,3	
	22.	B.A.E.	144.731	174.858	132.962	131.350	-1,2	
	23.	Meksika	124.516	146.297	145.832	115.357	-20,9	
	24.	Singapur	107.608	110.064	111.112	106.986	-3,7	
	25.	Çin, Taipei	87.176	98.587	104.043	105.494	1,4	
	36.	Türkiye	116.099	127.363	88.189	59.222	-32,8	
	TOPLAM			11.110.412	11.727.764	11.525.735	11.710.990	%1,6

Tablo 16: Dünya mobilya ithalatı, somya, kanepeler, yataklar, yatakların eşyası ve benzeri eşya – Kaynak: TRADE MAP

227 ülke somya, kanepeler, yatak takımı ve benzeri eşya, ürün grubunda uluslararası ticarete dâhil olmuştur. İlk 25 ülke %1,1 ortalama ile ithalatta artış göstermiş ve yaklaşık 11 milyar dolar ithalat hacmi yakalamıştır. Genel toplamda ise yüzde 1,6'lık artış ile ithalat hacmi yaklaşık 14 milyar dolar olmuştur. İthalat hacmine göre ABD, Japonya, Almanya, Fransa ve Birleşik Krallık ilk 5 ülke olarak öne çıkmaktadır. En dikkat çeken artışlar Çin (%20,3), Fransa (%10,3), ve İspanya (%8) olarak sıralanmıştır. En fazla düşüşün olduğu ülkeler ise Türkiye (-%32,8), Meksika (-%20,9), Suudi Arabistan (-%14,7), Almanya ve Singapur (-%3,7) olarak sıralanmıştır. Genel olarak ilk 25 ülke arasında 10 ülkede azalma, 15 ülkede artış söz konusudur. Türkiye, bir önceki yıla göre yüzde 32,8'lik düşüş ile bu ürün grubunda 59,2 milyon dolarlık ithalat hacmi ile 36. sırada yer almıştır.

GTİP	Sıra No	İthalatçı Ülkeler	Yıllar (1.000 \$)				Fark (%)	
			2013	2014	2015	2016	2015 2016	
9401 - Oturmaya mahsus mobilyalar, aksam ve parçaları 9402 - Tıp, cerrahi, dış hekimliği ve veterinerlikte kullanılan mobilyalar, aksam ve parçaları 9403 - Diğer mobilyalar, aksam ve parçaları 9404 - Somya, kanepeler, yatak takımı eşyası ve benzeri eşya	1.	ABD	42.024.614	45.655.713	50.135.790	51.536.229	2,79	
	2.	Almanya	14.302.189	16.093.237	14.479.357	14.697.422	1,5	
	3.	Birleşik Krallık	7.911.207	8.961.252	9.014.107	8.701.637	-3,4	
	4.	Fransa	8.080.589	8.419.909	7.579.049	8.058.105	6,3	
	5.	Kanada	6.807.140	6.979.530	6.737.562	6.874.359	2	
	6.	Japonya	6.926.800	7.009.154	6.425.444	6.521.859	1,5	
	7.	Hollanda	3.538.963	3.747.551	3.855.097	4.158.618	7,8	
	8.	İsviçre	3.620.384	3.653.286	3.358.841	3.344.339	-0,4	
	9.	Avusturya	3.140.759	3.367.076	3.352.540	3.281.977	-2,1	
	10.	İspanya	2.633.321	3.038.204	2.991.302	3.215.652	7,5	
	11.	Meksika	2.771.716	2.884.048	2.985.196	2.853.382	-4,4	
	12.	Belçika	3.830.633	3.444.002	2.657.052	2.805.892	5,6	
	13.	Çin	2.547.163	2.792.244	2.532.461	2.683.494	6	
	14.	İtalya	2.396.469	2.667.221	2.419.386	2.543.895	5,14	
	15.	Avusturya	2.872.587	2.875.806	2.411.530	2.473.411	2,5	
	16.	Çek Cumhuriyeti	1.659.328	2.046.173	2.148.360	2.455.394	14,3	
	17.	Kore Cumhuriyeti	1.736.862	2.052.999	2.277.960	2.287.283	0,4	
	18.	İsveç	2.243.825	2.373.569	2.148.778	2.179.824	1,4	
	19.	Polonya	1.552.553	1.887.491	1.802.995	1.925.548	6,8	
	20.	Norveç	2.130.288	2.180.829	1.909.540	1.811.721	-5,1	
	21.	Danimarka	1.579.158	1.743.954	1.589.412	1.578.421	-0,7	
	22.	Suudi Arabistan	1.691.667	1.845.023	2.006.015	1.576.208	-21,4	
	23.	B.A.E.	1.659.787	1.904.310	1.617.304	1.436.140	-11,2	
	24.	Rusya	3.592.387	3.333.471	1.807.872	1.397.508	-22,7	
	25.	Singapur	745.180	945.545	920.846	843.936	-8,3	
	30.	Türkiye	968.656	991.675	850.599	605.774	-28,8	
	TOPLAM			132.964.225	142.893.272	140.014.395	141.848.028	%1,3

Tablo 17: Dünya mobilya ithalatı ve Türkiye'nin pozisyonu – Kaynak: TRADE MAP

Toplamda dörtlü ürün grubuna göre dünya mobilya ithalatında öne çıkan ülkeler ve Türkiye'nin sıralamadaki yeri Tablo 17'de verilmiştir.

2016 yılında dünya mobilya ithalatında 228 ülke ticarete dâhil olmuş, yaklaşık 142 milyar dolar değerinde ithalat gerçekleşmiştir. 25 ülke ithalatın yüzde 80'ini gerçekleştirmiştir. İlk 25 ülkenin ithalat artış ortalamasında %2'lik artış söz konusu iken genel toplamda %1,3'lük artış olmuştur. Hacme göre ilk 5 ithalatçı ülke ABD, Almanya, Birleşik Krallık, Fransa ve Kanada'dır. 2016 yılı değerlendirmelerine göre, Çek Cumhuriyeti (%14,3), Hollanda, (%7,8), Polonya (%6,8) ve Fransa (%6,3) en yüksek artışa sahiptir. İthalatı düşen ülkeler ise Türkiye (-%28,8), Rusya (-%22,7), Suudi Arabistan (-%21,4) ve B.A.E (-%11,2) olarak sıralanmaktadır. İlk 25 ülke arasında 11 ülkenin ithalat oranları azalırken 14 ülkede artış söz konusudur.

Türkiye 2016'da 605,7 milyonluk hacimle %28,8 oranında düşüş yaşamış, sıralamada 30. sırada yer almıştır.

7.3. DIŞ TİCARET DENGESİ

Türkiye, mobilya dış ticaret dengesi 2013 yılından bu yana pozitif seyir izlemektedir. 1997 – 2000 arası sürekli açık veren sektör, 2001'den itibaren artan bir dış ticaret fazlası vermektedir. Türk mobilya sektörü son 12 yılda göstermiş olduğu performans doğrultusunda ülke ticaretinde dış ticaret açığı vermeyen sektörlerden birisi olmuştur. 2013 – 2016 yılları arası yıllık ihracat ve ithalat oranları dikkat çekmekte olup, 2014 yılından sonrası ihracat ve ithalat değerleri azalmıştır.

YILLAR	Dış Ticaret Dengesi – 1.000 ABD \$			
	İhracat	İthalat	Ticari Denge	Karşılama (%)
2013	2.237.247	968.656	1.268.591	131
2014	2.421.401	991.675	1.429.726	144
2015	2.256.794	850.599	1.406.195	165
2016	2.233.794	605.774	1.628.020	268

Tablo 18: Türkiye mobilya sanayii dış ticaret dengesi

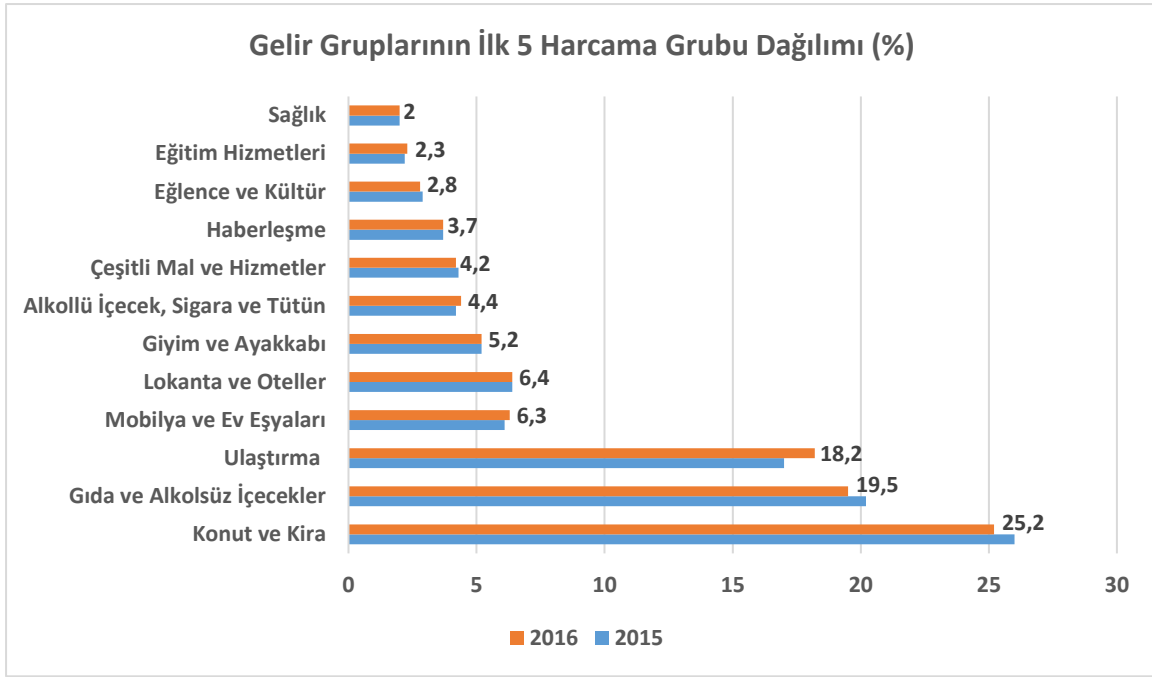
2013 yılında 2.2 milyar dolar olan ihracata karşılık 968,6 milyon dolar ithalat yapılmıştır. 2016 yılında ise 2,2 milyar dolar ihracata karşılık 605,7 milyon dolar ithalat yapılmıştır. 2013 yılında ihracatın ithalatı karşılama yüzdesi %131 iken 2016 yılında bu oran %268 olmuştur.

8. SEKTÖRÜN TÜRKİYE EKONOMİSİNDEKİ YERİ

Ulusal ve uluslararası pazarlara yönelen Türk mobilya sektöründe panel mobilya, masif mobilya, kanepeler, oturma grubu, tablalı mobilya (mutfak, banyo, ofis, yatak odası), bahçe mobilyaları, mobilya aksesuarları ve parçaları, taşıt mobilyaları, hastane mobilyaları, otel

mobilyaları, aksesuarlar gibi geniş yelpazede üretim yapılırken, ithal ürün/malzeme kullanımı sınırlı kalmaktadır. Bu yönüyle sektör yurt içi katma değer oranı yüksek sektörler arasında yer almaktadır. Türkiye’de istihdam kapasitesi en yüksek sektörlerden biri olan mobilya sanayii, yurt genelinde her ile ve ilçeye dağılmış durumdadır. 1980’lerden sonra Türkiye’deki ekonomik ve sosyal gelişmeler, özellikle büyük metropollerde kaliteli, fonksiyonel ve modern mobilya taleplerini artırmış, bu gelişmeler sektörün büyümesini sağlamıştır.

Gelir gruplarının harcama eğilimleri itibarıyla mobilyanın pozisyonu Grafik 5’de verilmiştir.

Grafik 5: Gelir Gruplarının İlk 5 Harcama Grubu Dağılımı – Kaynak: TÜİK

Mobilya TÜİK tarafından yapılan “gelirler ve yaşam koşulları” araştırmasına göre harcamalardan aldığı pay bakımından hane halkı gider kalemleri içerisinde yüzde 6,3 pay ile dördüncü sırada yer almaktadır. Mobilya; kira-konut, gıda ve ulaşım, harcamalarından sonra gelmektedir. Mobilya tüketimine ayrılan bütçe payında yıllar itibarı ile oransal bir değişim görülmemektedir. Kentleşme oranındaki artış, iş gücüne katılım, ülkenin içine girmiş olduğu ekonomik kalkınma süreci, dışa açılım ve milli gelirdeki artış gibi gelişmelere paralel olarak mobilya tüketimi artmış olmasına rağmen mobilya, tüketim harcamaları içerisinde öncelikli sırada yer almamaktadır. Mobilya tüketimini etkileyen faktörler; kişi başına düşen milli gelir, nüfus artış hızı, evlilik sayısı, üretilen konut sayısı, beklentiler (siyasi, ekonomik), kültürel yapı vb. olarak sıralanmaktadır.

9. TR81 BÖLGESİ MOBİLYA VE ORMAN ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ

9.1. MOBİLYA SEKTÖRÜ

Mobilya sektörü işletme sayısı açısından bölgede önde gelen sektör değildir. 2016 yılı SGK işyeri ve çalışan sayısı raporundan alınan veriler kapsamında Zonguldak'ta mobilya imalatı yapan 100 firma bulunurken ilde toplam 10.920 firma bulunmaktadır. Mobilya imalatı yapan firmaların tüm işletmelere oranı %2 iken, bu oran Bartın'da %9, Karabük'te ise %4'tür. Diğer sektörlerle karşılaştırıldığında gerek yarattığı istihdam, gerekse işletme sayısı açısından bölge ekonomisinde mobilya sektörünün önemli bir ağırlığının olmadığı görülmektedir. Batı Karadeniz Bölgesi'nde mobilya sektörü 2 ayrı sınıfta değerlendirilmelidir: Birincisi mikro-küçük ölçekte faaliyet gösteren işletmelerdir. Bu işletmeler bölge içi talebi karşılamakta ve yalnızca bölgesel pazarda faaliyet göstermektedirler. Sağladığı kısıtlı istihdam yapısıyla iş sürekliliği problemi yaşadığından uzmanlaşma ya da nitelikli çalışan sağlanamaması işletmelerin problemleri arasında yer almaktadır. Mikro-küçük boyutlu mobilya sektörü işletmelerinin ana problemleri arasında düşük katma değerli üretim birinci sırada gelmektedir. Sektördeki mikro ve küçük ölçekli firmaların kısa, orta veya uzun vadeli stratejisi bulunmamaktadır. Sektördeki küçük ölçekli firmalardan bir kısmı kısıtlı da olsa komşu illere ürünlerini satmayı başarmıştır. Ancak küçük ölçekli firmalar, ulusal pazardaki paylarını arttıracak veya uluslararası pazarlara girmelerini sağlayacak stratejilere sahip değildirler. İkinci grupta ise sektörün orta büyüklükteki işletmeleri yer almaktadır. Bu işletmeler bölge dışı, ihracat odaklı çalışmakta olan, kurumsallaşma konusunda adımlar atmış işletmelerdir. Sayıca az olan bu grup, yarattığı katma değerle dikkat çekmektedir. Bu işletmeler, markalaşma ve tasarım unsurlarının sektördeki önemini kavramış olanlardır. Söz konusu işletmeler, yenilikçi ürün ortaya koyma konusunda yüksek performans göstermemelerine rağmen belli ürün gruplarında uzmanlaşma ve ihracat pazarları geliştirebilme yetenekleriyle bölge ekonomisi için önem arz etmektedirler. İhracat yapan sınırlı sayıdaki orta ölçekli firmanın, kısa ve orta vadeli uygulanabilir stratejileri mevcuttur. Sektörün bölgeye bağımlılığı en alt düzeydedir. Değer zincirinin önemli aktörleri, örneğin hammadde tedariki bölgede değildir. Yine sektöre hizmet ya da teknoloji sunucular bölgede konumlanmamışlardır. Firmaların genelinde üniversite mezunu ve dil bilen kişi sayısı azdır. Firmaların patent, endüstriyel tasarım tescil belgesi, AR-GE faaliyetleri eğilimleri düşük görülmektedir. Batı Karadeniz Bölgesi'nde firmalar en çok üretim altyapısı, nitelikli işgücü ve teknoloji konularında destek talep etmektedirler. Bunu markalaşma ve tesis destekleri izlemektedir. İhracat ve yeni pazarlara giriş konusunda ise en az desteğin talep edildiği görülmektedir.

9.1.1. Bölgedeki Mobilya İşletmelerinin Durumu

Bölgedeki mobilya işletmelerinin rekabet gücü düşüktür. Özellikle firma yapısı ve stratejik yönetim konusunda önemli eksiklikleri bulunan işletmeler, yönetsel yetenekleri konusunda desteklenmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Kurumsallaşma, tasarım-inovasyon ve ARGE odaklı çalışma, maliyet azaltımı ya da değer yaratımı konusuna odaklanma ve yönetsel beceriler bölgede yetersizdir.

Mikro ölçekli firmalarda kurumsallık en düşük seviyededir. Küçük ölçekli firmalarda ise, bölgesel pazar için yeterli seviyede olsa dahi ulusal pazar için düşük seviyededir. Sektörde firma başına tescilli marka sayısı %1'dir. İhracat yapan orta ölçekli firmaların kalite ve ihracat yaptıkları ülkeler için gerekli sertifikasyonları mevcuttur. Orta ölçekli firmaların kurumsal kimlikleri, broşür, web sayfası, katalog vb. donanımları ulusal ve uluslararası pazarda rekabet edebilecek seviyededir.

Sektörde çalışan 4 yıllık üniversite mezunu sayısı düşüktür. Firma sahipleri de dâhil olmak üzere 4 yıllık üniversite mezunu olan kişilerin yaklaşık %65'i orta ölçekli firmalarda, %25'i küçük ölçekli firmalarda, %5'i ise mikro ölçekli firmalarda çalışmaktadır.

Zonguldak ilinde bulunan Bülent Ecevit Üniversitesi'ne bağlı Çaycuma Meslek Yüksek Okulu Mobilya ve Dekorasyon Programı fırsattır. Ancak yılda 30 mezun verme kapasitesine sahip olan program öğrencilerinin büyük bir kısmı bölge dışından gelmektedir. Dolayısıyla mezuniyetin ardından ya geldikleri şehirlere dönmekte ya da iş bulmak için büyük şehirlere gitmektedirler. Bölgede, CNC operatörü, cilacı, döşemeci, boyacı, delikçi, montajcı gibi konularda nitelikli mavi yakalı personel ihtiyacı; tasarım, dış ticaret, pazarlama alanlarında da beyaz yakalı personel ihtiyacı bulunmaktadır. Bölgenin nitelikli insan kaynağı sıkıntısı, mobilya sektörünün önemli bir problemidir. Bu problemlerin giderilmesi için kurulacak OSB içerisine altyapı ve üstyapı faaliyetleri tamamlandıktan sonra ağaç işleri ve mobilya ile ilgili bölümlerden oluşan bir Tematik Meslek Lisesi / İhtisaslaşmış Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi kurulacaktır.

İstenilen nitelikte ara mamul ve hammadde temininde bir sıkıntı bulunmamaktadır. Hammadde ve ara mamuller; İstanbul, Bursa, Kayseri, Adapazarı, İzmir, Ankara gibi illerden temin edilmektedir.

Bölgede konteyner limanı bulunmadığından ürünler İstanbul üzerinden gönderilmektedir. Bölgedeki bütün üreticiler başka bölgeden temine gittiklerinden, nakliye sadece satışta değil, dolaylı olarak satın almada da bölge için bir dezavantajdır.

Batı Karadeniz Bölgesinde mobilya talebi kısıtlıdır. Mikro ve bir kısım küçük ölçekli firmalar genellikle kendi illerindeki perakende pazarına, orta ve bir kısım küçük ölçekli firmalar ise bayiler ve toptan (kamu, müteahhitler, yapı market zincirleri) pazarına ürün satmaktadır. Ayrıca perakende satış için kendi mağazaları olan orta ölçekli firmalar mevcuttur.

Bölgede Devlet Malzeme Ofisi (DMO) aracılığıyla devlet alımları bulunmaktadır, ancak bu fırsat ofis mobilyaları alanında sadece Devlet Malzeme Ofisi'nin sözleşmeli firması olan tek bir firma tarafından kullanılmaktadır.

9.2. ORMAN ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜ

Orman ürünleri sektörü, düşük teknoloji, sermaye ve emek yoğun faaliyet gösteren işletmelerin hâkim olduğu bir sektördür. Batı Karadeniz Bölgesi, gerek orman alanlarının genişliği, gerekse orman ürünleri sektöründe faaliyet gösteren işletme yoğunluğu nedeniyle Türkiye'nin önemli ürün sağlayıcıları arasında yer almaktadır. Sektörde faaliyet gösteren işletmeler genellikle tomruk, kereste ve parke imalatı yapmaktadırlar.

2016 yılı SGK işyeri ve işçi sayıları raporuna göre Zonguldak'ta orman ürünleri sektöründe 15, ağaç ve ağaç işleri alanında 69 işletme faaliyet göstermekte ve 400 kişinin üzerinde istihdam yaratmaktadır. Mobilya imalatçılarıyla karşılaştırıldığında işletme başına istihdam oranı daha düşüktür ve işletme sayısı da son yıllarda azalmıştır. Yeni girişim oranı da en düşük seviyededir.

Bartın'daki orman ürünleri sektörü işletmelerinin toplam işletmeler arasında oranı %5'tir. Şehir sanayi işletmeleri açısından oldukça düşük seviyededir ve sanayisi az gelişmiş il olarak sınıflandırılmaktadır. Bartın'da 1987'de kurulan Efeler Orman Ürünleri Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. ağaç ve kereste işleme sektöründe önemli kuruluşlar arasındadır.

Karabük'ün yüzde 63,2'si ormanlarla kaplı olmasına rağmen, orman ürünleri sanayi yeteri kadar gelişmemiştir. Yenice ve Eskipazar İlçelerinde ORÜS adı altında 2 adet tesis 1997 yılında Özelleştirme idaresi tarafından özelleştirilmiştir. Bu tesislerde çoğunlukla parke imalatı, tomruk biçme, doğrama ve mobilya imalatı yapılmakta idi. Eskipazar A.Ş. olarak özelleşen ORÜS, uzun yıllardır atıl vaziyettedir, ancak son yıllarda çeşitli yatırımcılar ilgi göstermekte, görüşmeler gerçekleştirmektedirler.

Orman ürünleri sektörü firmaları coğrafi olarak bölgede bir arada konumlanmamışlardır. Yalnız Karabük'te orman ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmalar Yenice bölgesinde yoğunlaşmıştır. Bu durum Karabük Ticaret ve Sanayi Odası tarafından değerlendirilmiş ve bölgede mobilya ihtisas organize sanayi kurulması için girişimlere başlanmış fizibilite hazırlanmış, T.C. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na sunulmuş ancak kabul edilmemiştir.. Bartın'da yoğunlaşma olan bir bölge bulunmamaktadır. Zonguldak'ta faaliyet gösteren sektör firmaları da Çaycuma Organize Sanayi Bölgesi ve Devrek ilçesinde konumlanmıştır.

Bölgedeki firmaların rekabet avantajları lojistik konumlarıdır. Coğrafi olarak, bölgenin çok yoğun orman alanına sahip olması ve bölgede bulunan 9 orman işletme müdürlüğü sayesinde firmalar hammaddeye kolayca erişim sağlamaktadır. Bölgede işletmeler kurumsallaşma çalışmalarına ve patent, tescilli ürün, ARGE faaliyetleri gibi konulara yeterli önemi vermemekte, kalifiye insan gücü temininde yetersiz kalmaktadırlar.

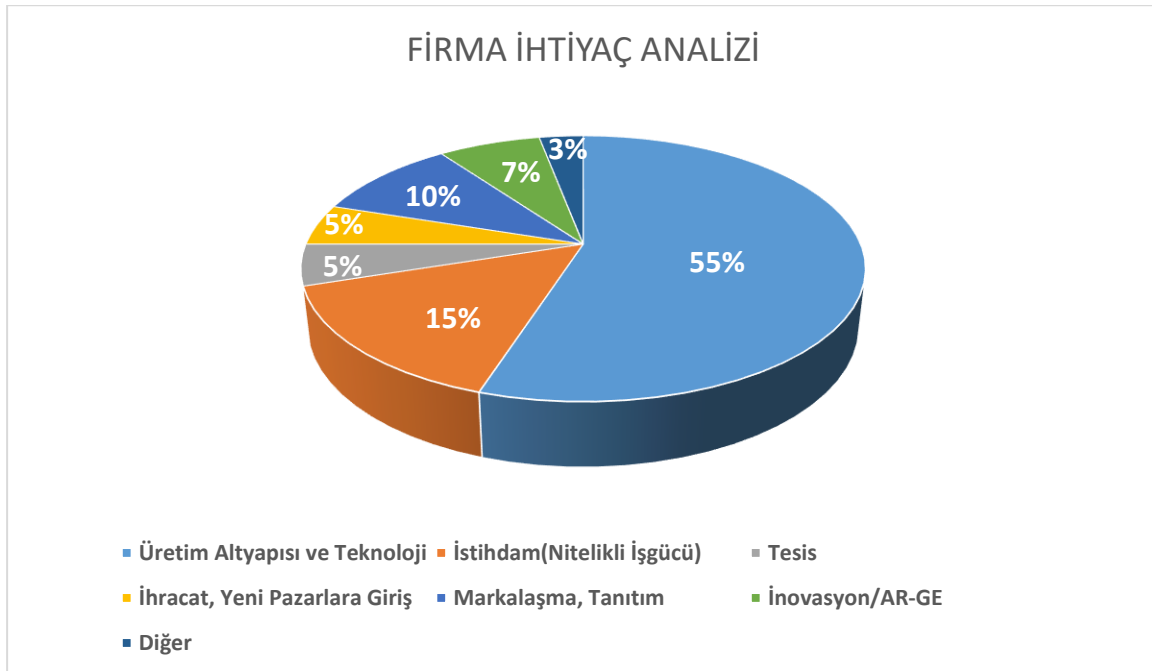
9.2.1. Bölgedeki Orman Ürünleri İşletmelerinin Durumu

Batı Karadeniz Bölgesi'nde gerekli insan kaynağı beklentilerini karşılamak üzere çeşitli eğitim kurumları mevcuttur: Karabük Üniversitesi ve Bartın Üniversitesi'nde Orman Fakülteleri bulunmaktadır. Ancak söz konusu kurumlar yeterli sayıda mezun verseler de bu kişiler bölge firmalarını tercih etmemektedir. Bölgedeki işletmelerin tedarik zinciri orman işletme şeflikleri, firmalar ve çoğu bölge dışında faaliyet gösteren inşaat, mobilya, demir-çelik ve taşımacılık sektörü işletmelerinden oluşmaktadır. Firmalar hammaddelerini ilgili orman işletme şefliklerinden temin etmekte, bu hammaddeyi standartlaşmış ölçülerdeki kereste haline getirmekte ve sonrasında inşaat, mobilya, demir-çelik ve taşımacılık ile ilgili sektörlerle satışını gerçekleştirmektedirler. Bu sektör için gerekli tüm ekipman ve sarf malzemelerin temini Bursa, İstanbul, İzmir, Ankara, Kayseri ve Kocaeli gibi illerden yapılmaktadır. Sektör firmalarının maliyetlerini etkileyen en önemli unsurlar hammadde fiyatları ve altyapı yetersizlikleridir. Sektördeki hammadde ülke içinde sadece orman işletme müdürlüklerinden temin edilebilmektedir. Orman işletme şeflikleri her ne kadar ihale ile satış yapıyor olsalar da hammaddenin fiyatının devlet tarafından belirlendiği görülmektedir. Altyapıda ise özellikle

karayolu üzerinde bulunan firmalar dışında kalan işletmeler çeşitli sıkıntılar yaşamaktadır. Diğer yandan, firmaların bölgede çalışmaları devam eden Filyos Limanı'na, Çaycuma'da faaliyet gösterecek olan havaalanına, demiryoluna, demir-çelik sektöründeki fabrikalara ve en önemlisi de büyük illere ulaşımındaki kolaylığı beraberinde birçok avantajı da getirmektedir. Yürürlüğe giren yeni teşvik paketi de sektörün gelişimi için önem arz etmektedir: Bu kapsamda Karabük ve Zonguldak 3., Bartın ise 4. bölge içerisinde yer almaktadır. Zonguldak ve Karabük'te kurulması planlanan OSB'ler ise 4. bölge teşviklerinden yararlanacaklardır. Bu durum, yeni teşvik paketinden yararlanacak firmalara maliyetler açısından fayda sağlayacak, rekabet güçlerini arttıracaktır. Orman ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmalar satışlarını özel sektöre yapmaktadırlar. Müşterilerinin çoğunu büyük illerde bulunan inşaat firmaları ve bölgede faaliyet gösteren mobilya işletmeleri oluşturmaktadır. Bölgede bulunan demir-çelik endüstrisi, hastane, askeriye ve Türkiye Taşkömürü Kurumu'na ürün veren firmalar da bulunmaktadır. Bölgede faaliyet gösteren firmalardan hiçbirinin özelleşmiş bir ürünü bulunmamakta, dolayısıyla bölgede herhangi bir patent ya da endüstriyel tasarım tescili bulunmamaktadır. Bölgedeki firmalar ihracat yapmamaktadırlar. İhracat yapılmamasına rağmen bölge için potansiyeli yüksek olan ülkeler şunlardır: İran, Irak, Suriye, Tunus, Cezayir, Fas ve Mısır'dır.

9.3. BÖLGEDEKİ MOBİLYA VE ORMAN ÜRÜNÜ İŞLETMELERİNİN İHTİYAÇ ANALİZİ

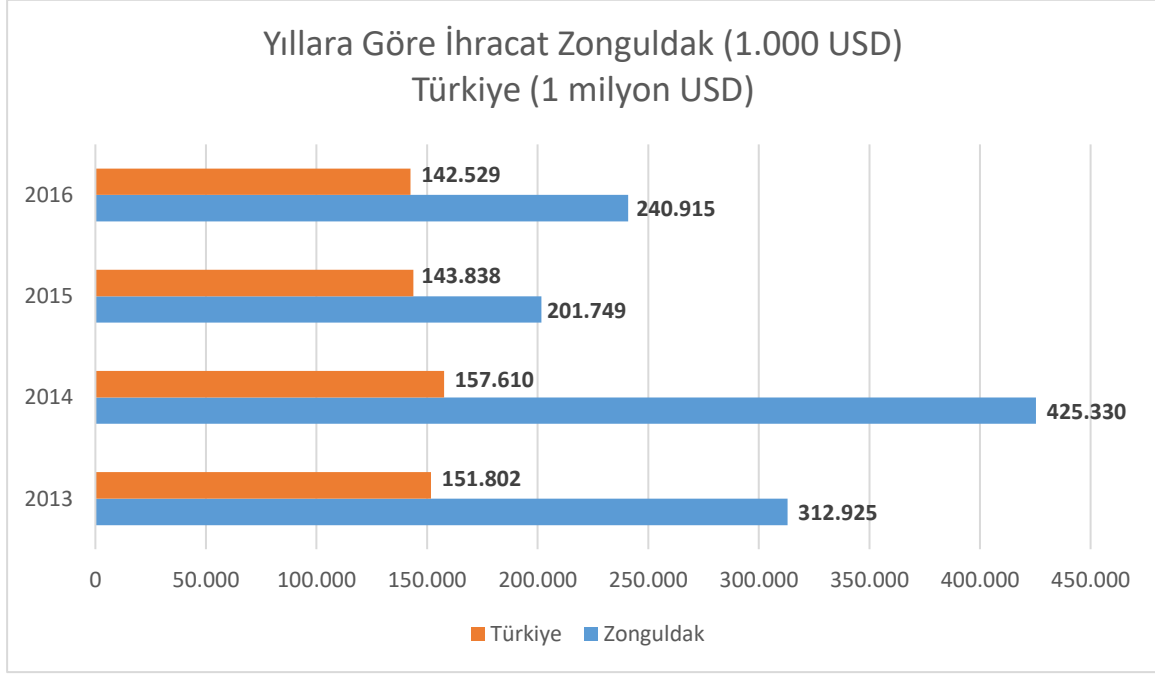
Bölgedeki firmalarla yapılan görüşmeler neticesinde firmaların talep ettikleri destek konuları Grafik 6'da gösterilmiştir.

Grafik 6: Firma İhtiyaç Analizi

9.4. ZONGULDAK DURUM ANALİZİ

Zonguldak, gerek ağaç işleme gerekse imalat sanayi açısından önemli bir lokasyon ve lojistik açıdan merkezi bir konumda, büyük şehirlere yakın bir noktadadır. Filyos limanının ve Çaycuma havaalanının tamamlanması ile dış pazarlara ulaşım imkânı ildeki ihracatı geliştirecektir. TÜİK verileri uyarınca yıllara göre gerçekleşen ihracat göstergeleri Grafik 7’de verilmiştir.

Grafik 7: Yıllara Göre Zonguldak ve Türkiye İhracatı

Zonguldak özelinde ihracatı yapılan ürün ve ürün gruplarına ait 2013-2016 yılı verileri Tablo 19’da verilmiştir.

İHRACATÇI FİRMALARIN MERKEZLERİ BAZINDA SEKTÖR İHRACAT PERFORMANSI (1.000 USD)				
Sektör	2013	2014	2015	2016
Kereste	-	50.463	67.613	-
Tahta plaka; kontrplak, yonga levha, sunta, diğer pano ve tahtalar	2.624	-	9.307	-
İnşaat kerestesi	6.127	8.646	36.178	11.741
Ağaçtan yapılan ambalaj malzemeleri	6.882	3.969	1.517	3.063
Diğer ağaç ürünleri; hasır vb. örülerek yapılan maddeler	9.458	261	-	561
Plastik ürünleri	3.187.828	3.609.629	2.408.669	1.937.291
Demir-çelik ana sanayi	179.259.004	303.395.004	117.610.707	154.377.845
Metal yapı malzemeleri	64.548	529.342	255.144	75.618
Mobilya	4.485.640	5.848.362	5.322.971	6.124.632
GENEL TOPLAM	187.022.111	313.395.213	125.644.493	162.530.751

Tablo 19: 2013-2016 Yılı Zonguldak İli İhracat Verileri

Mobilya ve orman ürünleri sektörü, kereste, tahta plaka, ambalaj malzemeleri, diğer ağaç ürünleri, plastik ürünler, demir çelik ve metal yapı malzemeleri gibi alanlar ihracat yapılan sektörler açısından ön plana çıkmaktadır. Dış ticaret açısından bir karşılaştırma yapılırsa 2013-2016 yılları arasındaki değişim Tablo 20’de verilmiştir.

YILLAR	İHRACAT (1.000 USD)	İTHALAT (1.000 USD)
2013	312.925	1.349.667
2014	425.330	1.258.809
2015	201.749	995.471
2016	240.915	757.746

Tablo 20: 2013 - 2016 Zonguldak Dış Ticareti

2013-2016 yılı verileri karşılaştırıldığında ihracatın 2014 yılında 2013 yılına göre %36 arttığı ancak 2015 yılında ise 2014 yılına göre %52 azaldığı, 2016 yılında 2015 yılına göre %19,4 arttığı görülmektedir. İthalatın ise 2014 yılında %6,7, 2015 yılında %21 ve 2016 yılında ise %24 oranında azaldığı görülmektedir.

9.4.1. Sanayinin Durumu

Zonguldak’ta faal durumda Çaycuma, Ereğli ve Alaplı OSB ve iki adet küçük sanayi sitesi bulunmaktadır. Mobilya sektörüne bakıldığında ise Karademir Mobilya İml. İnş. San. ve Tic. A.Ş. ve Çanakçılar Şirketler Grubu (Doxa Mobilya) ön plana çıkmaktadır.

Çaycuma OSB, Zonguldak, Bartın ve Karabük illerinin tam ortasında bulunan, ulaşım yollarına yakın, Ereğli ve Karabük Demir Çelik Fabrikalarına 80 km uzaklıkta, yakın zamanda tamamlanması öngörülen Filyos Endüstri Bölgesine ve Filyos Limanının yaklaşık 10 km yakınında kurulan birkaç yıl içinde Bölgenin cazibe merkezi olacağı öngörülen Zonguldak – Çaycuma Organize Sanayi Bölgesinin toplam alanı 125 Hektar olup 60 adet sanayi parselinden oluşmaktadır. Halihazırda %100’ü dolu olan OSB’de yeni yatırımlar için alan belirleme çalışmaları yapılmaktadır. Bölge ekonomisine büyük katkı da bulunan OSB bölgedeki göç oranlarının da azalmasını sağlamıştır.

Mevcut organize sanayi kuruluşlarına ilave olarak kurulması planlanan mobilya ihtisas organize sanayi bölgesi 700 dönümlük bir alana kurulacak, OSB’de 70’e yakın mobilya imalatçısı ve orman ürünleri işletmeleri yer alacaktır.

Zonguldak’ta faal olan firmaların bölgedeki orman varlığına yakın olması, ulaşım olanaklarının çeşitli olması ve bölgesel teşvik kapsamında OSB’lerin sunmuş olduğu fırsatlar dolayısıyla Gökçebey’de kurulması planlanan OSB’ye olumlu baktıkları görülmüştür. Zonguldak’ta sektörde hâlihazırda faaliyette bulunan firmalar mobilya ve orman ürünleri imalatı yapmaktadır. Zonguldak’ta hâlihazırda mobilya ve orman ürünleri ile ilgili yan sanayi sektörü ve kümelenmesi önemli bir eksiklik olarak görülmektedir. Kurulacak olan mobilya ihtisas organize sanayi bölgesi ile bu eksiklik giderilecek, yeni yatırımların yapılması sağlanacaktır.

Sadece Zonguldak için değil çevre illerde de yan sanayi üreticilerin sayısı az olup kurulacak OSB ile hem Zonguldak'taki hem de çevre illerdeki mobilya ve orman ürünleri firmaları kolay tedarik imkânı bulacaklardır. Kurulması planlanan OSB sadece Zonguldak için değil aynı zamanda TR81 Bölgesi'nde faal olan tüm yan sanayi kuruluşlarına imkân sağlayacaktır.

Kurulması planlanan Mobilya İhtisas Organize Sanayi Bölgesi, İstanbul'a 386 km., Ankara'ya 238 km., Sakarya'ya 250 km., Bursa'ya 416 km, ve Çaycuma havalimanı açıldıktan sonra havalimanına 20 km, Filyos Limanı tamamlandığında ise limana 40 km mesafede bulunan lojistik imkana sahiptir. Ankara-Zonguldak karayolu üzerinde bulunması, demiryolu bağlantı çalışmalarına başlanmasıyla birlikte lojistik avantajına sahip olacak OSB, hem Anadolu'ya hem de Avrupa'ya kolaylıkla ulaşacaktır.

OSB içerisinde yer alacak olan mobilya ve orman ürünleri sanayine imalat yapan, parça üreten tedarikçi firmaların ürettikleri ürünlerin listesi Tablo 21'de verilmiştir.

ÜRETİLEN ÜRÜNLER
• Masif,   • (Kereste) kaplama levha,   • Kontrplak,   • Kontrtabla,   • Lif levha,   • Yonga levha,   • Kâğıt ve reçine emdirilmiş veya plastik kaplı dekoratif levhalar   • Plastik malzemeler   • Doğal ve suni deri,   • Tekstil ürünleri   • Demir-çelik ve metal malzemeler

Tablo 21: Mobilya ve orman ürünleri için üretilen yan sanayi ürünleri

9.4.2. Yükseköğretim

1992'de kurulan Bülent Ecevit Üniversitesi (Zonguldak Karaelmas Üniversitesi), 14 Fakülte, 3 enstitü, 4 yüksekokul, 9 Meslek Yüksekokulu 1 devlet konservatuvarı ve 30 araştırma merkezinde ön lisans ve lisans düzeyinde eğitim yapılmakta olup üniversitede 2016-2017 öğretim yılında 35.000'e yakın öğrenci bulunmaktadır.

Sektör kuruluşları, üniversite ile birlikte projeler yürüterek gerek üniversitenin altyapısını kullanarak gerekse yetişmiş, konusunda uzman öğretim elemanlarından destek alarak başarılı projelere imza atabileceklerdir. Üniversite Sanayi İşbirliği Uygulama ve Araştırma Merkezi amacıyla Bülent Ecevit Üniversite'si bünyesinde kuruluşundan bu güne 30 araştırma merkezi kurulmuştur. Bu merkezin görevleri;

- Ar&Ge faaliyetlerinde kullanılacak altyapı ve kaynakları oluşturmak,
- Nitelikli Ar&Ge personeline erişimi sağlamak,

- Yüksek katma değerli ürün ve hizmetlerin pazarlanmasına destek vermek,
- Laboratuvar hizmetleri sunmak,
- Yeni ve ileri teknoloji alanlarında girişimciliği desteklemek,
- Özellikle üniversiteler, özel sektör kuruluşları ve kamu araştırma merkezleri arasında teknoloji transferini geliştirecek bağlantıların güçlenmesine destek sağlamak,
- Farklı disiplinlerde ve alanlarda çalışan Ar&Ge partnerlerine erişimi sağlamak, olarak belirlenmiştir.

Zonguldak'ın yatırım yapmak için uygun konumda olması, devlet tarafından verilen teşvikler, uygun yatırım alanlarının bulunması, büyük mobilya ve orman ürünleri firmalarının Zonguldak'ta faaliyet gösteriyor olması, Bülent Ecevit Üniversitesi gibi bilgi üreten ve nitelikli insan gücü yetiştirebilen bir kuruluşun varlığı gibi fırsatlar Zonguldak'ta mobilya ve orman ürünleri sanayinin önünü açacaktır. Bu olanaklar dış yatırımcılar için Zonguldak'ı cazip bir yatırım merkezi konumuna getirecektir.

Özetlemek gerekirse Zonguldak;

- Mobilya ve orman ana ve yan sanayi sektörünün gelişimine açık,
- İstanbul ve Ankara gibi tüketim merkezlerine yakın,
- İstihdam sağlama hususunda kaynak çeşitliliğine sahip,
- Genç, dinamik ve girişimci bir üniversitesi olan,
- Devlet destekleriyle seviyeli ve istikrarlı işbirliğine sahip bir ildir.

9.4.3. Ulaşım

Zonguldak, çevre illere ve ülkenin diğer bölgelerine devlet yolu ile bağlanmaktadır. Buna karşın etrafının büyük şehirlerle çevrelenmiş olması bölgenin gelişiminin önünde önemli bir dezavantaj olarak da söylenebilir. Zonguldak ilinde 432 km il ve devlet karayolu bulunmaktadır. Konum olarak Türkiye'nin kuzeybatısında, bölgeler ve iller arası karayolu, denizyolu, demiryolu ve havayolu üzerinde bulunması, Ankara, İstanbul, Bursa, Adapazarı ve Kocaeli gibi büyükşehirlere yakın ve komşu olması, ulaşım ve pazarlamada bölgeye önemli bir avantaj sağlamaktadır.

Filyos Limanının yapım çalışmalarına başlanmış olup Zonguldak sınırları içerisinde 6 adet liman bulunmaktadır. Bunlar Erdem Ereğli Çimento İskelesi, Erdemir Limanı, Kdz. Ereğli Belediye Bozhane İskelesi, Kdz Ereğli Tersane Bölgesi Teçhiz Limanı, Zonguldak Eren Limanı ve TTK Zonguldak Limanı'dır. Söz konusu liman projesinin 2019 sonuna kadar tamamlanması planlanmaktadır. Turizm başta olmak üzere önemli katkılar yapması beklenen limanın yük taşımacılığına yönelik karma bir endüstri bölgesi olması beklenmektedir. Ayrıca Çaycuma Havaalanı'nın yapımı tamamlanıp hava trafiğine açılması ile birlikte hem yolcu hem de yük taşımacılığı için önemli bir ulaşım ağının daha bölgeye katkı sağlayacağı beklenmektedir.

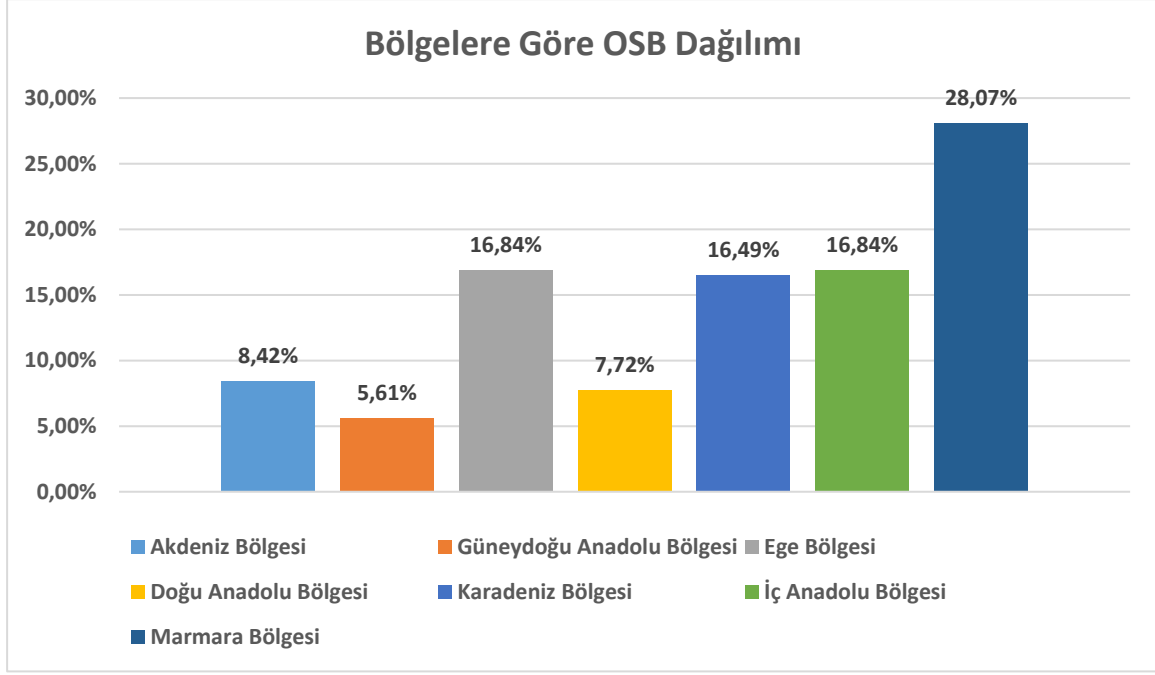
10. YASAL MEVZUAT AÇISINDAN İHTİSAS OSB

4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nda OSB'ler "Sanayinin uygun görülen alanlarda yapılanmasını sağlamak, kentleşmeyi yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek, bilgi ve bilişim teknolojilerinden yararlanmak, imalat sanayi türlerinin belirli bir plan dâhilinde yerleştirilmeleri ve geliştirilmeleri amacıyla, sınırları tasdikli arazi parçalarının gerekli altyapı hizmetleriyle ve ihtiyaca göre tayin edilecek sosyal tesisler ve teknoparklar ile donatılıp planlı bir şekilde ve belirli sistemler dâhilinde sanayi için tahsis edilmesiyle oluşturulan ve OSB Kanunu hükümlerine göre işletilen mal ve hizmet üretim bölgeleri" olarak tanımlanmaktadır.

Organize Sanayi Bölgeleri Yer Seçimi Yönetmeliği 17.01.2008 tarih ve 26759 sayılı Resmi Gazete'de, Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği ise 22.08.2009 tarih ve 27327 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Türkiye'de mevzuata göre beş ayrı statüde OSB bulunmaktadır.

- Farklı sektörlerde faaliyet gösteren tesislerin yer aldığı **KARMA OSB**,
- Aynı sektör grubunda ve bu sektör grubuna dâhil alt sektörlerde faaliyet gösteren tesislerin yer aldığı **İHTİSAS OSB**,
- Gerçek kişiler veya tüzel kişilerce kendi mülkleri üzerine kuracakları **ÖZEL OSB**,
- Tarım sektöründe faaliyet göstermek amacı ile kurulan ve T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren **TARIMA DAYALI İHTİSAS OSB** (TDİ), (2011/Geçici 10. md.)
- Uzun yıllar önce çeşitli sebeplerle bir arada oluşarak faaliyet gösteren sanayi tesislerinin bulunduğu alanın OSB'ye dönüştürülmesi amacıyla kurulan **İSLAH OSB**, (2011/Geçici 8. md.)'dir.

Ayrıca, genel idare giderleri için T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan kredi kullanan OSB'ler ve Kredi Kullanmayan OSB'ler diye de OSB'ler tanımlanabilir. Geline nokta itibariyle Türkiye'de 309 adet OSB bulunmaktadır. OSB'lerin bölgelere göre dağılımı Grafik 8'de verilmiştir.

Grafik 8: Bölgelere Göre OSB'lerin Dağılımı

OSB kurulma kararı aşağıda verilen temel hedeflerin gerçekleştirilmesi ile mümkün olmaktadır.

- Sanayinin disipline edilmesi,
- Şehrin planlı gelişmesine katkıda bulunulması,
- Birbirini tamamlayıcı ve birbirinin yan ürününü üreten sanayicilerin birlikte olması,
- Sanayinin az gelişmiş bölgelerde yaygınlaştırılması,
- Tarım alanlarının sanayide kullanılmasının disipline edilmesi,
- Sağlıklı, ucuz, güvenilir bir altyapı ve ortak sosyal tesisler kurulması,
- Müşterek arıtma tesisleri ile çevre kirliliğinin önlenmesi,
- Bölgelerin devlet gözetiminde, kendi organlarınca yönetiminin sağlanmasıdır.

10.1. İHTİSAS OSB KURULUM AŞAMALARI

Şekil 3: İhtisas OSB Kurulum Aşamaları

I. İlk Başvuru

OSB kurmak isteyen gerçek ve tüzel kişilerce OSB Bilgilendirme Raporu hazırlanarak, OSB Yer Seçimi Yönetmeliği gereğince yapılacak işlemler sonucu valilik uygun görüşü ile birlikte yer seçimi talebi T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na sunulur. Yeni bir OSB yer seçimi taleplerinin değerlendirmeye alınabilmesi için, il genelindeki ihtisas OSB'ler hariç, diğer OSB'lerde bulunan toplam sanayi parsellerinin en az %75'inde üretim veya inşaat başlanmış olması gerekmektedir. Yer seçiminin sonuçlandırılmasına kadar olan faaliyet, OSB kuruluşuna katılacak kurum ve kuruluşlar tarafından valilik kanalıyla yürütülür.

II. Yer Seçimi ve Kuruluş

OSB'lerin kuruluş, yapım ve işletilmesine ilişkin usul ve esaslar, 01.04.2002 tarih ve 24713 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren OSB Uygulama Yönetmeliği ile belirlenir. OSB'lerin yer seçimi Yer Seçimi Yönetmeliği'ne göre uygun görülen yerlerde T.C. Bilim Sanayi Bakanlığı onayı ile yapılır. Yer seçimi kesinleşmemiş OSB'lerin kuruluş işlemleri yapılmaz. OSB kurulması öngörülen yerde varsa sanayi odası, yoksa ticaret ve sanayi odası, o da yoksa ticaret odasından en az biri ile talepleri halinde İl Özel İdaresi veya OSB'nin içinde bulunacağı il, ilçe veya belde belediyesinin, büyükşehirlerde büyükşehir belediyesinin ve ihtisas OSB'lerde konuyla ilgili mesleki kuruluş ve teşekküllerin temsilcilerince imzalı ve

valinin olumlu görüşünü muhtevi kuruluş protokolünün Bakanlıkça onaylanması ve sicile kaydı ile tüzel kişilik kazanır.

OSB'lerin yer seçimleri, çevrenin, doğal ve kültürel kaynakların korunması, diğer kurumların projeleriyle birlikte, imar ve çevre düzeni planlarıyla uyumlu çalışmaların yürütülmesi kriterleri esas alınarak yapılmaktadır. Yörede projesi olan bütün kurumların çalışmaları irdelenerek, yürütülen projeleri engellemeyen ve onlarla uyumlu, yörenin coğrafi ve ekonomik koşullarını göz önüne alan ve doğal kaynakların kirlenmesine yol açmayacak yerlerde alternatif alanlar tespit edilmektedir.

Yer seçimi etüt çalışması sonucu belirlenen OSB alternatif alanları, T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı koordinatörlüğünde, mahallinde oluşturulan ve ilgili kuruluş temsilcisinin katıldığı yer seçimi komisyonunca incelenmekte ve söz konusu alternatif alanlardan birinin oy birliğiyle seçilmektedir. Ancak yer seçimi esnasında bazı bakanlık yetkililerinin zamanında görüş bildirmemiş olması nedeniyle işlemler uzamakta, bu nedenle de, yer seçimlerinin bir ay içinde sonuçlanabilmesi için yeni kanun tasarısında bu aksaklıklara ve uzatmalara çözüm getirilmesi ön görülmüştür.

Türkiye'nin deprem kuşağında yer alması nedeniyle ileride meydana gelebilecek olası felaketleri önlemek amacıyla öncelikle OSB talebinde bulunan kuruluşa "gözlemsel jeolojik etüt" hazırlattırılmaktadır. Mahallinde yapılan bu çalışmalar Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı elemanları denetiminde ve Bakanlıkça hazırlanan teknik şartnameler doğrultusunda yapılmaktadır. Yapılan gözlemsel jeolojik etüt sonucunda zemini yapılaşma açısından sakıncalı olmayan alanlar OSB yeri olarak kesinleşmektedir. Bu noktada dikkat edilmesi gereken bir husus ise müstakil parsel büyüklüğü; ihtisas OSB'ler 3.000 m², diğer OSB'lerde 5.000 m²'den küçük olamaz.

III. Yatırım Programına Alınma

Altyapı ve arıtma tesisi yapımı için kredi kullanmak isteyen OSB'lerin talepleri, "Bilgilendirme Raporları" ve "Yatırım Programında Yer Alacak Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri Altyapı Projelerinin Seçimi ve Ödenek Tahsisinde Uyulacak Usul ve Esasları" çerçevesinde değerlendirilerek, projenin yatırım programına alınıp alınmamasına karar verilir.

IV. Arazinin Temini ve Bedelsiz Devri

Yer seçiminin Hazine veya kamu kurum ve kuruluşlarına ait arazilerden yapılması halinde, bu araziler, talep edilmesi ve başkaca bir sakıncası bulunmaması durumunda, 29/1/2004 tarihli ve 5084 sayılı Kanununun 2'nci maddesinin (b) bendi kapsamındaki illerde OSB'lere bedelsiz devredilebilir, diğer illerde ise 492 sayılı Harçlar Kanununun 63'üncü maddesinde yer alan harca esas değerleri, üzerinden peşin veya taksitle ödenmek üzere pazarlık usulüyle OSB'lere satılabilir. Bu konudaki esas ve usuller Bakanlık ve Maliye Bakanlığı'nca ortaklaşa belirlenmektedir.

V. Plan, Proje ve İhale Çalışmaları

Sicil numarası alarak hükmi şahsiyet kazanan OSB, bölgeyle ilgili tüm kamulaştırma, imar planı, proje hazırlama ve bölgenin tüm inşaat işlerini yürütme görevini üstlenmektedir. Yer seçimi kesinleşen OSB alanında bulunan ve özel mülkiyete konu arsaların sahipleri OSB'nin faaliyet konusuna uygun yatırım yapmayacağını tespiti halinde arsaların anlaşma yolu ile satın alınması, aksi takdirde kamulaştırma yoluna gidilmesi OSB'ye tavsiye edilmekte ve gerektiğinde Bakanlık kamulaştırmaya esas olmak üzere kamu yararı kararı vermektedir. Kendi imkânları ile devam eden OSB kuruluş alanının mülkiyet işlemlerinin tamamlanmasından sonra imar planı ve alt yapı projelerine esas teşkil edecek jeolojik-jeoteknik etüt raporu hazırlanmakta ve ilgi idarelere onaylanmasından sonra proje ihalesi OSB tarafından yapılır.

Bakanlık kredi desteğinden yararlanan OSB'lerde "hâlihazır harita, imar planı, zeminde arazi ve arsa düzenleme uygulaması ile parselasyon planı, altyapı zemin araştırma raporu, altyapı avan ve uygulama projeleri ile keşif ve ihale dosyası" hazırlanması işlerinden müteşekkil etüt-proje mühendislik hizmetleri OSB'nin talebi halinde, ihale Bakanlık'ta yapılmaktadır. OSB'nin yetkili organları projenin keşif tutarı ve genel idare giderleri ile ilgili olarak, Bakanlıktan kredi talep edebilirler. Bu kredinin miktarı gösterilen teminatlarla sınırlıdır. Kredi talebi ve bunun geri ödeme usul ve esasları yönetmelikle belirlenir. Kredinin amacına uygun bir biçimde kullanılmasını Bakanlık denetler. Ayrıca ihtiyaç duyulması halinde başka iç kaynaklar ile dış kaynaklardan kredi kullanabilirler. Kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak OSB ile yüksek teknoloji gerektiren ihtisas OSB'ye arsa kredisi de verilir. Kamulaştırma için verilecek kredi miktarı yine Bakanlıkça belirlenir.

VI. İmar Planı Çalışmaları ve Bakanlık Onayı

Bakanlık kredi desteğinden yararlanan ya da yararlanmayan OSB'lerce; hâlihazır haritalarının ilgili idarelerce onaylanması ve imar planlarının hazırlanmasına esas kurum görüşlerinin tamamlanmasından sonra sırasıyla;

Sanayicilerin değişik büyüklükteki parsel taleplerini karşılamak için OSB Uygulama Yönetmeliği ve İmar Planı Teknik Şartnamesi doğrultusunda OSB tarafından hazırlanan veya hazırlattırılan 1/5.000 veya 1/2.000 ölçekli "nazım imar planı" ile 1/1.000 ölçekli "Uygulama İmar Planları" Bakanlık tarafından onaylanmaktadır. İmar planlarının Bakanlıkça onaylanması ve askı süreci bitiminde kesinleşmesinden sonra; 1/1.000 ölçekli "parselasyon planı" hazırlanarak onaylanmak üzere Bakanlığa gönderilmektedir. Onayı müteakip mahalli Kadastro Müdürlükleri ve Tapu Müdürlükleri kanalı ile tescil işlemleri tamamlanmaktadır.

VII. Altyapı Proje Çalışmaları

OSB tarafından hazırlanan veya hazırlattırılan;

OSB'lerin; altyapı (Yol, atık su, yağmur suyu, içme ve kullanma suyu) ve arıtma tesisi inşaat projeleri hazırlanarak, ilgili kurum ve kuruluşların uygun görüşü alındıktan sonra Bakanlık onaylanmaktadır. YG-AG elektrik, enerji nakil hattı, haberleşme, doğalgaz ve arıtma tesisi proses projeleri, ilgili/yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından onaylandıktan sonra Bakanlıkça vize edilmektedir.

Bakanlık Yatırım Programında yer alan OSB'lerin uygulama projelerinin onaylanmasını müteakip gerekli ödeneğin tahsis edilmesi ile altyapı inşaat ihaleleri OSB'nin Bakanlığa başvurması halinde belirlenen tip ihale dosyası esasları dâhilinde hazırlanıp ihaleler OSB temsilcilerinin katılımıyla Bakanlık tarafından yapılabilmektedir.

4562 sayılı OSB Kanunu gereğince, yer seçimi aşaması tamamlanan bir OSB'nin kuruluş işlemlerine başlanarak il özel idaresinin, OSB'nin içinde bulunacağı il, ilçe veya belde belediyesinin, büyükşehirlerde ayrıca büyükşehir belediyesinin, sanayi odası veya ticaret ve sanayi odasının, sanayici dernek veya kooperatiflerinin biri veya daha fazlasının katılımı ile hazırlanan OSB kuruluş protokolü T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na onaylanmakta ve her OSB'ye bir sicil numarası verilerek, OSB'lere tüzel kişilik kazandırılmaktadır. Ayrıca, ihtisas OSB'lerde konuyla ilgili mesleki kuruluş ve teşekküllerin temsilcileri de talep edilmesi halinde müteşebbis heyete dâhil edilmektedir. Tüzel kişilik kazanan OSB'ler, bölgeyle ilgili tüm kamulaştırma, imar planı, proje hazırlama ve bölgenin tüm inşaat işlerini yürütme görevini üstlenmektedir. Yeri kesinleşen OSB alanında bulunan ve şahıslara ait arazilerin arsa sahipleri ile anlaşma yolu ile satın alınması, aksi takdirde kamulaştırma yoluna gidilmesi, OSB'lerin yetki ve sorumluluğundadır.

10.2. NEDEN İHTİSAS OSB?

Zonguldak'ta mevcut karma OSB'lerinin varlığı ve OSB'nin genişlemeye müsait olması nedeniyle bu soruya cevap oluşturmak gerekmektedir. Öncelikle 4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanununun 3. maddesinde "İhtisas OSB: Aynı sektör grubunda ve bu sektör grubuna dâhil alt sektörlerde faaliyet gösteren tesislerin yer aldığı OSB ile lojistik amacıyla kurulan OSB'yi ifade eder" tanımını vurgulamak gerekmektedir. Diğer taraftan karma olan Zonguldak Ereğli, Alaplı ve Çaycuma OSB'lerde olduğu gibi gıda, plastik, kimya, mobilya, maden ve demir – çelik ana ve yan sanayi olmak üzere oldukça geniş bir üretim yelpazesi söz konusudur.

Mobilya ve orman ürünleri sektöründe özellikle yan sanayide ihtisaslaşma, markalaşma ve gerek ülkesel gerekse küresel ölçekte iyi bir oyuncu olmak gibi bir misyon varsa o zaman ihtisas OSB kurulumu ön plana çıkmaktadır. Bunu destekleyen unsurlar aşağıda verilmiştir;

I. Yönetmelik tarafından tanınan ayrıcalıklar

İhtisas OSB'lerde kurucu ortaklar dışında ilgili uzmanlığa sahip kurum ya da kuruluşların da kurucular arasında yerini alması söz konusudur. 22/8/2009 tarihli ve 27327 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinin 5'inci maddesinde 'yeni bir OSB ve ilave alan yer seçimi taleplerinin değerlendirmeye alınabilmesi için, il genelindeki ihtisas OSB'ler hariç, diğer OSB'lerde bulunan toplam sanayi parsellerinin en az %75'inde üretim veya inşaat başlanmış olması koşulu ve aynı sektör grubunu içeren ihtisas OSB'lerde de yukarıdaki oranın aranması söz konusu idi. Ancak, Özel OSB'ler ile Yatırım Destek ve Tanıtma Ajansının yatırımcı temin ettiği projelerde bu oran aranmamakta idi. 08/08/2012 tarih ve 28378 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'te 5. maddede birtakım değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerden bir tanesi de "İlave alan yer seçimi talebinin

değerlendirmeye alınabilmesi için, ilave alan talebinde bulunan OSB’de toplam sanayi parsellerinin en az %90’ında üretim veya inşaaata başlanmış olması gerekmektedir. Ancak o ilde başka bir OSB’nin bulunmaması halinde bu oran %75 olarak uygulanır.” hükmüdür. Ancak aynı sektör grubunu içeren ihtisas OSB’lerde bahsi geçen oranlar yine aranırken; özel OSB’ler ile Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansının yatırımcı temin ettiği projelerde bu oranlar aranmamaktadır.

14.04.2011 tarih ve 27905 sayılı Resmi Gazete’de 2011/1597 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar yayımlanmış ve bu Karar kapsamında bölgelere göre desteklenecek sektörler sayılmış, OSB’ler kapsamında İstanbul hariç olmak üzere T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri için oluşturulan yatırım konuları ilgili bölgede seçilmiş sektörler arasında yer alması dahi bölgede uygulanan desteklerden yararlanacağı hükmüne yer verilmiştir.

II. Aynı dili konuşan işletmelerin bir arada faaliyet göstermeleri

Türkiye’nin iç dinamikleri, yapısı ve sosyal özellikleriyle uyumlu olan OSB’ler, ekonomik anlamda kümelenme oluşumunu da kolaylaştırarak finansal açıdan başarılı olan girişimlerdir. İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri ise karma OSB’lerden bir adım önde yer almakta ve kümelenmenin yarattığı ekonomik sinerjiyi daha da arttırmaktadır. Her türlü girdinin kolay bulunabilmesi, ihtiyaçların ortak olması ve tedarikçilerin yakınlığı, atıkların benzer olmasından dolayı arıtma tesisi maliyetinin azalması, uzmanlaşmış işgücü temininin rahatlığı ve pazarlama olanaklarının kolaylığı gibi sebepler ekonomik dengeleri daha hareketli kılmaktadır.

III. Bölgesel kalkınmaya desteği

Nitelikli işgücüyle desteklenen nitelikli altyapı, nitelikli yatırımı bölgeye çekecek ve katma değeri yüksek üretim sonucuna ulaştıracak; bu sayede yükselen katma değer bölgenin yaşam kalitesini güçlendirerek, istikrarlı büyüme ve sürdürülebilir kalkınma döngüsünü tamamlayacaktır. Nitekim kurulacak ihtisas OSB sayesinde yaklaşık 5 bin kişiye istihdam sağlanması öngörülmektedir. Buradan dolayı olarak 18-20 bin kişinin (bir çekirdek aile 4 kişi kabul edilirse) ekonomik fayda sağlayacağı ifade edilebilir. Ayrıca tam kapasiteye ulaşması halinde ihtisas OSB’de örnek bir hesaplama yapılmıştır. Buna göre;

- 3.750 işçi ve 1.250 mühendis çalışan (Benzer fabrikalardaki rakamlara göre)
- İşçi için 1.603,12 TL net ücret (578,59 TL Sosyal Sigortalar Prim maliyeti)
- Mühendis için 4.000 TL net ücret (1.400 TL Sosyal Sigortalar Prim maliyeti)

Bu kabullere göre ihtisas OSB’de çalışanlara ödenecek ücret toplamı 11.011.700 TL/ ay olması düşünülmektedir. Devlete ödenecek Sosyal Sigortalar Primlerinin ise yaklaşık 3.919.712,5 TL/ay olacaktır. Eğer ihtisas OSB dışında 30 – 50 firma yatırım yapmış olsa SGK prim ödemelerini yapmak durumdadır. Ancak ihtisas OSB alanında oldukları için 10 yıl boyunca Sosyal Sigortalar Prim Desteği (İşveren Payı) mevcut olacaktır. Dolayısıyla yan sanayiciye önemli bir destek söz konusudur.

İhtisas OSB kurulumu Bölge’de hizmet sektörünün de canlanmasına destek sağlayacaktır. Örneğin inşaat sektörüne hareketlilik gelecektir. Bugün için bir mobilya yan sanayi fabrikasının

kurulum maliyeti 30 adet fabrika için 16 milyon TL/fabrika ile 45 adet fabrika için 24 milyon TL/fabrika olarak hesaplanırsa, İhtisas OSB’de 30 fabrikanın kurulacağı düşünüldüğünde, ortalama bir hesap ile 480 milyon TL’lik bir ilk yatırım maliyeti ortaya çıkmaktadır. Bu inşaat işlerinin alt kolları düşünüldüğünde (ağaç işleri, fayans kaplama, demir, kum, çelik, beton, çakıl, çimento, çatı, armatür, inşaat makineleri, inşaat işçileri (onlar için kurulacak prefabrikler yemek hizmetleri yatak, kıyafet, sosyal ihtiyaçlar) mobilyalar, iç tesisatlar, cam, pencere çitaları v.b) ihtisas OSB’nin bölgesel bir ekonomik seferberlik yaratacağı ortadadır. İhtisas OSB’ye yapılacak yatırım, sadece inşaat alanında dahi bir katma değer oluşmasına ve birçok farklı alt sektörün canlanmasına sebep olacaktır.

Bölgede kurulacak fabrikaların; elektrik, su, doğal gaz ve iletişim gibi birçok kamu hizmetine ihtiyaçları olacaktır. Bu hizmetleri karşılığında kamu kurum ve kuruluşları da ayrıca doğrudan gelir elde edeceklerdir. Karma OSB ile İhtisas OSB arasında tercihte bulunulan somut bir örnek Kaynarca Karma OSB’dir. Kaynarca Karma OSB’de yapılması için seçilen yerin Mobilya İhtisas OSB’ye dönüştürülmesinde, yatırımcıların Marmara Bölgesi’nde faaliyet gösteren imalatçılar olması, ihtisas OSB ile üretim artışı hedeflenmesi, ilave edilecek olan makine-ekipman parkurları ile imalat kalitesinin ve birim zamandaki üretimin artırılması sebebi ile Karma OSB’ye göre tercih sebebi olmuştur. Bu kapsamda Karma Organize Sanayi Bölgesi yapılması amacı ile seçilen 107 hektarlık alanın ortalama 90 hektarlık kısmı onaylanmıştır. Seçilen alanın Mobilya İhtisas Organize Sanayi Bölgesi’ne dönüştürülmesi talep edilmiş olup, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’nın 10.10.2012 tarih ve 2452 sayılı yazısı ile talebin uygun görüldüğü ve ÇED Olumlu Belgesi alınması gerektiği belirtilmiştir. Bu hamlenin Bakanlık tarafından da uygun bulunması altı çizilmesi gereken bir husustur.

Sanayi bölgeleri ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınması açısından önemli işlevlere sahiptir. Sanayi bölgeleri zaman içinde dış çevre ve kendi aralarında kurdukları işbirliği sonucunda ortaya çıkan ihtisaslaşma ile maliyetlerini düşürerek rekabet üstünlüğü elde etmektedir. Bu ihtisas OSB’lerde daha net ve kısa sürede ortaya çıkarken karma OSB’lerde aynı üstünlüğe ulaşmak mümkün olmayabilir.

Örnek İhtisas OSB’ler arasında;

- Gönen Deri İhtisas OSB
- Burhaniye Zeytin ve Zeytin Ürünleri İşleme İhtisas OSB
- Kandıra Gıda İhtisas OSB
- Gebze Gemicilik İhtisas OSB
- Gebze Kimya İhtisas OSB
- Mersin Lojistik İhtisas OSB
- Kaynarca Mobilya İhtisas OSB
- İscehisar Mermer İhtisas OSB
- Amasya Suluova Besi İhtisas OSB
- Gönen Deri İhtisas OSB
- İnegöl Mobilya Ağaç İşleri İhtisas OSB
- Şanlıurfa Tarıma Dayalı İhtisas OSB

Bu OSB’lere bakıldığında o konuya özel, sadece üretimi hedeflenen, kurulacağı alan ile özdeşleşmiş, adeta o bölgenin bir markası haline gelmiş algısı, OSB’nin ismi ile birlikte veriliyor. Bu bile başlı başına neden ihtisas OSB sorusuna cevap niteliğindedir.

10.3. PROJE FIKRİNİ DESTEKLEYİCİ UNSURLAR

Türkiye’de yatırım teşvikleri illerin, yıllık toplam ve fert başına düşen milli gelir rakamlarına göre altı bölgeye ayrılmıştır. Milli gelir seviyesi yüksek olan illere daha az, milli gelir seviyesi, zenginliği daha düşük olan illere daha fazla teşvik verilmiştir. Burada esas alınan unsur, kalkınmanın ve refah seviyesindeki artışın ülkenin her tarafına yayılabilmesidir. Bölgesel yatırım teşvik dağılımları Tablo 22’de gösterilmiştir.

Destek Unsurları			BÖLGELER					
			I	II	III	IV	V	VI
KDV İstisnası			✓	✓	✓	✓	✓	✓
Gümrük Vergisi Muafiyeti			✓	✓	✓	✓	✓	✓
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı (%)	OSB ve EB Dışı	15	20	25	30	40	50
		OSB ve EB İçi	20	25	30	40	50	55
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği		OSB ve EB Dışı	2 yıl	3 yıl	5 yıl	6 yıl	7 yıl	10 yıl
		OSB ve EB İçi	3 yıl	5 yıl	6 yıl	7 yıl	10 yıl	12 yıl
Yatırım Yeri Tahsisi			✓	✓	✓	✓	✓	✓
Faiz Desteği	İç Kredi		-	-	3 Puan	4 Puan	5 Puan	7 Puan
	Döviz / Döviz Endeksli Kredi		-	-	1 Puan	1 Puan	2 Puan	2 Puan
Sigorta Primi İşçi Hissesi Desteği			-	-	-	-	-	10 yıl
Gelir Vergisi Stopajı Desteği			-	-	-	-	-	10 yıl

Tablo 22: Bölgesel Teşvik Sistemi

Yatırım teşvikleri açısından Zonguldak, yeni teşvik sisteminde 3. bölgede yer almaktadır. Ancak ihtisas OSB sınırları içerisinde yapılacak bir yatırım 4. bölge teşvik ve desteklerinden yararlanabilmektedir. 3. ve 4. bölgede yatırım yapılması durumunda çeşitli destek tutarlarına ait örnek hesaplama aşağıda verilmiştir.

Zonguldak’ın 3. Bölgede bulunması sebebiyle bölgesel teşvik uygulamaları kapsamında OSB dışında yapılacak bir yatırımda devletin sağlayacağı yatırıma katkı oranı %25, kurumlar veya gelir vergisi indirimi oranı ise %60 olarak gerçekleşecektir.

Yani 10.000.000 TL’lik bir yatırımda;

Yatırıma Katkı Oranı: 10.000.000 TL x %25 = 2.500.000 TL

Kurumlar Vergisi İndirimi = %20 x %60 = %12

Kurumlar Vergisi Oranı = %20 - %12 = %8 olarak uygulanacaktır.

Bunun anlamı;

10.000.000 TL'lik toplam yatırımın, 2.500.000 TL'lik kısmının, devlet tarafından desteklenmesidir.

Eğer aynı yatırım Organize Sanayi Bölgesi'nde gerçekleştirilirse yatırım bir alt bölge desteklerinden (3. Bölge yerine 4. Bölge) faydalanacaktır. Bu durumda;

Yatırıma katkı oranı: 10.000.000 TL x %40 = 4.000.000 TL olacak,

Kurumlar veya Gelir Vergisi İndirim Oranı %70'dir.

Buna göre uygulanacak Kurumlar Vergisi İndirimi = %20 x %70 = %14

Kurumlar Vergisi Oranı = %20 - %14 = %6 olarak uygulanacaktır.

10.000.000 TL'lik toplam yatırımın 4.000.000 TL'lik kısmı devlet tarafından desteklenecektir.

Büyük ölçekli yatırımlar kapsamında gerçekleştirilecek yatırımlarda, öngörülen yatırıma katkı tutarına ulaşmaya kadar indirimli olarak uygulanmaktadır. İlgili oranlar 01/01/2016 tarihi itibarıyla başlanılacak yatırımlar için Tablo 23'de verilmiştir.

Destek Oranları (%)			Yatırıma Katkı Oranı	
Bölgeler	Yatırıma Katkı Oranı (%)	Kurumlar Vergisi veya Gelir Vergisi İndirim Oranı (%)	Yatırım Dönemi	İşletme Dönemi
1	25	50	0	0
2	30	55	10	10
3	35	60	20	20
4	40	70	30	30
5	50	80	50	50
6	60	90	80	80

Tablo 23: Büyük ölçekli yatırımlardaki teşvik oranları

T.C. Kalkınma Bakanlığı'nın yayınladığı Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (2014 – 2023) belgesinde Zonguldak, metropoller ve onların etki alanları dışında kalan kamunun iktisadi yatırımları sonucu görece sanayileşmiş il olarak ön plana çıkmaktadır. Buna ilaveten Batı Karadeniz Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan TR81 Düzey 2 Bölgesi, Bölge Planı 2014 –

2023 uyarınca Zonguldak ilinde orta ve yüksek teknolojili ürünlerin üretilmesi, katma değer ve girişimciliğin artırılması, ihtisaslaşma ve markalaşma hedeflerine büyüme odakları ile etkileşim halinde ulaşılabacaktır. İlin, büyük kent merkezlerine yakınlığı ve yeni teşvik sisteminde 3. Bölgede, OSB'lerin 4. Bölgede yer alıyor olması daha fazla yatırımcıyı çekmesi öngörülmektedir.

Bu proje, 10. Kalkınma Planı'nda belirtilen özel sektör öncülüğünde dışa açık ve rekabetçi üretim yapısının geliştirilmesi, verimlilik artışı ve mobilya ve orman ürünleri yan sanayisinin gelişim sürecinin güçlendirilmesi hedeflerine katkı sağlayacaktır. Bu proje ile sağlanacak verimlilik artışı, ekonomik büyümeye doğrudan katkı sağlamanın yanında, kaynakların etkin ve sürdürülebilir biçimde kullanılmasını da sağlayacaktır.

İhtisas OSB'nin kurulması, 10. Kalkınma Planı'nda belirtilen uluslararası düzeyde rekabetçi ve yüksek katma değerli yeni sektörler, ürün ve markalar ortaya çıkaracak, Ar&Ge ve yenilik programlarının hayata geçirilmesine, ayrıca Bülent Ecevit Üniversitesi, meslek yüksekokulları, teknik okullar ve özel sektör işbirliğini kolaylaştırarak, teşvik edici önlemler alınmasına ve ara yüzler oluşturulmasına katkıda bulunacaktır.

Kamunun mobilya yan sanayi ihtiyaçlarının yurtiçinden karşılanma oranının artırılması için teknolojik kabiliyet ve yerli imalat payının geliştirilmesi, bu doğrultuda yerli ve yabancı sanayi ortaklık girişimlerinin kurulması hususu da desteklenecektir. Mobilya ve orman ürünleri sektöründe ithalat yapılarak karşılanan mobilya ve orman ürünleri parça ve aksamaları, gibi yüksek katma değerli ürünlerin üretimleri artırılarak ürün çeşitliliğinin sağlanmasının temin edilmesi doğrultusunda çalışmalar yapılacaktır.

10.4. SANAYİ GAYRİMENKUL YATIRIM A.Ş. (SAGYAŞ)

01 Temmuz 2017 tarih ve 30111 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan 7033 Sayılı Sanayinin Geliştirilmesi ve Üretimin Desteklenmesi Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Sanayi Gayrimenkul Yatırım Anonim Şirketi (SAGYAŞ) kurulmasına dair düzenlemeler getirilmiştir.

T.C. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü ile yapılan görüşmede SAGYAŞ ile ilgili uygulama yönetmeliğinin henüz yayımlanmadığı belirtilmiştir. Ayrıca görüşme kapsamında SAGYAŞ'ların ilk başta devlet tarafından kurulacağı kararlaştırılmış ancak bu uygulamadan vazgeçilerek OSB'lerin kendi imkânları doğrultusunda yatırım ortaklığı kurmalarına müsaade edilmiştir. OSB'ler imkânları doğrultusunda uygulama yönetmeliği yayımlandıktan sonra Sermaye Piyasası Kurulu'na başvuruda bulunarak yatırım ortaklığı kurabileceklerdir. Mevcut durumda uygulamaya konulan bir yatırım ortaklığı söz konusu değildir.

11. PROJENİN GEREKÇESİ

Üreticilerin, elektrik, doğalgaz, su gibi kaynakların temini ve çevresel kaygılar açısından problem yaşamayacağı bir coğrafi alanda hizmet veriyor olması yani sadece üretimine odaklı hareket edebiliyor olması önemlidir. Bu tarz dış unsurlar, işletme için problem olursa bu durum, kuruma üretim kaybı, maliyet artışı ve rekabet gücü kaybı olarak yansımaktadır. Bu perspektiften bakıldığında altyapı ihtiyaçlarının en vazgeçilmezi elektrik teminidir. Sanayide sadece elektriğin varlığı değil, kalitesi ve kesintisizliği, rekabetçi üretim için ise birim maliyetleri oldukça önemlidir. Organize Sanayi Bölgeleri tüzel kişilikleri elektrik dağıtım lisansı alabildikleri için OSB içindeki kullanıcılar dağıtım şirketine ödenen kayıp/kaçak bedeli, iletim bedeli, dağıtım bedeli, perakende hizmet bedeli karşılıklarını ödemezler. Dolayısıyla elektriği ortalama % 20'lere varan daha düşük fiyatla almaktadırlar. Aynı uygunluk doğalgaz tedariki içinde söz konusudur. Böylelikle üretim için gerekli malzeme, işgücü çok değişkenlik göstermese de enerji, OSB'nin sağlamış olduğu bu imkân sayesinde daha az maliyetli olabilir.

OSB bünyelerinde itfaiye merkezi, yangın hidrant sistemi, ambulans, poliklinik, güvenlik kontrolü, tır parkı ve kantarı, eğitim ve konferans merkezi ve okul gibi hizmetler sunabilirler. Yine OSB'lerde bulunan işletmeler için;

- ❖ Emlak vergisinden inşaat bitim tarihini takiben bütçe yılından itibaren 5 yıl muaftır.
- ❖ Atık su bedelinden muaftır.
- ❖ Bina inşaat harcı ve yapı kullanma izni harcından muaftır.
- ❖ Belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanmayan işletmeler, çevre temizlik vergisinden muaftır.
- ❖ Tevhit ve ifraz işlemi harcından muaftır.
- ❖ Yapı denetim kuruluşlarına ödenecek hizmet bedeline %75 indirim uygulanır.

Bütün bunların yanında son teşvik düzenlemesi kapsamında OSB'lere dönük pozitif ayrımcılık yapılmıştır. Bölgesel ve büyük ölçekli teşvikler kapsamında OSB'lere yapılan yatırımlar bir alt bölge teşvikinden yararlanmaktadır. Bu durumda Zonguldak'ta kurulacak Mobilya İhtisas OSB 4. Bölge teşviklerinden faydalanacaktır.

Zonguldak Gökçebey'de kurulması planlanan OSB aslında mobilya ihtisas OSB olarak faaliyet gösterecek ve kimya, metal, plastik, tekstil, kereste, kontroplak gibi farklı sektörlerden firmaları bünyesinde barındıracaktır. Dolayısıyla OSB'de özellikle mobilya ve orman ürünleri endüstrisinde ihtisaslaşma söz konusudur. Ancak Zonguldak Mobilya İhtisas OSB kurulması ile birlikte ilin potansiyeli olan mobilya ve ağaç işleme konusunda ihtisaslaşma söz konusu olabilecektir.

11.1. HAMMADDE VE MAL TEDARİK ETME

Mobilya ve orman ürünleri ana ve yan sanayi; demir-çelik, alüminyum, kimya, plastik, kontroplak gibi temel sanayi dallarında başlıca alıcı ve bu sektörlerdeki teknolojik gelişmenin de sürükleyicisidir. Eğer mobilya ve orman ürünleri yan sanayi için küme olma potansiyeli araştırılacak ise bahsedilen bu sektörlerin gelişmişlik, rekabetçilik seviyesi ve ürün tedariki

yapılacak bu firmalarının Zonguldak iline olan mesafesine bakılması gereken bir diğer faktördür.

Zonguldak mobilya ve orman ürünleri endüstrisinde yer alan firmalar, girdilerinin büyük çoğunluğunu İstanbul, Ankara, Bursa, Kayseri ve Kocaeli'nden temin etmektedirler. Ancak ölçek olarak küçük olan Zonguldak firmalarının az sayıda üretimi gerçekleştirmek için satın aldığı girdilerin maliyeti de fazla olmaktadır. Mobilya ve orman ürünleri yan sanayi üretiminde girdilerin ağırlıklı olarak ağaç ve kereste ilişkili **girdiler** olduğu bilinmektedir. Bu noktada, Zonguldak'taki önemli kereste üreticisi olan Başoğlu'nun ve ofis mobilyalarında önemli üretici olan Çanakçılar (Doxa)'ın bölgede olması Zonguldak'taki mobilya ve orman ürünleri yan sanayi firmaları için önemli bir avantajdır. Kereste ve kontroplakın yanı sıra sektördeki üretim gücünü etkileyen diğer girdiler demir-çelik, plastik malzeme vb. olarak sıralanabilir. Şehirdeki firmalar çoğunlukla kereste girdi ihtiyacını bölgedeki fabrikalardan, kontroplak, masif, mdf vb. ihtiyacını İstanbul, Ankara, Bursa, Kayseri ve Kocaeli'ndeki tedarikçilerden temin etmektedir. Bununla birlikte bu ürünlerin tedarik zinciri sürecinde rol alan aktörlerden büyük çaplı bayilerinde Ankara ve İstanbul gibi yakın illerde bulunmaları bir avantaj oluşturmaktadır.

11.2. TAM ZAMANINDA ÜRETİM

Tam zamanında üretim/tedarik, en açık ifadeyle; son ürün üreticisinin ürününü tam satılacağı zamanda üretmesi, yan sanayicinin ise ilgili aksam ve parçayı son ürün üreticisinin tam istediği zamanda üretim ve teslimat yapması olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla, tüketicinin talebi ölçüsünde üretim yapılması, parça üreticisinden son ürün satıcısına kadar ki tüm işlemlerde stoksuz tedarik, üretim ve satışın sağlanması şeklinde bir zincir söz konusudur.

Sektör devleri olan İstikbal, Bellona, Mondi, Kilim, İpek, Aldora, Çilek vb. gibi firmalar üretimde zaman ile yarışarak ihtiyaç duydukları parçaları, tam zamanında, istedikleri kalitede ve eksiksiz olarak temin etmek istemektedirler. Bu sebeple, mobilya ve orman ürünleri sektörü, kurumsal kaynak planlama tarzı uygulamaları yoğun bir biçimde kullanmaktadır. İhtisas OSB'de kurulacak olan yan sanayi firmaları yanında mevcut yan sanayicilerinde OSB içindeki yapılanmaya katılımları onların işleyişlerini, ana tedarikçilerine olan hizmet kalitelerini ve ana imalatçının anlık beklentilerine daha hızlı cevap verebilme kabiliyetlerini arttıracak, bunun için gereken altyapı yatırımlarını da OSB kurulumu esnasında verilecek teşviklerden faydalanarak gerçekleştirebileceklerdir.

11.3. MAKİNE VE DONANIM TEDARİK ETME

Mobilya yan sanayi firmalarının makine ihtiyaçları değerlendirildiğinde, makine imalatçılarının genelde İstanbul ve çevresinde kümelenmiş olması Zonguldak'taki firmaların makine alımlarında lojistik maliyetlerini arttıracığından bir dezavantaj gibi görünmektedir. Ancak çoğunlukla firma kurulumunda ya da teknoloji yenilemede gündeme gelen makine alımlarının lojistik maliyetleri bu açıdan çok büyük bir öneme sahip değildir. Öte yandan Zonguldak içinde mobilya ve orman ürünleri yan sanayi firmalarına hizmet verecek yeterlilikte büyük firmalarının olduğu söylenebilir. Ancak talep miktarının azlığı bu firmalarının en büyük

problemidir. Bu problemin ihtisas OSB kurulmasıyla oluşacak talep artışı nedeniyle kısmen ortadan kalkacağı söylenmektedir.

11.4. DIŞARIDAN ALINAN HİZMETLER

Ulaştırma yatırımları ile bölge ve Zonguldak Türkiye'nin bağlantı noktası haline gelecek, denizlere açılmasının yanında batı-doğu bütünleşmesinde bir köprü görevi üstlenecektir. Bölgenin demiryolu ve havayolu başta olmak üzere ulaştırma altyapısı güçlendirilecektir. Bu kapsamda havayolu ve demiryolu hatlarının uygulama projeleri tamamlanacaktır.

Filyos Liman Projesi'nin tamamlanmasının ardından Batı Karadeniz'de üretilen ihraç mallarının bu liman aracılığıyla taşınmasında ekonomik açıdan önemli avantajlar sağlanacaktır.

Ülke haritasına bakıldığında Batı Karadeniz'de önemli bir konumu olması kara, deniz, hava ve demiryolu taşımacılığı projelerinin tamamlanmasıyla birlikte diğer illerle kıyaslandığında Zonguldak için pozitif bir durum teşkil etmektedir. Çünkü denizyolu taşımacılığı, gerek sanayi ham maddesini oluşturan yükleri bir seferde büyük miktarlarda taşıma özelliği, gerekse taşıma maliyetinin demiryoluna göre 3,5 kat, karayoluna göre 7 kat ve havayoluna göre 22 kat daha ucuz olması herhangi bir şehirdeki firmalara lojistik maliyeti avantajı sağlayan en önemli unsurdur.

İhtisas OSB'nin kurulmasıyla lojistik faaliyetlerinin de daha etkin bir hal alması beklenmektedir. Mal sevkiyatlarından kaynaklanacak hareketlilik, İl'de lojistik merkez(ler)inin kurulmasına yol açacaktır. Ortak lojistik merkezlerinin kurulması ya da ambarlar aracılığıyla nakliyenin yapılması lojistik maliyetlerini düşürecektir. Bu sayede mevcut durumda İstanbul'a bir ürün yollayan ya da sipariş ettiği ürünü bekleyen bir yan sanayi kuruluşu sevkiyat için hem daha az maliyete katlanacak hem de daha kısa sürede ürünü temin edecek ya da yollayabilecektir.

Sonuç olarak;

Gelişmiş ülkeler seviyesi içerisinde güçlü bir ekonomi ile yer alabilmek için imalat sektörünün koordineli bir şekilde yürütüldüğü organize sanayi bölgelerinin teşvik edilerek kurulması önem arz etmektedir. İhtisas organize sanayi bölgeleri, üretim firmalarının bir arada oldukları, alt yapı hizmetlerinin daha kolay, ucuz ve etkin temin edildiği, bulunduğu bölgedeki işsizliği azaltma konusunda çeşitli olanaklara sahip, üretim, temin, satış ve lojistik kaynaklı yerleşim birimleridir. Ayrıca tedarik zinciri, üretim maliyetleri, kalifiye personel istihdamı, yenilikçi satış stratejileri ve pazarları gibi birçok hususta organize sanayi bölgesi, firmalara, değerli avantajlar sunabilmektedir. Bu durum dolaylı olarak işletmelerin rekabet gücünü ve kârlılıklarını artırırken kurulacak OSB ile mobilya yan sanayi firmaları olumlu kazanımlar sağlayacaklardır.

Ayrıca ihtisas OSB'nin yan sanayi kuruluşlarını sadece parça üretimi yerine sistem üreticisi konumuna getirmek gibi bir faydası da olabilir. Ancak böylesi bir sistem tedariki söz konusu olduğunda üretilen sistem ve bileşenleri için laboratuvar desteği gerekmektedir. Yani sistemin ve sistemi oluşturan parçaların çalışma, kalite ve dayanıklılık testlerinin yapılması gibi

uygulamalar da beraberinde gelmektedir. İhtisas OSB’de sistem üreticisi olmak isteyen sanayiciye de gerekli olanaklar sağlanabilmektedir.

İhtisas OSB’de lokal otoritelerle olan bürokrasi, atık su arıtma, yol, haberleşme altyapısı, ortak sağlık birimi, çevre emniyeti, elektrik, doğalgaz, su gibi kaynak kullanım kolaylığı, toplu satın alma, müşteri-tedarikçi ilişkisindeki firmaların birbirine yakın olması nedeniyle maliyet avantajı, müşterek girişimler gibi sinerji yaratan inisiyatiflerin varlığı işletmelerin üretim odaklı çalışabilmelerine olanak tanımaktadır. Buna ilaveten ihtisas OSB’de bulunmak aynı dili konuşan, aynı sektöre hizmet eden ve benzer sorunları aynı şekilde yaşayan sanayicilerle birlikte olmanın bir avantaj sağlayacağı, bu birlikten doğan yaptırım gücünün daha da etkin olacağı gerçeği yadsınamaz. Birden fazla yan sanayinin bir araya gelerek ortak projeler geliştirebiliyor olması mobilya ve orman ürünleri sanayinin gelişimine de büyük fayda sağlayacaktır. Söz konusu olumlu yanları, ihtisas OSB’yi mobilya ve orman ürünleri yan sanayi sektörü firmaları için öncelikli tercih sebebi konumuna getirecektir.

12. ULUSAL VE BÖLGESEL DÜZEYDE TALEP ÖLÇÜMÜ VE ANALİZİ

Zonguldak’ta mobilya ve orman ürünleri sektörü kereste ve ağaç işleme odağında gelişmiş olup nitelikli işgücüne bünyesinde yer vermektedir. Zonguldak gibi bir lokasyonda nitelikli işgücü bulmak zor olsa da sunulacak imkânlar, çalışma koşulları, ücret ve sosyal olanaklar il dışından nitelikli elemanların Zonguldak’ı tercih etmelerini mümkün kılacaktır. Hayat pahalılığı açısından Zonguldak’ın diğer illere göre (İstanbul, Ankara, Adana, Kocaeli, Bursa vb.) daha makul olması işgücü maliyetleri açısından pozitif bir katkı sağlayacaktır.

Zonguldak’ta kurulacak ihtisas OSB için ihtiyaç duyulan personel alanlarından olan Malzeme ve Malzeme İşleme Teknik Bölümünün Bülent Ecevit Üniversitesi bünyesinde eğitim faaliyetlerine devam ediyor olması sektör için bir avantaj oluşturmaktadır. Ayrıca yönetim, kurumsallaşma, satış ve pazarlama, maliyet ve verimlilik, ihracat, insan kaynakları eğitimi ve diğer teknik konularda eğitim ve/veya danışmanlık hizmeti sunabilecek Bülent Ecevit Üniversitesi gibi bir kurumun varlığı bir avantajdır. Üniversite bünyesinde kurulmuş olan 30’a yakın Araştırma Merkezi bu anlamda hem nitelikli eleman ihtiyacının karşılanmasında hem de teknik anlamda destek sağlanması hususunda ve/veya ortak projelerin geliştirilmesinin önünü açacaktır.

Ayrıca üniversite varlığı Zonguldak’ın sosyal yaşam kalitesinin iyileştirilmesine katkı sağlayacağı için şehrin, sadece ücret kaynaklı değil aynı zamanda sosyal seviyesi iyi bir şehir olduğu için de tercih edilmesine olanak sağlayacaktır. Bu sayede mobilya ana ve yan sanayinin ihtiyaç duyduğu nitelikli işgücüne ulaşmak bir sorun olmaktan çıkacaktır.

Zonguldak Mobilya İhtisas OSB firmaları arasındaki ortak hareket kültürünün oluşturulması, Bülent Ecevit Üniversitesi yardımıyla gereken teknik desteğin kendilerine sağlanması, üniversite-sanayi işbirliğinin oluşturularak Ar&Ge merkezleri ve laboratuvarların kurulması ihtisas OSB’nin gelişimi için önemlidir. Üniversitelerin sektöre yönelik, ilgili temsilcilerin aktif katılımıyla mobilya ve orman ürünleri yan sanayi ile ilgili sempozyum, çalıştay gibi etkinlikleri gerçekleştirmesi, üniversite-sektör yakınlaşmasına katkı sağlayacaktır.

13. MOBİLYA SEKTÖRÜNÜN SWOT ANALİZİ

GÜÇLÜ YÖNLER

- Hammaddeye yakın olunması,
- Farklı ulaşım olanaklarının bulunması,
- Bölgede orman ürünlerinin çeşitli olması,
- Nitelikli eleman yetiştirilmesi için bölge üniversitelerinde ve teknik liselerde ilgili bölümlerin bulunması,
- Büyük şehirlere yakın olunması,
- Sektörel bilgi birikiminin olması,
- Bölge insanının el sanatlarına yatkın olması,
- Makine parkının her tür imalata uygun olması,
- Bartın Limanı'nın konteyner taşımacılık izninin bulunması,
- Filyos Limanı çalışmalarının devam ediyor olması,
- Orman Bölge Müdürlüklerinin olması nedeniyle meşe ve kayının kaliteli olması
- Kamu tarafından mali destek sağlanması,
- Yerli firma ve üreticilere bölge halkının sahip çıkması,
- Zonguldak Çaycuma İlçesinde kalifiye eleman bulunması,
- İşletmelerin taleplere cevap verebilecek esnekliğe sahip olması,

ZAYIF YÖNLER

- Üniversitede CNC makinesinin olmaması ve öğrencilerin bu konuda yeterli eğitimi alamaması,
- Meslek yüksekokullarının kalitesinin düşmesi ve yetenekli öğrencilerin bulunmaması,
- Markalaşma faaliyetlerinin yetersiz olması,
- Tasarım, model geliştirme ve ürün çeşitliliğinin yetersiz olması,
- Yetişmiş, kalifiye personel sayısının az olması,
- Yeterli pazarlama ağının kurulamaması,
- 2. ve 3. kuşakların İstanbul'a yerleşmesi ve işlerin sürdürülememesi,
- Kurumsallaşamama ve sektörel birliktelik olmaması
- Çırak yetişmemesi,
- Malzeme fiyatlarının yüksekliği,
- Hammadde açısından daha pahalı olan kerestenin diğer hammaddelerle rekabet edemeyişi,
- İşyerlerinin atölye zihniyetinde çalışmaları,
- Firmaların teknolojiye ayak uyduramaması,
- Aile şirketi şeklinde yapılanmaların olması
- Organizasyon eksikliği
- Yönlendirme/Devlet desteği yetersizliği
- Finans yetersizliği
- Yatırım yetersizliği

FIRSATLAR

- Türkiye'nin stratejik konumu ve ihracatının her geçen yıl artması,
- Dünyadaki yeniden oluşum
- Globalleşme
- Yeni Pazar arayışları/genişleme
- Fason üretim arayışları
- Avrupa'daki ve diğer kıtalardaki tüketim nüfusu
- Bilgi teknolojisi ve elektronik ağ yapıları
- Tasarımın kullanımı ve artırılması
- Çevre illerde sektör yan ürünlerinin imalatının yapılabilmesi,
- Mobilya konusunda ihtiyaçların artması,
- Küçük esnafın birlikte hareket ettirilerek yeni birlikler oluşturma şansı yaratılabilmesi,
- 117 sayılı tebliğ ile orman ürünleri ile alakalı 9/10 oranında KDV tevkifatı yüzünden hammadde ihracatının avantajlı hale gelmesi,
- İnegöl mobilya kümelenmesi,
- Sanayi sicil belgesi ile elektrik giderlerinde indirim ve ihracatta KDV indirimi bulunması
- Reklam

TEHDİTLER

- 3. dünya ülkelerinde yapılan çok düşük maliyetlerle üretim
- Düşük standartlar ve sosyal yapı
- Yavaş değişim ve yenilenme
- AB'ye ihracatta yüksek/düşük maliyet
- AB pazarındaki doyumluluk
- Tasarım eksikliği
- Büyük ölçekli firmalar
- Firmaların sel ve taşkın bölgelerinde konumlanması
- 2008 yılında ABD'de devreye sokulan FSC sertifikası yüzünden ihracatın yüzde 10-15 azalması
- 2013 Mart itibariyle FSC belgesi olmayanların Avrupa'ya satışı yapamayacak olması
- Stajlarda öğrencilerin küçük ölçekli işletmelerin yer aldığı yerleri değil büyük ölçekli işletmelerin yer aldığı bölgeleri tercih etmesi
- Meslek okulu mezunlarına bir avantaj sağlanmaması
- Geçmişteki geçim kaynaklarının (Almanya, Türkiye Taşkömürü Kurumu) yeni nesli tembelleştirmesi
- Makine teçhizatın yurtdışından gelmesi
- MDF, masif, kompozit gibi malzemelerin bölge dışından temin edilmesi

14. MOBİLYA SEKTÖRÜNÜN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

TASARIM VE AR-GE

Yıllardır kalite ve tasarım üstünlüğü yerine ucuz fiyatla çeşitli pazarlarda tutunmaya çalışılmasından hareketle, mobilya sektöründe aranılır markalar olabilmek ve Türk mobilya sektörünün hak ettiği şekilde diğer ülke pazarlarından pay alabilmesi için tasarıma ağırlık verilmesi gerekmektedir. Dünya pazarında ülkelerin rekabet gücünde en etkili rol modern tasarıma verilen önemdir.

Türkiye’de mobilya üretimi, ihracat rakamları bağlamında arzu edilen konumda değildir. Bunun başlıca nedenleri arasında modern tasarımlı mobilyaların üretilmemesi gelmektedir. Tasarım, bireysel beklentilerden sosyal beklentilere, milli beklentilerden uluslararası beklentilere, pazarlamacılar üreticilere ve daha önemlisi çevresel beklentilere kadar sayılabilecek her alana cevap veren ve aynı zamanda sosyal, kültürel, siyasi etkinliği olan bir güçtür. Çünkü tasarım dünyayı hareket ettirme açıkçası yönetme güç ve yeteneğine sahiptir. Tasarımın, gelişmiş ülkelerdeki anlamlı önemine karşın, Türkiye’de imalat sanayinde rol ve öneminin etkin olmadığı söylenebilir. Ancak 2000’li yıllardan itibaren sektöre aktif bir şekilde katılan büyük ölçekli firmaların tasarımı kullanmaları ve yönetmeleri markalaşmalarına yardımcı olmuştur. Türkiye’nin endüstriyel tasarıma önem vermesi ve ürünlerin hukuksal boyutta korunurluğuna yönelik önlemler alması gerektiği her fırsatta vurgulanmaktadır. Diğer taraftan, tasarımın geliştirilmesine ve tasarımın sektör için önemine dikkat çekmeye yönelik faaliyetlerin tüm kurum ve kuruluşlarca desteklenmesi sektörün gelişimi ve hak ettiği yere ulaşması açısından büyük önem taşımaktadır.

MARKALAŞMA

Her ülke sahip olduğu markalar kadar güçlü ve her sektör tasarım yeteneği kadar rekabetçidir. Sektörün öne çıkan üreticilerinin marka olgusuna verdiği önemi ve yaptıkları yatırımı orta ve küçük ölçekli firmaların da yapmaları gerekmektedir. Türkiye mobilya sanayicilerinin temel misyonu, Türk mobilya marka ve ürünlerinin olgunlaşmasını sağlamak ve dünya standartlarına uygun, kaliteli ve özgün tasarımlı mobilyalar ile rekabetçi fiyatlara sahip olan “Türk Mobilyası Kimliği” ile marka oluşturmak olmalıdır. Marka oluşumu firmalar ve devlet tarafından teşvik edilmeli, markalaşma ödüllendirilmelidir.

SERMAYE YETERSİZLİĞİ

Türkiye’de mobilya imalat sektörünün büyük bölümü KOBİ’lerden oluşmaktadır. Sektörün temel sorunu, sermaye yetersizliği ve kredi maliyetinin yüksekliğidir. İşletmeler para piyasalarından, özellikle ticari bankalardan uygun koşullarda kredi temininde zorlandıklarından, faaliyetlerini genellikle öz kaynaklarından finanse etmektedirler. Bunun bir sonucu olarak, sürekli işletme sermayesi sıkıntısı yaşanmaktadır. Türkiye’de KOBİ’lere kaynak sağlayan yeni finans kuruluşları ile kredi miktarlarının artırılması sektöre önemli katkılarda

bulunmaktadır. Türkiye’de kamu kesimi genel dengesi içinde yer alan küçük ve orta ölçekli sanayi geliştirme ve destekleme fonu kaynakları artırılmalıdır.

DEVLET İHALELERİ

Devlet ihaleleri KOBİ’lerin gelişmesinde önemli bir kaynak sağlamaktadır. Ancak, bunların genelde büyük ihaleler olması küçük ve orta büyüklükteki sanayi işletmelerinin bu ihalelere girmesini zorlaştırmaktadır. Bu bakımdan büyük ihalelerin parçalanması ve KOBİ’lere pay aktarılması sektörün gelişmesine yardımcı olacaktır. Buna ilaveten, KOBİ’lerin ortak alım ve satım şirketleri kurmaları, ortak hareket etmeleri ve güç birliği içine girmeleri özendirilmelidir.

UZMAN ÇALIŞTIRMA

Büyük oranda KOBİ’lerden oluşan Türkiye mobilya sektörü aile şirketi biçiminde çalışan ve aile üyelerince yönetilen bir yapıya sahiptir. İşletmelerde, profesyonel yönetici ve kalifiye iş gücü oranı düşüktür. İşletmelerin gerek muhasebe gerekse girdi, çıktı ve satış kayıtları sağlıklı tutulamadığından durum analizi ve stratejik planlama yapılamamaktadır. Bu bakımdan, işletme sahiplerine ve ortaklarına yönetim, finans, pazarlama vb. konularda eğitim vermek amacıyla seminerler düzenlenebileceği gibi, tasarım, üretim ve işletme konularında uzman kişiler çalıştırmaları önerilmelidir.

DENEYİM EKSİKLİĞİ

Türkiye’de mobilya endüstrisi büyük ölçüde iç pazara yönelik çalıştığından dış piyasalar hakkında yeterli deneyim ve bilgiye sahip değildir. Geleneksel işletme yöntemleriyle çalışan bu işletmeler, uluslararası pazarlara açılmaktan ve rekabet etmekten kaygı duyduklarından gelişme gösterememektedirler. Bu nedenle, işletmelere dış pazarlara ait bilgilerin ulaştırılması, bu pazarların tanıtılması, uluslararası sergi ve fuarlara katılmalarının teşvik edilmesi gerekmektedir.

FİZİKİ YETERSİZLİK

Şehir içlerinde düzensiz, dağınık ve uygun olmayan mekânlarda imalat yapan firmalar bu bakımdan sıkıntı içindedir. Uygun fiziki şartların sağlanması için planlı proje ve altyapısı tamamlanmış küçük sanayi siteleri (KSS) ve organize sanayi bölgeleri (OSB) oluşturulması sektörün gelişimine fayda sağlayacaktır. Bu gibi faaliyetlerin yaygınlaştırılması, mobilya üreticilerinin bir arada bulunmalarını sağlayarak; eğitim, know-how paylaşımı, kalite geliştirme vb. programlarından yararlanmaya imkân vermesi açısından önem taşımakta ve uzmanlaşmaya yardımcı olmaktadır.

KAYIT DIŞILIK

1980'lerden sonra Türkiye'deki ekonomik ve sosyal gelişmeler özellikle büyük metropollerde kaliteli, fonksiyonel, çağdaş konfor anlayışına uygun mobilya taleplerini artırmış ve sektöre ivme kazandırmıştır. Türkiye'de çoğu küçük atölyelerden oluşan 65 bin civarında mobilya imalat ve satış noktası olduğu kabul edilmekte, ancak kayıt dışılık nedeniyle sayı tam olarak bilinmemektedir. Kayıt dışılık oranının %50-60 kadar olabileceği tahmin edilmektedir. Bu nedenle, sektörde garanti belgesi, fatura vb. denetimler yeterince yapılamamakta, kapasite kullanımı, ölçeksel imalat envanterleri çıkarılamamaktadır. Sektörde kayıt dışı ticareti önleyici tedbirler öncelikle alınmalı ve denetimler sıklaştırılmalıdır. Kayıt dışı ticaret, kurallara uygun çalışan firmaların gelişimini ve rekabeti olumsuz etkilemektedir.

İHRACATIN ARTIRILMASI

Türkiye'nin dünya mobilya pazarından aldığı payı artırması için sektörün ve ürünlerinin tanıtılmasına yönelik faaliyetler yapılmalı ve sektörün gerçek potansiyeli ihracata yansıtılmalıdır. Bu bağlamda şirketlerin birincil sorunu dış pazarlara yabancılık, ikincisi ise finansal yetersizliktir. Bu maksatla, yurt dışı pazarlarda ajanslar kurulması, ihracata ilişkin teşvikler, üretim ve pazarlama aşamalarında, İhracatçı Birlikleri, İGEME (İhracatı Geliştirme Merkezi), Halk Bankası, Eximbank ve KOSGEB vb. kurumlarca uluslararası pazarlarda karşılaşılan sorunların giderilmesi ve rekabet gücü kazanmalarına destek sağlanmalıdır. Ayrıca, Eximbank kredilerinin uzun vadeliye dönüştürülmesi, ürün dönüşüm sürecinde sektörün gelişimine katkı sağlayacaktır.

VERGİLER VE TEŞVİKLER

İhracatta sağlanan başarılı sürecin gelişerek devam ettirilebilmesi bakımından, firmaların yatırım ve ihracat teşviklerinden yaygın olarak yararlanmaları için finans araçlarına ulaşımını kolaylaştırılarak üretim ve ihracat kapasiteleri artırılmalıdır. Bu bağlamda; AB ile müzakere sürecinde artarak sürmesi beklenen KOBİ'lere dönük; işe başlangıç desteği, KOBİ teminat programı, çekirdek sermayesi programı, bölgesel kalkınma programları vb. ile yenilikçilik ve AR-GE'ye yönelik çalışmaların desteklendiği teşviklerden yararlanmasını sağlayacak bilgilendirme programları, sektörel örgütler ve ilgili kamu kurumlarınca yaygınlaştırılmalıdır. Mobilya sektöründe uygulanan yüksek vergi oranlarının Avrupa ülkeleri seviyelerine getirilmesi dış pazarlarla rekabet için önem taşımaktadır. Böylece, vergi kaçırma ve kayıt dışı ticaret engelleneceğinden sektör analizlerinin sağlıklı bir şekilde yapılması mümkün olacaktır.

SSK PRİMLERİ

Türkiye'de SSK Primlerinin yüksek oluşu rekabeti olumsuz etkileyen diğer bir faktördür. Bu uygulama kayıt dışılığı artırmaktadır. Bu nedenle, SSK primleri uluslararası uygulamalar ve ülke gerçekleri dikkate alınarak yeniden düzenlenmelidir.

ULUSLARARASI FİNANSMAN İMKÂN LARI

Türkiye mobilya ihracatçılarının rekabet gücünü desteklemek için uluslararası finansman imkânlarından yararlandırılmaları gerekmektedir. Bu maksatla, Türk Eximbank'ın ülke bazında ve proje bazında kredi vermesi sağlanacaktır. Eximbank'ın dış kaynaklı kredilerinde vadelerin uzun tutulması ve faiz oranlarının AB ülkeleri seviyelerine çekilmesi, sektörün üretim-satış döngüsüne uyum sağlaması bakımından önem taşımaktadır. Dış ticaretin finansmanı için uluslararası Finans Kuruluşları, Kalkınma ve Yatırım Bankaları ile ortak çalışmalar yapılması fayda sağlayacaktır.

ENERJİ FİYATLARI

Türkiye'de enerji fiyatları rakip ülkelere göre yüksektir. Üretimi ve ihracatı teşvik etmek bakımından enerji fiyatlarıyla ilgili düzenlemeler yapılması zorunlu görülmektedir. Mevcut şartlarda sektörün rekabet gücü kırılmaktadır.

PAZARLAMA

Mobilya sektöründe pazarlama ve iletişim konusunda eksiklikler bulunmaktadır. Sektörün ağırlıklı olarak KOBİ'lerden oluşması nedeniyle mevcut imkânlarla yürütülmeye çalışılan pazarlama faaliyetleri dış piyasalarda yetersiz kalmaktadır. Bu durum üreticilerin rekabet şansını azaltmaktadır. Mobilya sektöründe pazarlama kanallarının uygun olmaması sorun teşkil etmektedir. Türkiye'de, modern pazarlama anlayışının bir göstergesi olan, pazarlama organizasyonu, tüketicinin korunması, pazarlama ahlakı, pazar bulmadan imalat, teknik koşulların saptanması vb. konuları yeterli düzeyde gelişmemiş ve yaygınlık kazanamamıştır. Bu maksatla eğitim ve bilgilendirme çalışmalarının artırılmasına dönük çalışmaların, uzman kişilerle profesyonelce yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.

İLETİŞİM

Bilgi çağında en önemli faktör bilgi ve iletişimdir. İnternet kullanımının tüm dünyada büyük bir hızla yaygınlaşması, son yıllarda elektronik ticaretin önem kazanmasına yol açmıştır. Özellikle, ticaret ve destek hizmetlerinin yetersizliği nedeniyle yurtdışına açılma imkânları kısıtlı kalmaktadır. Bu bağlamda etkili bir iletişim ağı kurulması önem taşımaktadır.

FASON İMALAT

Fason üretim kısa vadede, gelişmiş ülke üretim metotları, tecrübeleri ve teknoloji transferi, dış pazarı tanıma, tecrübe kazanma, kaliteyi yükseltme bakımından yararlı olabilmektedir. Ancak sektörün asıl amacının; dünya mobilya pazarına Türkiye'nin kendi markalarıyla girmesi, kendi üretim stratejilerini oluşturması ve kendi ürünlerini pazarlaması olarak düşünüldüğünde fason imalatın verdiği zarar net olarak ortaya çıkmaktadır.

ÜRETİM TEKNOLOJİLERİ

Türkiye mobilya sektörünün genelde küçük ölçekli firmalardan oluşması ve zanaat geleneğini devam ettirmesi fark yaratan bir üstünlük olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle, zanaatkârların bilgi ve tecrübelerini gelecek kuşaklara aktarmaları sağlanmalıdır. Bununla birlikte, seri üretim/ otomasyon teknolojilerine de önem verilmeli, seri üretim yapan firmaların belli konularda uzmanlaşmaları sağlanmalı ve yeni üretim teknolojileri kullanmaları teşvik edilmelidir. Kalifiye iş gücü oluşumu bakımından meslek okullarına görev ve sorumluluklar verilmelidir. Ayrıca, üretim teknolojilerinin geliştirilmesi için sanayi kuruluşları çağdaş yeni ürünler üretilmesi, standardın yükseltilmesi, maliyet düşürücü ve kalite yükseltici yeni tekniklerin uygulanması, yeni teknoloji geliştirilmesi veya yeni teknolojilerin ülke koşullarına uydurulması konularında AR-GE faaliyetlerine önem ve öncelik verilmelidir.

BÜROKRASİ VE MEVZUAT

Avrupa Birliği uygulamaları dikkate alınarak bürokrasi ve mevzuat basitleştirilmeli, vergilendirme ve sosyal güvenlik mevzuatında iş kurma ve istihdam yaratmayı özendirici tedbirler alınmalıdır. İşletmelerin yurt dışı fuar ve sergilere katılımlarında bürokrasinin kolaylaştırılması sektörün gelişimi, tanıtımı, iletişimi ve rekabeti bakımından önemli görülmektedir.

ULUSLARARASI STANDARTLAR VE KALİTE

Gelişmiş ülke pazarlarına açılımda, birinci koşul ürünlerin istenilen kalite ve standartlara uygunluğudur. Bunlara ilişkin belge ya da sertifikaların ihracatçı firmalarca edinimi artan dış ticaret rakamları ile aynı hızda yapılamamaktadır. Bunlara ilişkin eksikliklerin giderilmesi için ihracatçı firmaların İhracatçı Birlikleri vb. kurumlar tarafından bilgilendirilmesi hizmetleri yaygınlaştırılmalıdır. Bu kapsamda, mobilya sektörü için kaliteyi artırmaya yönelik uluslararası standartlar incelenerek, mevcut olanlar güncellenmelidir. Firmaların TSE belgesi almalarının teşvik edilmesi, uluslararası kalite belgeleri ile ilgili birimler kurulması, toplam kalite yönetimi konusunda seminerler verilmesi gerekmektedir. Ancak, TSE'nin mobilya kalite testlerinde yeterli donanım ve uzman kadroya sahip olmaması üreticiler için olumsuzluk yaratmaktadır. Bu kapsamda, mobilya kalite testlerinin standartlara uygun olarak yapılabileceği bir laboratuvar kurulması veya mobilya eğitimi veren fakültelerdeki laboratuvarlardan bu konuda faydalanılması faydalı olacaktır. Mobilyalarda kalite güvence sistemleri ve insan sağlığı ile ilgili faktörler dikkate alınmak zorundadır. Bu maksatla çağdaş ülkelerde üretimde kullanılan malzemeler ile ilgili uluslararası standartlara uyum sağlanmalıdır. Günümüz global ticaret mekanizmasının önemli unsurları haline gelmiş olan ISO 9000 Kalite Yönetim Sistemleri, ISO 14000 Çevre Yönetim Sistemleri, OHSAS 18000 İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetimi Sistemi ile ilgili kurallara uyum tam olarak sağlanmalıdır.

TEST LABORATUVARLARI EKSİKLİĞİ

Avrupa Birliği, Rusya Federasyonu gibi birçok ülke, mobilya sektöründe aldığı ürünlerde yangın ve akustik gibi bazı sertifikalar, testler ve bu testlerin akredite edilmiş olmasını istemektedir. Ancak Türkiye’de söz konusu testleri yaptıracak laboratuvarlar bulunmamakta veya firmalarımızın üniversitelerde yaptırabildikleri bazı test sonuçları, bu kurumların akreditasyonu olmadığı için yurt dışında geçerli olamamaktadır. Ayrıca firmaların test süreçlerini izlemeleri ve sorunları anında tespit ederek, düzeltmeleri yapmaları ve yeniden aynı testin tekrarını yaptırmaları gerekmektedir. Dolayısıyla, anılan sertifikaları talep eden ülkelere ihracat yapan firmalarımız, ürünlerini test ettirmek için önce yurt dışındaki test laboratuvarlarına göndererek testlerini yaptırmakta ve kabul gören bir sertifika alınabilmesi için hem zaman hem de maddi kayba uğramaktadır. Kabul gören akredite bir yerden alınması gereken söz konusu evrakların ve yapılması gereken testlerin Türkiye’de de yapılabilmesinin sağlanması için acilen ilgili test laboratuvarları kurulması, söz konusu girişimin TSE ve üniversitelerin ortak girişimiyle hayata geçirilmesi veya özel sektörün devlet eliyle bu konuda teşvik edilmesi gerekmektedir. Bu konudaki eksikliğin giderilmesi Türkiye’de ihraç edilebilecek ürün kalitesini de artıracaktır.

MÜŞTERİ MEMNUNİYETİ

Mobilya yaşam döngüsünde, mobilyayı kullanan iki kullanıcı vardır; bunlardan birincisi ihtiyacına cevap arayan “*kimse*”, ikincisi ise doğal kaynaklarından faydalanılan “*dünya*”dır. Ürün yaşam döngüsü süreçlerinde her iki kullanıcıyı da memnun edecek özelliklerde mobilyaların üretilmesi önemlidir. Bu nedenle, ürün oluşumunun ilk süreçlerinden son kullanım alanlarına ve geri dönüşüm süreçlerine kadar etkili ürün oluşum sentez ve analizlerinin iyi yapılması gerekmektedir.

15. SAHA GÖRÜŞMELERİ

I. Çanakçılar Yapı Malzemeleri Ticaret ve Sanayi A.Ş. – (Oğuz GÜLTEKİN – Üretim Müdürü)

25.12.2017 tarihinde Üretim Müdürü Oğuz GÜLTEKİN ve ekip arkadaşları ile gerçekleştirilen görüşme kapsamında bölgede kurulacak mobilya ihtisas organize sanayi bölgesinin bölge için gerekli olup olmadığı üzerinde durulmuştur. Firma yetkilisinin bu konuda belirtmiş olduğu görüş bölgenin ve bölge halkının ekonomik seviyesinin artması ve bölgedeki göç olaylarının önüne geçilmesi için ihtisas OSB’nin kurulması yönündedir. 3 milyon TL sermaye ile 2005 yılında lavabo altı ve banyo mobilyası üretmek amacıyla kurulan şirket 2007 yılında ofis mobilyaları üretmeye başlamış ve 2017 yılına gelindiğinde %20’si banyo seramik üretimi olmak üzere 30 milyon TL ciro yapmıştır. Şirket, 230 kişi ile %30 karlılıkla ve %75 kapasite kullanım oranı ile çalışmaktadır. Ayrıca şirket finansmanını tamamen öz kaynak ile yapmakta ve kredi kullanmamaktadır. Satışlar ise 120 gün vadeli olarak yapılmaktadır.

Üretim için tedarik ve tedarikçiler daha çok bölge dışından (İstanbul, İzmir, Ankara, Kayseri, Adana, Van, Diyarbakır Muğla) sağlanmakta ve 120-150 gün arası ürün tedarik edilmektedir. Yurtdışında Suudi Arabistan, İsrail, Fas, Nijerya gibi Afrika ülkelerine bayilikler açılmış olup buralara ihraç yapılmaktadır. Kurulacak olan mobilya ihtisas organize sanayi bölgesine geçeceklerini mevcut durumda mutfak mobilyası ve parke üretimi yapmazlarken burada kuracakları fabrika ile mutfak mobilyası veya parke üretimi yapacaklarını belirtmişlerdir.

II. Başoğlu Orman Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. – (Necdet BAŞOĞLU – Genel Müdür)

1950 yılında tomruk nakliyesi ile faaliyete başlayan şirket 1982 yılında şirket statüsüne kavuşmuştur. Bölgede ilk kereste fabrikasını kuran şirket 30 dönümlük bir alanda faaliyet göstermektedir. 10 milyon TL sermayeye sahip olan şirket 2016 yılında 16 milyon TL ciro yapmıştır. Papel ve kereste üretimi yapan şirket 90 kişi ile papelde %100, kerestede %60 kapasite ile çalışmaktadır. %15 kar marjı ile çalışan şirket satışlarda 12 ay vade yapmaktadır. Üretimlerinde %30 kredi ve %70 öz kaynak ile çalışmaktadır. Müşterileri daha çok bölge dışından olup İstanbul, Ankara, İzmir, İnegöl, Hatay ve Kayseri'ye ürün gönderilmektedir. Ürünleri ihraç ettiği ülkelerin başında ise İran gelmektedir.

Ürünlerin hammadde tedarikinin %85'ini bölgedeki iç orman varlığından sağlarken %20'lik kısmını ise yurtdışından (Rusya ve Abaza) sağlanmaktadır. Firmanın ihtiyaç analizinin başında nitelikli işgücü ve arazi gelmektedir. Bu nedenle kurulacak olan ihtisas OSB'de yer alacaklarını 80-100 dönüm arası bir alan tahsis edilmesini istemektedirler. Yer problemi olması halinde minimum 80 dönüm bir alanda faaliyet göstermek istemektedirler. Burada kereste üretiminin yanı sıra plywood, kontrplak ve papel üretimi yapacaklarını belirtmişlerdir.

III. Denko Mobilya İmalat İnşaat Ltd. Şti. – (Orhan TERZİ – Satış ve Pazarlama Müdürü)

2001 yılında Karademir mobilya ile ortak olarak faaliyete başlayan Denko Mobilya 2004 yılında Karademir Mobilya'dan ayrılarak kendi faaliyetlerine başlamıştır. 33 dönüm arazide banyo dolabı üretimi yapan şirket ürünlerini bayilikler aracılığıyla Batı Karadeniz başta olmak üzere, Marmara, Ege, Akdeniz, İç Anadolu ve Karadeniz Bölgesi'ne satmaktadır. 1,2 milyon TL sermayeye sahip olan şirket 2016 yılında 13 milyon TL ciro yapmıştır. %15 karlılık ile çalışmakta olan şirket bünyesinde 62 kişi istihdam etmektedir. %100 kapasite ile çalışmakta olan şirket 3 milyon TL kredi ile ürünlerin finansmanını sağlamaktadır. Müşteri potansiyeli daha çok yurtiçinde olan firma Ürdün ve İsrail'e ürün ihraç etmektedir. Müşteri potansiyelini artırmayı amaçlayan firma Libya fuarına katılmış ve Almanya fuarına katılmaya hazırlanmaktadır.

Şirket, ürünlerin hammadde tedarikini bölge dışından yapmaktadır. Bölgede MDF üretimi olmadığı için MDF'yi bölge dışından almaktadır. Ayrıca mobilyalarda çekmece aparatlarını İstanbul'dan, MDF'yi İnegöl ve İzmit'ten almaktadırlar. Şirket ihtiyaç analizi kapsamında ise daha çok nitelikli eleman ihtiyacı olduğunu belirtmiştir. İşin ağır ve tehlikeli işler sınıfında

olması nedeniyle mesleki yeterlilik belgesine sahip deneyimli ve tecrübeli elemanlara ihtiyaç olduğunu belirtmişlerdir. Kurulacak mobilya ihtisas organize sanayi bölgesine geçmek istemediklerini nedeninin ise hali hazırda Çaycuma OSB’de faaliyet göstermekte olduklarını yatırımın buraya yapıldığını belirtmişlerdir. Ancak Gökçebey’de kurulacak OSB’nin gerekli olduğunu bölge ekonomisine katkı sağlayacağını ve ulaşım ağı olarak büyük şehirlere yakınlığı ve demiryolu ile diğer ulaşım imkânlarının bölgede gelişmiş olduğunu belirtmişlerdir.

IV. Devrek Mobilya İmalat Orman Ürünleri Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. – (Yahya BEHÇİ – Genel Müdür)

2005 yılından itibaren mobilya sektöründe faaliyet gösteren şirket; yatak odası ve yemek odası alanında seri üretim yapmaktadır. 1 milyon TL sermayeye sahip olan şirket 2016 yılında 1,4 milyon TL ciro yapmıştır. %25 karlılıkla çalışan şirkette mevcut durumda 11 kişi çalışmaktadır. %55 kapasite ile çalışan şirket ürünlerin finansmanını %95 kredi ile sağlamaktadır. Müşteri portföyü daha çok bölgeden olup TR81 Bölgesi’nin yanı sıra Bolu, Düzce ve Kastamonu’ya ürün göndermektedir. İhracat hedefleri arasında ise Gürcistan bulunmaktadır. Ürünlerin tedariki ise Ankara, İnegöl ve İstanbul’dan sağlanmaktadır. Masif, Sunta ve Lam buralardan tedarik edilmektedir. Şirketin ihtiyaç analizine göre en önemli ihtiyacı deneyimli ve tecrübeli nitelikli eleman ihtiyacıdır. Bu meslekte yetişmiş nitelikli bir eleman bulunmamaktadır. Bu nedenle meslek okulları ile kurulacak ihtisas OSB’nin birlikte hareket etmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Kurulacak mobilya ihtisas organize sanayi bölgesine geçeceklerini 10 dönümlük bir arazide faaliyet göstermek istediklerini belirtmişlerdir.

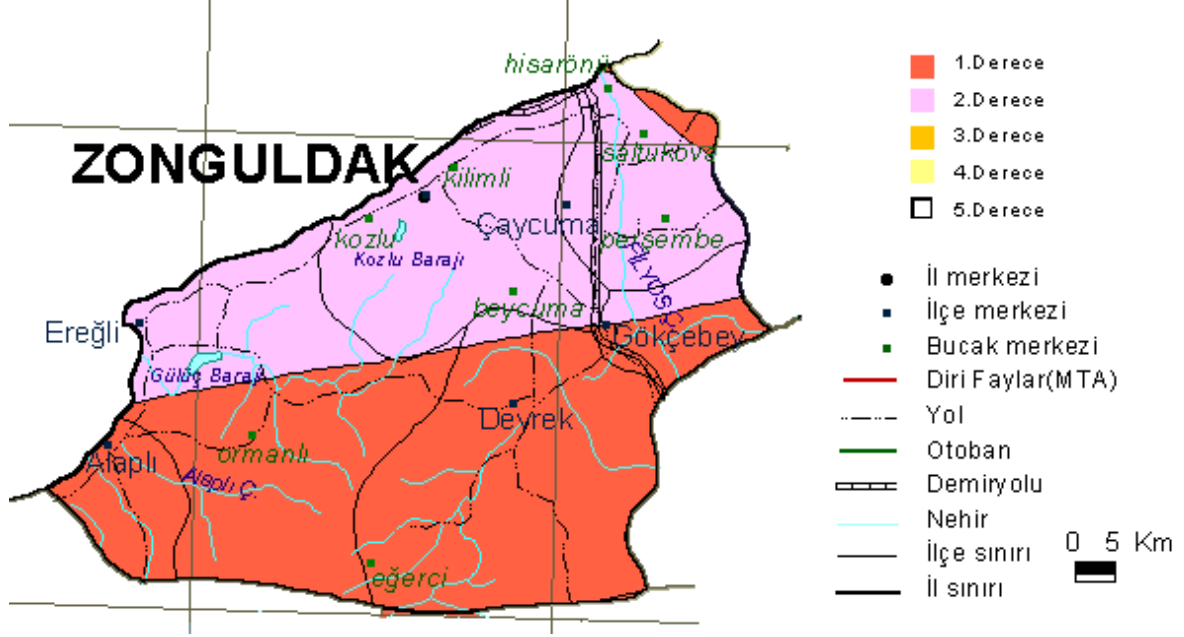
V. Devas Devrek Ağaç Sanayi ve Ticaret LTD. ŞTİ. – (Tansel IŞIK – Genel Müdür)

1970’lerde faaliyete baston üretimi ile başlayan firma bugün baston üretiminin yanı sıra mobilya üretimi de yapmaktadır. Baston ve mobilya üzerine 2 atölye faaliyet göstermekte olup bu 2 atölye 1,5 dönüm bir alana konumlanmıştır. 100.000 TL sermayeye sahip olan şirket baston ve mobilya alanında 2016 yılında 200.000 TL ciro yapmıştır. %25 karlılıkla 9 kişi istihdam eden şirket %70 kapasite ile çalışmaktadır. Ürünlerin finansmanı banka kredileri ile sağlanmaktadır. Müşteri potansiyeli mobilyada il geneli iken baston da Arap ülkeleridir.

Ürünlerin hammadde tedariki daha çok bölgeden sağlanmaktadır. Mobilya üretiminde bölgedeki kayın ağaçları kullanılmaktadır. Şirketin ihtiyaç analizine bakıldığında ise ilk sırada nitelikli iş gücü ikinci sırada ise finansman yer almaktadır. Kurulacak olan mobilya ihtisas organize sanayi bölgesinde 6 dönüm bir alanda faaliyet göstermek istemektedirler. Ancak bu hususta finansman konusunda devlet desteği olması gerektiği altyapı ve üstyapıların yapılarak uygun şartlarla üreticilere tahsis edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ancak bu şartlar altında OSB’ye geçebileceklerini aksi halde finansman güçlerinin buna elverişli olmadığını belirtmişlerdir.

16. MOBİLYA İHTİSAS OSB KURULUMU

Kurulması düşünölen OSB için yer seçimi esasında deprensellik dikkate alınmalıdır. Türkiye Deprem Bölgeleri Haritasına göre Zonguldak ilinin 2. Derece, Gökçebey İlçesi'nin ise 1. Derece deprem bölgesinde olduğu bilinmektedir.

Şeşil 4: Zonguldak Deprensellik Haritası

700 dekarlık bir alanın Zonguldak Mobilya İhtisas OSB için yeterli olacağı öngörülmektedir. Zonguldak Mobilya İhtisas OSB'nin Gökçebey sınırları içerişimde kalan bölgede kurulması planlanmaktadır. Arazinin toplam büyüklüğü yaklaşık 700 dekar dır. Arazinin mülkiyeti kamuya aittir. Arazinin mülkiyet durumu Tablo 24'de verilmiştir.

Hazine Arazileri	70 hektar
TOPLAM	70 hektar

Tablo 24: Arazi ve Mülkiyet Durumu

OSB altyapı maliyet hesabında mevcut OSB uygulamaları ve Bakanlık birim fiyatları dikkate alındığında ilk etapta altyapı birim maliyetinin 40 TL/m² olacağı tahmin edilmektedir. Bu durumda, Zonguldak Mobilya İhtisas OSB için düşünölen 70 hektarın %60'ı sanayi alanı olarak kullanılacaktır. OSB alanı için toplam altyapı yatırım maliyeti 15.703.415 TL olarak hesaplanmaktadır. OSB'lerin maliyeti altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesine yönelik olarak yapılan Sabit Sermaye Yatırımlarından oluşmaktadır. Yapılacak yatırımlar ve tahmini bedelleri Tablo 25'de gösterilmektedir.

FAALİYET	MALİYET (TL)	TOPLAM YATIRIMDAKİ ORANI (%)
Su Şebekesi Yapımı	1.304.968,00	8,31
Kanalizasyon Şebekesi Yapımı	973.728,00	6,2
Beton Parke Yol Yapımı	3.207.217,00	20,4
Tretuar Yapımı	1.614.213,00	10,28
Elektrik Şebekesi Yapımı	1.612.039,00	10,26
Bölgeye Enerji Nakil Hattı	1.478.849,00	9,41
Bölgeye Su Nakil Hattı ve Su Arıtma	295.161,30	1,88
Bölge İle Anayol Bağlantısı	875.000,00	5,57
Haberleşme Şebekesi Yapımı	1.090.583,00	6,94
Altyapı Projesi ve Uygulama İmar Planı Yapımı	324.068,90	2,06
Arıtma Tesis İnşaatı	1.680.000,00	10,69
Sosyal Tesisler ve Yönetim Binası İnşaatı	1.247.589,00	7,94
TOPLAM	15.703.415,00	-

Tablo 25: Sabit Sermaye Yatırım Maliyetleri

Zonguldak Mobilya İhtisas Organize Sanayi Bölgesi için altyapı ve üst yapı ile birlikte birim yatırım maliyeti 750 TL/m² olarak hesaplanmıştır.

Zonguldak Mobilya İhtisas OSB’de 30 firma yer alacaktır. Zonguldak Mobilya İhtisas OSB için 70 hektarda 30 firmanın yatırımı ile birlikte toplam OSB kurulum maliyetinin 15.703.415,00 TL olması öngörülmektedir. Bu rakamın detayı aşağıdaki gibidir;

- ❖ Su Şebekesi Yapımı: 1.304.968,00 TL
- ❖ Kanalizasyon Şebekesi Yapımı: 973.728,00 TL
- ❖ Beton Parke Yol Yapımı: 3.207.217,00 TL
- ❖ Tretuar Yapımı: 1.614.213,00 TL
- ❖ Elektrik Şebekesi Yapımı: 1.612.039,00 TL
- ❖ Bölgeye Enerji Nakil Hattı: 1.478.849,00 TL
- ❖ Bölgeye Su Nakil Hattı ve Su Arıtma: 295.161,30 TL
- ❖ Bölge İle Anayol Bağlantısı: 875.000,00 TL
- ❖ Haberleşme Şebekesi Yapımı: 1.090.583,00 TL
- ❖ Altyapı Proje ve İmar Planı Yapımı: 324.068,90 TL
- ❖ Arıtma Tesis İnşaatı: 1.680.000,00 TL
- ❖ Sosyal Tesisler ve Yönetim Binası İnşaatı: 1.247.589,00 TL
- ❖ Fabrika Kurulum Maliyeti: 480.000.000,00 TL (1 adet ortalama fabrika kurulum maliyeti 16.000.000 TL*30 adet fabrika)

Toplam ihtisas OSB kurulumu 30 adet fabrika için 480.000.000 TL olacağı öngörülmektedir.

Kurulacak 30 firmanın faaliyetlerinden toplam elde edilecek cironun yaklaşık 150 – 400 milyon TL olması beklenmektedir. Bu rakamın %20-40’lik kısmı ise ihracata yönelik olması beklenirken (toplam cironun %25’i) ithalatı azaltmaya yönelik ise 30 – 75 milyon TL’lik bir iyileştirme söz konusu olacaktır.

17. TOPLAM İŞLETME SERMAYESİ

Genel Giderler	2019	2020	2021	2022	2023
Sabit İşletme Giderleri					
Sigorta Giderleri	10.000,00	12.000,00	15.000,00	17.000,00	20.000,00
Güvenlik	120.000,00	125.000,00	130.000,00	135.000,00	140.000,00
Genel Yönetim Giderler	700.000,00	750.000,00	800.000,00	850.000,00	900.000,00
Sabit Masraflar Toplamı	830.000,00	887.000,00	945.000,00	1.002.000,00	1.060.000,00
Değişen İşletme Giderleri					
Enerji Giderleri	30.000,00	32.000,00	34.000,00	36.000,00	38.000,00
Haberleşme Giderleri	10.000,00	11.000,00	12.000,00	13.000,00	14.000,00
***Personel Giderleri	300.000,00	350.000,00	400.000,00	450.000,00	500.000,00
Bakım-Onarım Giderleri	10.000,00	12.000,00	14.000,00	16.000,00	18.000,00
Beklenmeyen Giderler (%1)	10.000,00	15.000,00	20.000,00	25.000,00	30.000,00
Diğer Giderler (Araç Kiralama ve Benzin Giderleri)	10.000,00	12.000,00	14.000,00	16.000,00	18.000,00
Değişen Masraflar Toplamı	370.000,00	432.000,00	494.000,00	556.000,00	618.000,00
TOPLAM İŞLETME GİDERLERİ	1.200.000,00	1.319.000,00	1.439.000,00	1.558.000,00	1.678.000,00

Tablo 26: Toplam İşletme Sermayesi

*** Kurulacak olan mobilya ihtisas organize sanayi bölgesinde; 1 müdür, 1 inşaat mühendisi, 1 memur, 1 elektrik mühendisi, 1 elektrik teknikeri, 1 harita teknikeri ve 1 hizmetli olmak üzere toplam 7 personel ile işler yürütülecektir.

18. ORGANİZASYON YAPISI, YÖNETİM VE İNSAN KAYNAKLARI

Zonguldak Gökçebey sınırları içerisinde kurulması planlanan Zonguldak Mobilya İhtisas OSB için tespit edilen 70 hektarlık alan Mobilya İhtisas OSB tüzel kişiliğine kazandırılacaktır. Müteşebbis heyet ve diğer yetkili organlar bu çalışmalarını yürütecek olup bunlar Zonguldak Ticaret ve Sanayi Odası, Zonguldak İl Özel İdaresi ve Zonguldak Belediyesi'dir. Müteşebbis Heyet; işletme aşamasında Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetim Kurulu ve Bölge Müdürlüğü'nden oluşacaktır. Bölgenin sevk ve idaresi Bölge Müdürü ve yeteri kadar idari ve teknik personel ile sağlanacaktır.

18.1. PROJE YÖNETİMİ VE UYGULAMA PLANI

18.1.1. Proje Yürütücüsü Kuruluşlar ve Teknik Kapasiteleri

Zonguldak Mobilya İhtisas OSB Müteşebbis Heyeti; Zonguldak Ticaret ve Sanayi Odası, Zonguldak İl Özel İdaresi ve Zonguldak Belediyesi'nin katılımıyla 15 asil üyeden meydana gelecektir. Müteşebbis heyette yer alan üyeler iki yıllığına seçilecek ve temsil ettikleri kurum ve kuruluşlarda üyelikleri sona erdiğinde üyelikleri sona erecektir. Müteşebbis Heyet en az üç ayda bir defa başkan veya başkanın yokluğunda başkan vekili başkanlığında salt çoğunluk ile Müteşebbis heyeti oluşturan kuruluşların organlarından ayrı toplanacaktır. Kararlar mevcudun salt çoğunluğu ile alınır. Oyların eşitliği halinde başkanın oyuna itibar edilecektir.

18.2. PROJE ORGANİZASYONU VE YÖNETİM

Yönetim Kurulu; Müteşebbis heyetin, en az dördü kendi üyeleri arasından olmak üzere seçeceği beş asil, beş yedek üyeden oluşur. Beşinci üye, ihtiyaca göre teknik ve idari birikimi olan müteşebbis heyeti oluşturan kurum ve kuruluşların mensupları arasından görevlendirilebilir. Bölge Müdürü Yönetim Kurulu üyesi olamaz.

Yönetim kurulu üyeleri iki yıl süre ile seçilecektir. İstifalar ve eksilmeler halinde yerine mensup olduğu kurumun ilk sıradaki yedek üyesi gelerek kalan süreyi tamamlayacaktır. Yönetim Kurulu üyeleri kendi aralarında bir başkan veya en az bir başkan vekili seçecektir.

Yönetim kurulu, başkan veya başkan vekili başkanlığında en az ayda iki defa toplanır. Toplantı salt çoğunluk ile yapılır. Geçerli bir mazereti olmadan üst üste yapılan üç toplantıya veya mazereti olsa dahi altı ay içinde yapılan toplantıların en az yarısına katılmayan üyeler üyelikten çekilmiş sayılacaktır. Kararlar salt çoğunlukla verilir. Oyların eşitliği halinde başkanın oyuna itibar edilecektir. Yönetim Kurulu toplantılarının sekretarya görevini Bölge Müdürü yürütecektir.

18.3. PROJE UYGULAMA PROGRAMI

YAPILACAK İŞLER	2018	2019												2020												2021																						
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12											
OSB Yer Seçimi																																																
Arazi Tahsisi																																																
ÇED Süreci																																																
İnşaat İzinleri																																																
İnşaat Çalışmaları																																																
İşlemeye Alma																																																
İşletme																																																

Tablo 27: Proje Uygulama Programı

19. İŞLETME DÖNEMİ GELİR VE GİDERLERİ

İşletme dönemi için ihtisas OSB'nin tahmini gelir ve giderleri bugünkü OSB değerleri dikkate alınarak ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri kanununun 12. maddesinde belirlenen aşağıdaki şartlara uygun olarak hazırlanmıştır.

- a. Müteşebbis heyete katılan kurum ve kuruluşların verdikleri iştirak payları
- b. Arsa tahsisi yapılan veya satışı yapılan ve İhtisas OSB'de faaliyet gösterecek olan katılımcıların ödedikleri aidatlar ile arsa ve altyapı katılım payları ve hizmet karşılıkları
- c. OSB altyapı ve sosyal tesislerinin ihalesi için hazırlanan dosyaların satış bedelleri ile bölge içinde kurulacak olan işletmelerin projelerinin tasdik ve vize bedelleri
- d. Yönetim aidatları
- e. Su, elektrik, doğalgaz, sosyal tesis, arıtma ve benzeri işletme gelirleri ile iştirak gelirleri
- f. Arsa satışından sağlanan gelirler
- g. Bağışlar
- h. Bölge ortak mülklerinin kira ve hizmet gelirleri
- i. Banka faizleri
- j. Gecikme cezaları
- k. İlan ve reklam gelirleri
- l. Diğer gelirler

20. TOPLAM YATIRIM TUTARI

GİDERLER	Alan (m ²)	Birim İnşaat Maliyeti (TL/m ²)	Toplam Tutar
Arazi Tahsisi (Kamulaştırma)	700.000	5 TL	3.500.000,00 TL
Altyapı Proje Giderleri	420.000	13 TL	5.460.000,00 TL
Su Şebekesi Yapımı	420.000	3,10 TL	1.302.000,00 TL
Kanalizasyon Şebekesi Yapımı	420.000	2,32 TL	974.400,00 TL
Beton Parke Yol Yapımı	280.000	11,45 TL	3.206.000,00 TL
Tretuar Yapımı	280.000	5,76 TL	1.612.800,00 TL
Elektrik Şebekesi Yapımı	420.000	3,84 TL	1.612.800,00 TL
Bölgeye Enerji Nakil Hattı	-	-	4.225.284,00 TL
Bölgeye Su Nakil Hattı ve Su Arıtma	420.000	0,70 TL	294.000,00 TL
Bölge İle Anayol Bağlantısı	-	-	2.500.000,00 TL
Haberleşme Şebekesi Yapımı	-	-	3.115.950,00 TL
Altyapı Projesi ve Uygulama İmar Planı Yapımı	-	-	925.911,00 TL
Arıtma Tesis İnşaatı	-	-	4.800.000,00 TL
Sosyal Tesisler ve Yönetim Binası İnşaatı	9.000	396,00 TL	3.564.540,00 TL
Etüt Proje Giderleri	9.000	25 TL	225.000,00 TL
TOPLAM YATIRIM TUTARI			37.348.685,00 TL

Tablo 28: Toplam Yatırım Tutarı

***Gökçebeý’de kurulması planlanan Mobilya İhtisas Organize Sanayi Bölgesi için arazi tahsis (kamulaştırma) bedelinin kamulaştırma için yapılan ihalelerde belirlenen ortalama 5 TL/m² baz alınmıştır.

***Etüt Proje Bedeli Mimarlar Odası’ndan alınan veriler dâhilinde metrekare başına 25,00 TL olarak alınmıştır. 9.000 metrekare sosyal tesis ve yönetim binası alanı dikkate alınarak etüt – proje bedeli hesaplanmıştır.

21. TOPLAM YATIRIM TUTARININ YILLARA DAĞILIMI

Gider Kalemleri	Gider Toplamı (TL)	YATIRIMIN YILLARA DAĞILIMI				
		YATIRIM SÜRESİ (Yıllık)				
		2018	2019	2020	2021	2022
Arazi Tahsisi (Kamulaştırma)	10.000.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00	2.500.000,00	
Altyapı Proje Giderleri	15.600.000,00	600.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00	5.000.000,00	
Su Şebekesi Yapımı	1.304.968,00		304.968,00	500.000,00	500.000,00	
Kanalizasyon Şebekesi Yapımı	973.728,00		173.728,00	400.000,00	400.000,00	
Beton Parke Yol Yapımı	3.207.217,00		1.500.000,00	1.500.000,00	207.217,00	
Tretuar Yapımı	1.614.213,00		614.213,00	500.000,00	500.000,00	
Elektrik Şebekesi Yapımı	1.612.039,00		612.039,00	500.000,00	500.000,00	
Bölgeye Enerji Nakil Hattı	1.478.849,00		500.000,00	500.000,00	478.849,00	
Bölgeye Su Nakil Hattı ve Su Arıtma	295.161,30			195.161,30	100.000,00	
Bölge İle Anayol Bağlantısı	875.000,00			400.000,00	400.000,00	75.000,00
Haberleşme Şebekesi Yapımı	1.090.583,00		90.583,00	500.000,00	500.000,00	
Altyapı Projesi ve Uygulama İmar Planı Yapımı	324.068,90	124.068,90	100.000,00	100.000,00		
Arıtma Tesis İnşaatı	1.680.000,00			1.000.000,00	680.000,00	

Sosyal Tesisler ve Yönetim Binası İnşaatı	1.247.589,00		500.000,00	500.000,00	247.589,00	
Etüt Proje Giderleri	225.000,00	125.000,00	100.000,00			

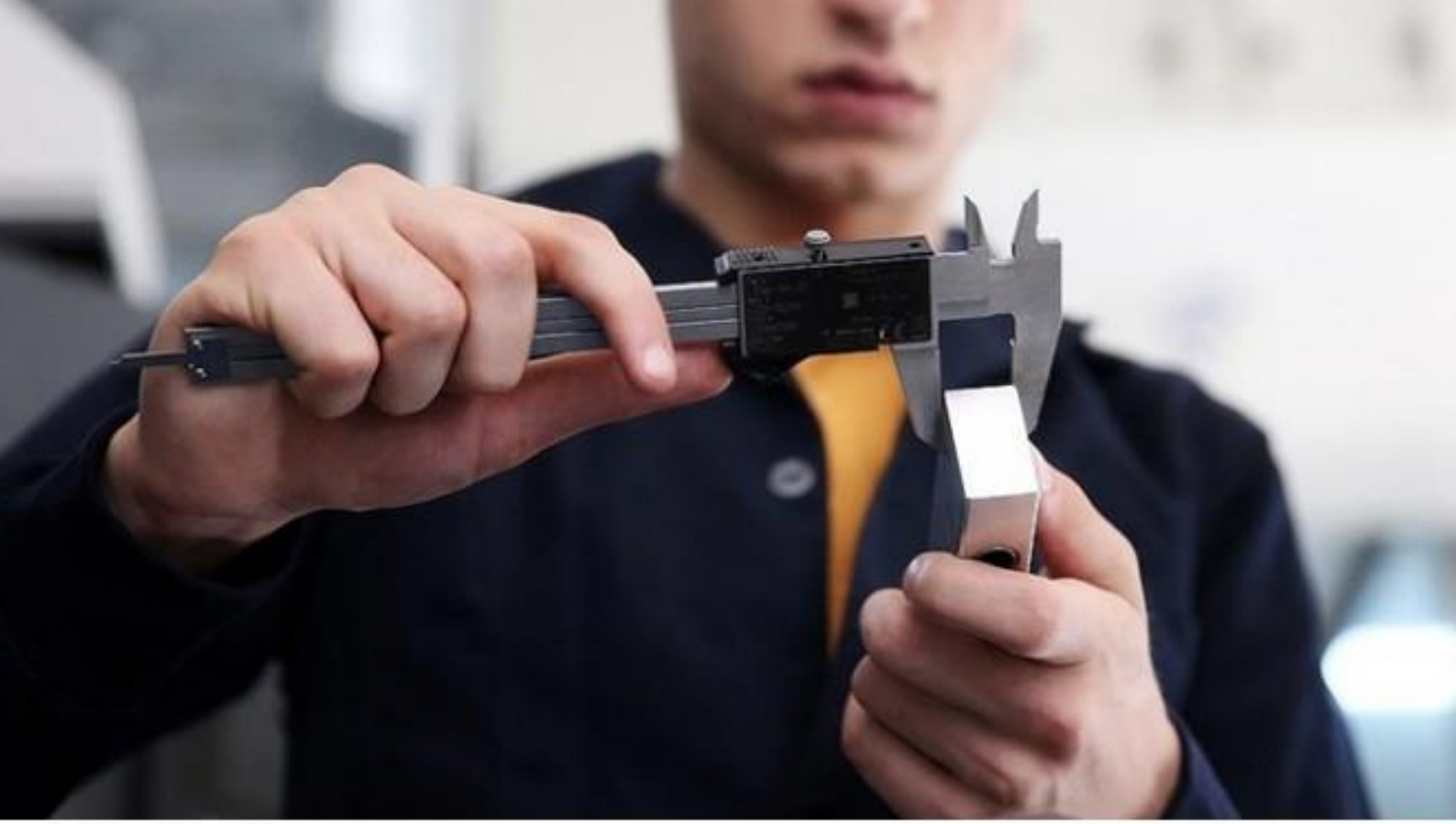
Tablo 29: Toplam Yatırım Tutarının Yıllara Dağılımı

22. PROJENİN FİNANSMANI

Proje, Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri hizmetleri için Bütçe Kanunu ile T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı bütçesinin ilgili tertiplerine konulan ödeneklerden sağlanan kredi ile finanse edilecektir.

OSB ve KSS projelerinin kredilendirilmesinde kullanılacak kaynaklar; Bakanlık bütçesinin ilgili tertiplerine konulan ödeneklerden teşekkül eder. Kullanılacak kredi; 3143 sayılı T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 11. maddesi ile 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun 14. maddesi uyarınca yatırım programında yer alan OSB'lerin etüt, proje, kamulaştırma, genel idare, altyapı inşaat giderleri ve KSS'lerin altyapı inşaat giderlerinin tamamı ile üst yapı inşaat giderlerinin %70'ine kadar olan kısmı içindir.

Kredi faiz oranı %2 olup geri ödeme süresi 5 yılı ödemesiz toplam 15 yıldır. Kredilerin faizi, ilgili OSB'nin banka hesabına geçtiği tarihten itibaren başlamakta, ikraz edilen bütün meblağın tamamen itfa edilmiş olacağı tarihe kadar devam etmekte ve her yılın 31 Aralık tarihinde gider vergisi ile birlikte, itfa döneminde ise anapara taksiti ile birlikte tahsil edilmektedir.

EK 1
TEMATİK MESLEK LİSESİ /
İHTİSASLAŞMIŞ MESLEKİ
VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

EK 1

TEMATİK MESLEK LİSESİ / İHTİSASLAŞMIŞ MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

Tematik Meslek Lisesi / İhtisaslaşmış Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi organize sanayi bölgelerinde faaliyet konuları ile ilgili bölümlerin yer aldığı, üretim konusunda yeni teknolojilerin geliştirilmesine, ürün kalitesinin artırılmasına, katma değeri yüksek vasıflı ürünler üretilmesine, üretim atıklarının değerlendirilmesine, faaliyette bulunan tesislerdeki verimliliğin artırılmasına ve ürün üretiminde yerli hammaddelerin etkili ve verimli kullanımına yönelik araştırmalar için gerekli bilimsel ortamı sağlamanın yanı sıra, organize sanayi bölgesi içerisinde üretilen ürünlerin uluslararası düzeyde kabul gören akreditasyon koşullarında kalite kontrol testlerinin yapılmasına yönelik alt yapı oluşturmak, üretici/kullanıcı ve bu alanlarda araştırma yapan kamu ve özel sektör kuruluşları ile işbirliği yaparak bilimsel araştırmalar yapmak, yaptırmak, koordine etmek ve organize sanayi bölgesinde faaliyet gösterilen alanlardaki strateji ve politikalarına katkı sağlamak amacıyla Maliye Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı destekleriyle kurulmaktadır.

Zonguldak Mobilya İhtisas Organize Sanayi Bölgesi bünyesinde kurulması planlanan Tematik Meslek Lisesi / İhtisaslaşmış Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi 2.000 m²'lik bir alanda faaliyet gösterecektir. Okulda eğitim verilecek alanlar o günün şartlarına bakılarak belirlenecektir. Ancak yapılan görüşmeler ve edinilen bilgiler dâhilinde eğitim verilecek alanların;

- Mobilya, Ağaç İşleri ve Dekorasyon
- Elektrik Elektronik Teknolojisi
- Endüstriyel Otomasyon Teknolojisi vb.

olacağı düşünülmektedir.

Kurulacak tematik meslek lisesi, malzeme araştırma ve laboratuvarları TS EN ISO/IEC 17025 Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yeterliliği için Genel Şartlar standardına uygun olarak müşterilere ve firmalara hizmet verecektir. Bu anlamda gelişmiş bir laboratuvar altyapısı kurulacaktır.

Bölgedeki firmalara hizmet etmekle birlikte yakın çevredeki illerde bulunan firmalara da hizmet edecektir.

Kurulacak okulun yapım ile makine – teçhizat maliyetleri Tablo 30'da verilmiştir.

GİDERLER	Alan (m ²)	Birim İnşaat Maliyeti (TL/m ²)	Toplam Tutar
Tematik Meslek Lisesi / İhtisaslaşmış Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi	2.000	555,00	1.100.000,00 TL
Makine - Teçhizat	-	-	500.000,00 TL
Laboratuvar Kurulumu	-	-	250.000,00 TL
TOPLAM	-	-	1.850.000,00 TL

Tablo 30: Meslek Lisesi Kurulum Maliyetleri

YASAL MEVZUAT

8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 12'nci maddesinin üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı fıkralarında organize sanayi bölgelerinde açılan mesleki ve teknik eğitim okullarında öğrenim gören her bir öğrenci için, 2012-2013 eğitim ve öğretim yılından başlamak üzere, resmî okullarda öğrenim gören bir öğrencinin okul türüne göre devlete maliyetinin bir buçuk katını geçmemek üzere, her eğitim öğretim yılı itibarıyla Maliye Bakanlığı ile Bakanlık tarafından müştereken belirlenen tutarda, Bakanlık bütçesine bu amaçla konulan ödenekten eğitim ve öğretim desteği yapılmaktadır.

Bakanlar Kurulu kararıyla, bu kanun kapsamında organize sanayi bölgeleri dışında açılan mesleki ve teknik eğitim okullarında öğrenim gören öğrenciler için de altıncı fıkradaki usul ve esaslar çerçevesinde eğitim ve öğretim desteği yapılmaktadır.

Söz konusu eğitim öğretim hizmetini sunan veya yararlananların, gerçek dışı beyanda bulunmak suretiyle fazladan ödemeye sebebiyet vermeleri durumunda bu tutarların, ödemenin yapıldığı tarihten itibaren 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 51 inci maddesine göre hesaplanacak gecikme zammı ile birlikte bir ay içinde ödenmesi, yapılacak tebligatla sebebiyet verenlerden istenmekte bu süre içinde ödenmemesi halinde bu tutarlar, anılan kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığı'na bağlı vergi daireleri tarafından takip ve tahsil edilmektedir. Bu fiillerin tekrarı halinde, ayrıca kurum açma izinleri iptal edilmektedir.

Bu konu ile ilgili öğrenci başarı durumu da dâhil olmak üzere destek verilme kriterleri, hangi eğitim ve öğretim alanlarına destek verileceğine dair kurallar ile diğer usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ve Bakanlıkça müştereken hazırlanan yönetmelikle belirlenmektedir.

5580 sayılı Kanun hükümleri doğrultusunda; 20/3/2012 tarihli ve 28239 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliğinin Ek 1'inci maddesinin birinci fıkrasının (a), (c), (ç), (d), (e) ve (f) bentlerinde;

- a) Okulun organize sanayi bölgesi içerisinde veya 21/3/2016 tarihli ve 2016/8660 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Organize Sanayi Bölgeleri Dışında Açılan Özel Meslekî ve Teknik Eğitim Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilere Eğitim Öğretim Desteği Verilmesine İlişkin Karar kapsamında 2016-2017 öğretim yılından itibaren uygulanmak üzere organize sanayi bölgesi dışında açılmış olması,
- c) Her bir öğrenci için verilecek eğitim ve öğretim desteği süresinin okulun öğretim süresini aşmaması, nakil yoluyla gelen öğrenciler için ise okulun kalan öğretim süresinden fazla olmaması,
- ç) Öğrencinin, o eğitim ve öğretim yılının başlamasından en geç otuz gün içerisinde okula kaydının veya eğitim ve öğretim desteği yapılan okullar dışındaki okullardan naklinin yapılmış olması,

d) Öğrencinin okula devam ediyor olması,

e) Organize sanayi bölgesi dışında açılacak özel meslekî ve teknik Anadolu liselerinde okulun açıldığı il veya ilçe nüfusunun 20.000 ve üzerinde olması,

f) Organize sanayi bölgesi dışında açılan özel meslekî ve teknik Anadolu liselerinde, takviye kursları, yemek, servis, pansiyon hizmetleri hariç olmak üzere eğitim ve öğretim desteği kapsamındaki öğrencilerden tebliğde desteklenecek alan/dallarda belirlenen eğitim öğretim desteği tutarı kadar eğitim öğretim ücreti alınabilecek olması

şartıyla eğitim ve öğretim desteği yapılabilir.” hükmü ve aynı maddenin ikinci fıkrasında ise; “Eğitim ve öğretim desteği verilecek okul tür, alan ve dalları ile her bir öğrenci için verilecek eğitim ve öğretim desteği tutarı, resmî okullarda öğrenim gören bir öğrencinin okul türüne, alanına ve dalına göre devlete maliyetinin bir buçuk katını geçmemek üzere, bir önceki yılın verileri esas alınarak her yıl Temmuz ayında Maliye Bakanlığı ve Bakanlıkça müştereken hazırlanacak olan tebliğde belirlenir.”

hükmüne yer verilmiştir.

Bu kapsamda, eğitim ve öğretim desteği verilecek alanlar, destek tutarları ve bunlara ilişkin diğer hususlar aşağıda belirtilmiştir.

1. 5580 sayılı Kanun kapsamında organize sanayi bölgeleri dışında açılan özel meslekî ve teknik liselerinin Tablo 31’de yer alan alan/dallarında öğrenim gören her bir öğrenciye verilecek eğitim ve öğretim desteği tutarları; 9’uncu sınıflar için aynı, 10, 11 ve 12’nci sınıflarda ise alanlara göre ayrı ayrı olmak üzere belirlenmiştir.

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ DIŞINDA AÇILAN ÖZEL MESLEKİ VE TEKNİK LİSELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLER İÇİN EĞİTİM VE ÖĞRETİM DESTEĞİ VERİLEN ALANLAR VE TUTARI		
Sıra No	Alan Adı	Destek Tutarı (TL)
1	Ayakkabı ve Saraciyeye Teknolojisi	4.600,00
2	Biyomedikal Cihaz Teknolojileri	5.500,00
3	Denizcilik Alanı	6.000,00
4	Elektrik Elektronik Teknolojisi	6.500,00
5	Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri	6.000,00
6	Gemi Yapımı	6.900,00
7	Gıda Teknolojisi	5.800,00
8	Hayvan Yetiştiriciliği ve Sağlığı	5.000,00
9	İnşaat Teknolojisi	5.500,00
10	Kimya Teknolojisi	5.900,00
11	Kuyumculuk Teknolojisi	4.400,00
12	Makine Teknolojisi	6.500,00
13	Matbaa Teknolojisi	6.400,00
14	Metal Teknolojisi	5.900,00

15	Metalürji Teknolojisi	5.000,00
16	Mobilya ve İç Mekân Tasarımı	5.200,00
17	Motorlu Araçlar Teknolojisi	6.500,00
18	Tarım Teknolojileri	6.500,00
19	Tekstil Teknolojisi	5.700,00
20	Tesisat Teknolojisi ve İklimlendirme	5.300,00
21	Plastik Teknolojisi	5.900,00
22	Raylı Sistemler Teknolojisi	5.000,00
23	Seramik Cam Teknolojisi	4.400,00
24	Tasarım Teknolojisi	4.400,00
25	Uçak Bakım Alanı	5.500,00
26	Yenilenebilir Enerji Teknolojileri	6.700,00
27	9. Sınıf	4.270,00

Tablo 31: OSB Dışında Açılan Özel Mesleki ve Teknik Liseler İçin Verilen Destekler

2. 5580 sayılı Kanun kapsamında organize sanayi bölgelerinde açılan özel her türdeki mesleki ve teknik liselerinin Tablo 32’de yer alan alan/dallarında öğrenim gören her bir öğrenciye verilecek eğitim ve öğretim desteği tutarları; 9’uncu sınıflarda her alan için aynı, 10, 11 ve 12’nci sınıflarda ise alanlara göre ayrı ayrı olmak üzere belirlenmiştir.

ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİNDE AÇILAN ÖZEL MESLEKİ VE TEKNİK LİSELERİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLER İÇİN EĞİTİM VE ÖĞRETİM DESTEĞİ VERİLEN ALANLAR VE TUTARI		
Sıra No	Alan Adı	Destek Tutarı (TL)
1	Ayakkabı ve Saraciye Teknolojisi	4.700,00
2	Bilişim Teknolojisi	4.300,00
3	Biyomedikal Cihaz Teknolojileri	5.500,00
4	Elektrik Elektronik Teknolojisi	6.900,00
5	Endüstriyel Otomasyon Teknolojileri	6.400,00
6	Gıda Teknolojisi	6.000,00
7	Kimya Teknolojisi	6.300,00
8	Makine Teknolojisi	6.900,00
9	Matbaa Teknolojisi	6.500,00
10	Metal Teknolojisi	6.300,00
11	Metalürji Teknolojisi	5.500,00
12	Mobilya ve İç Mekân Tasarımı	5.700,00
13	Motorlu Araçlar Teknolojisi	6.900,00
14	Plastik Teknolojisi	6.300,00
15	Tarım Teknolojileri	6.800,00
16	Tasarım Teknolojisi	5.000,00
17	Tekstil Teknolojisi	6.000,00

18	Tesisat Teknolojisi ve İklimlendirme	5.600,00
19	Seramik Cam Teknolojisi	5.000,00
20	Yenilenebilir Enerji Teknolojileri	6.900,00
21	9. Sınıf	4.300,00

Tablo 32: OSB'de Açılan Özel Mesleki ve Teknik Liseler İçin Verilen Destekler

3. Eğitim ve öğretim desteği, yukarıda belirlenen alanların dallarında eğitim göreceğ öğrencilere uygulanmaktadır.
4. Tablo 31 ve Tablo 32'de yer alan dallarda açılan özel meslekî ve teknik liselerinin öğrencilerinin 10'uncu sınıftan itibaren, okulun Tablo 31 ve Tablo 32'de yer alan dallarına devam etmesi hâlinde eğitim ve öğretim desteği ödemesine devam edilmektedir.
5. Belirlenen destek tutarları, Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine bu amaçla konulan ödenekten karşılanmaktadır. Ödemeye ilişkin usulleri belirlemeye Millî Eğitim Bakanlığı yetkilidir.
6. Bu tebliğde yer almayan hususlarda düzenleme yapmaya ve uygulamada ortaya çıkabilecek tereddütleri gidermeye Maliye Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı yetkilidir.
7. Maliye Bakanlığı ve Millî Eğitim Bakanlığı tarafından müştereken hazırlanan bu Tebliğ, 2017-2018 eğitim ve öğretim yılı için geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girmektedir.
8. Bu Tebliğ hükümleri Maliye Bakanı ve Millî Eğitim Bakanı tarafından yürütülmektedir.

Mevcut durumda benzer okul örnekleri;

- ASO Teknik Koleji
- İkitelli OSB Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
- Başkent OSB Mesleki Eğitim Merkezi
- Organize Sanayi Bölgesi Mesleki ve Teknik Eğitim Merkezi (METEM) – Kayseri
- Özel Kayseri OSB Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

EK-2 ENDÜSTRİYEL SİMBİYOZ

EK 2

ENDÜSTRİYEL SİMBİYÖZ

Endüstriyel simbiyoz tercihen birbirine fiziksel olarak yakın olup, normalde birbirlerinden bağımsız çalışan iki veya daha fazla ekonomik işletmenin bir araya gelerek hem çevresel performansı hem de rekabet gücünü artıracak uzun süreli ortaklıklar kurması ve dayanışma içinde çalışmasını temsil etmektedir. Diğer bir ifadeyle endüstriyel simbiyoz bağımsız işletmeleri, daha sürdürülebilir ve yenilikçi bir kaynak kullanım yaklaşımı çerçevesinde bir araya getirmektedir.

Bu işbirliği ağı, malzeme, enerji, su ve/veya yan ürünlerin fiziksel değişimi de dâhil olmak üzere, her türlü olanağın, lojistik, tesis ve uzmanlık kaynaklarının paylaşımı ya da ortak kullanımı anlamına gelmektedir. Buna ek olarak, işletmelerin ortak fayda sağlayacak diğer alanlarda da birlikte düşünüp birlikte hareket etmeleri için önemli fırsatlar yaratmaktadır. Ortak eğitim programları, yasal yükümlülüklerle yönelik ortak çözümlerin üretilmesi, iş güvenliğine yönelik atılabilecek ortak adımlar bu kapsamda değerlendirilebilir.

Bu sayede endüstriyel kaynaklı çevresel ve sosyal problemlerin önüne geçmekle kalmayıp aynı zamanda ekonomik getiri de sağlanmış olmaktadır. Endüstriyel simbiyoz, Ar-Ge, inovasyon ve kümelenme faaliyetlerinin yanı sıra, yeni iş alanları yaratma potansiyeli ile girişimciliği ve bölgesel kalkınmayı destekleyen bir yaklaşım olarak ortaya çıkmaktadır.

Zonguldak Gökçebey ilçesinde kurulacak Mobilya İhtisas OSB içerisinde, ekonomik gelişme ve sürdürülebilir çevre açısından önemli bir adım atılarak firmalar arası işbirliği ve dayanışmayı artırarak hem çevresel hem ekonomik getiriler sağlayan Endüstriyel Simbiyoz uygulamalarının hayata geçirilmesi planlanmaktadır.

Çalışmanın öncelikli amacı, bölgedeki endüstriyel simbiyoz uygulamalarının yaygınlaştırılmasına yönelik olarak farkındalığın artırılması, bölgesel ve sektörel analizlerin yapılarak mevcut potansiyelin ve stratejinin belirlenmesi, fizibilite çalışmalarının yapılması, iletişim faaliyetlerinin yürütülmesi ve endüstriyel simbiyoz uygulamalarının sürdürülebilirliğine ve yaygınlaştırılmasına yönelik altyapının oluşturularak planlanan çalışmaların hayata geçirilmesidir.

Endüstriyel Simbiyoz uygulaması iki temel aşamadan meydana gelmektedir:

- I. Firmalar arası işbirliği ve dayanışma alanlarının belirlenmesi aşaması
- II. Uygulama ve sürdürülebilirlik aşaması

“Firmalar arası işbirliği ve dayanışmanın artırılması aşaması, bölgedeki endüstriyel simbiyoz potansiyelinin ortaya konması, sektörler ve firmalar arası olası işbirliği alanlarının (sinerjilerin) ve önceliklerin tespit edilmesi, bir simbiyoz ağının oluşturulmasına başlanarak uygulamaya yönelik stratejinin ve atılacak adımların belirlenmesidir. “Uygulama ve Sürdürülebilirlik Aşaması” ise ilk aşamada elde edilen çıktılar doğrultusunda sinerjilerin hayata geçirilmesi,

gerekli sistematğin oluşturulması ve sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik önlemlerin alınmasını ve uygulamaya geçirilmesini kapsamaktadır.

Böylece Endüstriyel simbiyoz çalışmaları;

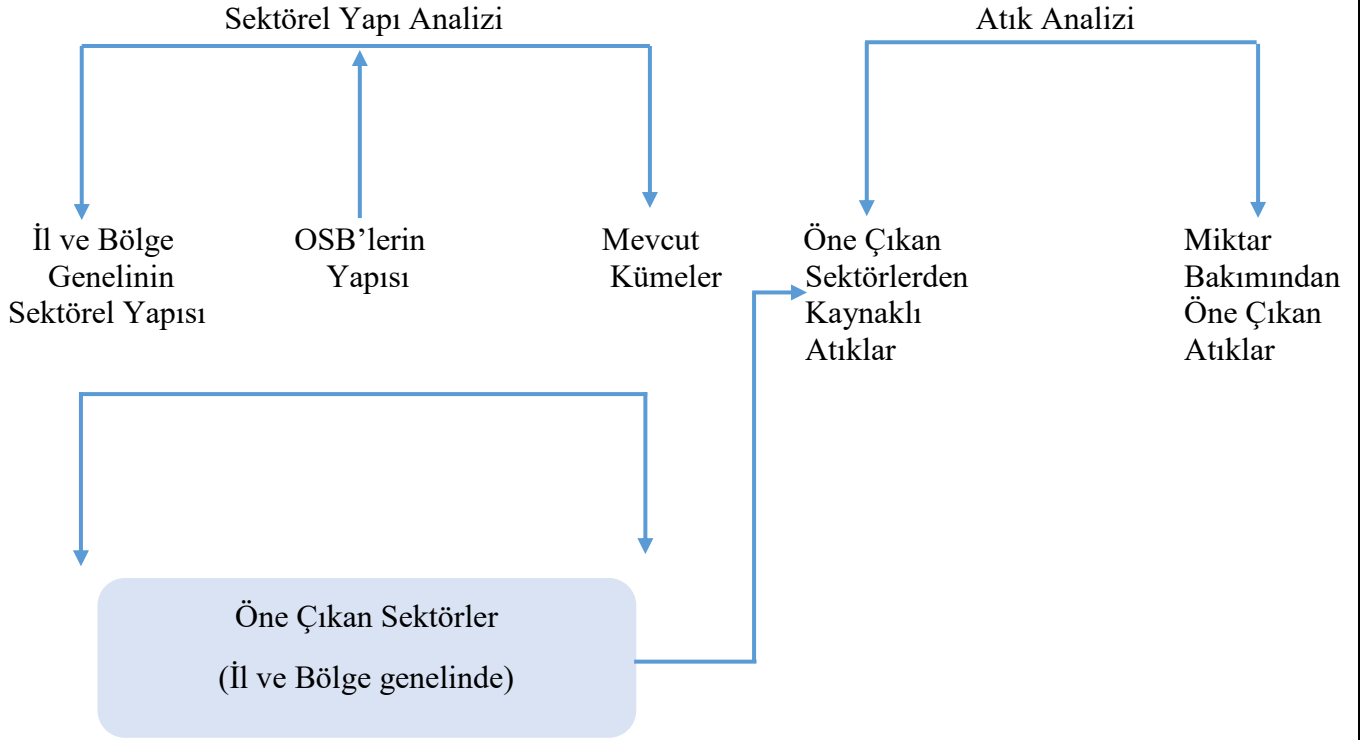
- Sektörler arası işbirliği ve dayanışmanın artırılması
- Çevresel performans ve rekabetçiliğin artırılması
- Bölgesel Kalkınmanın sağlanması

gibi çıktıları içermektedir.

SEKTÖREL ANALİZ

Endüstriyel simbiyoz, çevresel performansı ve rekabetçiliği artırmak için kullanılacak en etkin bölgesel kalkınma ve planlama araçlarından biridir. Bölgesel rekabetçiliğin artırılmasını ve bölgesel kalkınmayı hedefleyen araçların başarıya ulaşması için planlama aşamasına sektör odaklı yaklaşımların entegre edilmesi gerekmektedir. Bölgesel endüstriyel simbiyoz programları planlanırken de ilk aşamada bölgede öne çıkan ve endüstriyel simbiyoz açısından öncelikli sektörler belirlenerek, bölgesel bir strateji geliştirilmelidir. Bu yaklaşım geliştirilecek stratejilerin hedeflediği sonuçlara erişmesini kolaylaştıracak ve uygulamaların yaygınlığını da artırarak bölgesel rekabetçiliğe daha fazla katkı sağlayacaktır. Bu nedenle uygulama kapsamında kurulacak mobilya ihtisas OSB için endüstriyel simbiyoz potansiyeli ve ilgili stratejilerin belirlenmesinde kullanılmak üzere sektörel analiz çalışmaları gerçekleştirilmelidir. Sektörel analiz çalışması kapsamında izlenen yol Şekil 1’de gösterilmektedir.

Sektörel analiz çalışması iki aşamada gerçekleştirilecektir. İlk aşama bölgenin sektörel yapısı; il genelindeki sektörel dağılımlar, organize sanayi bölgesindeki (OSB) sektörel dağılımlar ve bölgede bulunan kümelerin incelenmesini kapsamaktadır. Sektörel yapı incelemesinin sonunda bölge geneli için öne çıkan sektörler belirlenecektir. Sektörel analizin ikinci aşaması için ise bölgede miktar bakımından öne çıkan ve bölgede öne çıkan sektörlerden kaynaklanan/kaynaklanabilecek atıkların listesi ortaya konacaktır.

Potansiyel ve strateji belirleme çalışması kapsamında, sektörel analiz bölümünde yapılan değerlendirmeler dikkate alınarak öne çıkan sektörlerle ait atıklar ve miktar olarak öne çıkan atıklar endüstriyel simbiyoz kriterleri çerçevesinde önceliklendirilmiş ve program kapsamında ilk aşamada odaklanılması gereken alanlar belirlenecektir. Sektörel analiz ve önceliklendirme sonuçları baz alınarak literatürde ilgili alanlara yönelik örnek çalışmalar/uygulamalar derlenecek ve bölge için olası endüstriyel simbiyoz potansiyeli ortaya konacaktır.

Zonguldak Gökçebeş ilçesinde kurulacak olan ve yaklaşık 30 sanayi tesisi barındıracak Mobilya İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'nde endüstriyel simbiyoz projesini hayata geçirerek firmalar arası ortaklık anlayışının geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Oluşan bu işbirliği ağıyla; malzeme, enerji su ve/veya yan ürünlerin fiziksel değişimi de dâhil olmak üzere, her türlü varlığın lojistik ve uzmanlık kaynaklarının paylaşımı ya da ortak kullanımı sağlanabilecektir. Diğer taraftan, endüstriyel simbiyoz uygulamaları ile entegre bir biçimde yürütülmesi gereken ve sürdürülebilir üretimin temel taşı olan bir diğer yaklaşım ise eko-verimlilik (temiz üretim). Eko-verimlilik, bir işletmenin sınırları içinde hammadde, su, enerji vb. kaynakların verimliliğinin sağlanması, atıkların minimize edilmesi, böylece hem ekonomik hem çevresel kazanımların elde edilmesi anlamına gelmektedir. Gerçekleştirilecek bu proje kapsamında

mobilya İhtisas OSB’de işletmelerde eko-verimlilik anlayışının benimsenerek yaygınlaşması da hedeflenmektedir. Böylece hem işletmelerin kendi içlerinde alacakları önlemler hem de OSB içinde ve dışındaki sektörler ve işletmelerle kuracakları işbirlikleri ile daha sürdürülebilir ve yenilikçi bir kaynak kullanım yaklaşımı ve rekabetçilik avantajı sağlanmış olacaktır.

EK-3 GÜNEŞ ENERJİ SİSTEMİ

EK 3

GÜNEŞ ENERJİ SİSTEMİ

Tesislerde çatı tipi güneş enerjisi ile enerji temini maliyet ve mevzuat yönüyle incelendiğinde;

- Çatı alanı ölçülerine
- Toplam kaç adet çatıya kurulacağına

bağlı olarak maliyet hesabı yapılacaktır. Açılı/eğim vb. hesaplamalar kurulumu yapacak firma tarafından fizibilite hazırlanarak sunulacaktır.

Maliyetler 1 MW'ın altındaki kurulumlar için yaklaşık %10 daha yüksek olacaktır. **800-900 bin dolar / MW** kabul edilmektedir. Yatırımın geri dönüşü **4 – 5 yıl** olmaktadır.

Türkiye'de başarılı uygulama örnekleri, TYT (Temiz Yaratıcı Teknoloji) firması tarafından yapılmaktadır.

Güneş enerjisi ile ilgili detaylı bilgiler rapor ekindeki Güneş Enerji Sistemleri dosyasında yer almaktadır.

EK - 4

ZONGULDAK SOSYO-EKONOMİK DURUM

EK 4

ZONGULDAK SOSYO-EKONOMİK DURUM

FİZİKSEL VE İDARİ YAPI

Zonguldak konum olarak Karadeniz Bölgesi'nin batısında bulunan bölgenin en gelişmiş illerinin başında gelmektedir. 31–49 derece Doğu Meridyenleri ile 41–27 derece Kuzey Paralelleri arasında yer alan Zonguldak'ın Kuzeyinde Karadeniz, batısında Düzce, Akçakoca, doğusunda Bartın, güneydoğusunda Karabük ve güneyinde Bolu bulunmaktadır. Batı Karadeniz Bölgesi'nin batısında kuzey-güney doğrultusundaki karayollarının kesişme noktasında yer alan ve 1924 yılında il olan Zonguldak, Bartın ve Karabük illerini kapsayan TR81 Düzey 2 Bölgesi, coğrafi olarak Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer almaktadır.

Yüzey şekilleri itibariyle engebeli bir alana yerleşmiş olan Zonguldak dağlık ve ormanlık bir alana sahiptir. Zonguldak il topraklarının % 49'u dağlardan % 35'i platolardan ve % 16'ya yakını ovalardan oluşmaktadır. Karadeniz'de uzunca bir kıyısı olup, dağlar denize paraleldir. Dağlar genel olarak 2000 metrenin altındadır. Zonguldak ilinde dağların tipik bir özelliği vardır.

Dağlar denize paralel üç sıra hâlinedir. Denizden içeriye gittikçe bu sıra dağlar Zonguldak Dağları olup, yükseklikleri 1000 metreden alçaktır. Başlıca tepeleri ise Göladağı (771 m), Boğma Tepe (663 m)'dir. İkinci sıradaki dağlar birinci sıraya nazaran daha yüksektir. Fakat batı kısmında yükseklik 1000 metrenin altındadır. Doğudaki kısım daha yüksektir. Kızılcaören Tepesi (1379 m), Göktepe (1416 m), Sarıçiçek Tepesi (1726 m), başlıca yüksek tepeleridir. Üçüncü sıra daha yüksek olup, Bolu Dağları'nın kısmen uzantısıdır. Başlıca dağları ise Keltepe (1999 m), İl'in en yüksek dağıdır. Kızıлтаç Tepesi (1486 m), Kaklıcak Tepesi (1462 m), Karatepe (1517 m) ve Panayır Tepe (1544 m)'dir.

Dağların etekleri ve araları plato ve yaylalarla kaplıdır. Başlıcaları Karabük ve Safranbolu platoları ile Avdan ve Çetiören yaylalarıdır.

Zonguldak ilinde akarsuların meydana getirdiği pek çok vadi vardır. Bazıları genişleyerek ovalar meydana gelir.

Zonguldak ili akarsu bakımından oldukça zengindir. Başlıca akarsuları: Filyos Çayı, Köroğlu Tepesi'nden gelen Gerede Çayı ve Bolu'dan gelen Bolu suyu ile beslenmektedir. Zonguldak içinden geçerken Soğanlı ismini almaktadır. Karabük'te Araç Çayı ile birleşmektedir. Hisarönü'nün doğusundan Karadeniz'e dökülmektedir. Diğer akarsular Araplı Irmağı, Üzülmüş Deresi ve Gülünçirmak gibi küçük akarsulardır.

İlin 532.435 dekarı tarım arazisi, 236.960 dekar'ı ekilebilen arazi, 8.317 dekar nadasa bırakılan arazi, 30.300 dekar sebze bahçesi arazisi ve 256.858 dekar meyve ve baharat bitkileri arazisi olarak dağılım göstermektedir. Zonguldak'ta meyve alanlarının oranı (%48), sebze alanlarının oranı (%6), orman alanlarının oranı ise (%54) ve mera alanlarının oranı (%44)'tür. Zonguldak ilinde orman alanlarının fazlalığı ağaç işleme ve orman ürünleri endüstrisi için bir potansiyel olmakta, ancak mera alanlarının azlığı hayvancılık için kısıt teşkil etmekte ve hayvancılık yapılamamasına neden olmaktadır.

İlin yüzölçümü 3.306 km² ile Türkiye yüzölçümünün % 0,6'sına denk gelmektedir. Deniz seviyesinden yüksekliği ise 20 m'dir.

İklimsel olarak Zonguldak'ta yıllık ortalama sıcaklık 13,9°C'dir. Ocak ayındaki ortalama sıcaklık ise 6,1°C olarak görülmektedir. En yüksek sıcaklık Temmuz ayında 40,5°C olarak ölçülmüştür. En düşük sıcaklık ise Şubat ayında -8°C olmuştur. Sıcaklık verileri Tablo 33'de verilmiştir.

ZONGULDAK	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Yıllık
Son İklim Periyoduna (1938 - 2016)													
Ortalama Sıcaklık (°C)	6.1	6.1	7.4	11.2	15.4	19.6	21.9	21.8	18.6	15.0	11.6	8.3	13.6
Ortalama En Yüksek Sıcaklık (°C)	9.2	9.5	10.8	14.9	18.8	22.9	25.1	25.3	22.3	18.6	15.2	11.5	17.0

Ortalama En Düşük Sıcaklık (°C)	3.4	3.4	4.5	8.0	12.1	15.8	18.0	18.1	15.3	12.2	8.8	5.6	10.4
Ortalama Güneşlenme Süresi (saat)	2.1	2.5	3.5	5.2	7.6	9.3	10.2	9.3	7.3	5.0	3.3	2.2	67.5
Ortalama Yağışlı Gün Sayısı	17.9	15.7	15.1	12.2	10.7	8.6	6.7	6.9	8.5	12.4	13.7	17.5	145.9
Aylık Toplam Yağış Miktarı Ortalaması (mm)	138.6	98.1	97.3	64.2	53.0	70.9	68.2	84.2	104.2	146.8	142.6	150.4	1218.5
Son İklim Periyoduna (1938 - 2016)													
En Yüksek Sıcaklık (°C)	24.1	26.7	31.7	33.6	36.7	40.5	39.5	39.8	34.0	35.9	29.9	28.1	40.5
En Düşük Sıcaklık (°C)	-7.7	-8.0	-6.4	-2.1	3.0	8.8	11.2	10.0	5.9	1.8	-3.2	-7.4	-8.0

Tablo 33: Zonguldak İklim Verileri

Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerine göre, yıllık ortalama toplam yağış miktarı 944 mm'dir. En fazla yağış alan ay 150,4 mm ile Aralık ayı ve en az yağış alan ay ise 53,0 mm ile Mayıs ayıdır.

DEMOGRAFİK YAPI

Zonguldak İli nüfusu 2016 yılında 597.524 olup nüfusun %49,38'si erkek, %50,62'si kadındır. İlin nüfus yoğunluğu 181 kişi/km²'dir. Nüfusunun %61,53'lük kısmı il ve ilçe merkezlerinde, %38,47'lik kısmı ise köy ve beldelerde yaşamaktadır.

YILLAR	Zonguldak Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu
2016	597.524	295.033	302.491
2015	595.907	294.679	301.228
2014	598.796	295.878	302.918
2013	601.567	296.910	304.657
2012	606.527	299.301	307.226
2011	612.406	302.370	310.036
2010	619.703	307.550	312.153
2009	619.812	306.075	313.737
2008	619.151	304.997	314.154
2007	615.890	302.827	313.063

Tablo 34: Zonguldak Nüfusu – Kaynak: TÜİK

Yıllar	İlçe	İlçe Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Nüfus Yüzdesi
2016	Ereğli	174.619	86.734	87.885	% 29,22
2016	Merkez	126.404	62.751	63.653	% 21,15
2016	Çaycuma	91.099	44.456	46.643	% 15,25
2016	Devrek	56.886	27.955	28.931	% 9,52
2016	Kozlu	46.204	22.373	23.831	% 7,73
2016	Alaplı	43.966	21.975	21.991	% 7,36
2016	Kilimli	37.213	18.551	18.662	% 6,23
2016	Gökçebey	21.133	10.238	10.895	% 3,54

Tablo 35: Zonguldak İlçelerinin Nüfusu – Kaynak: TÜİK

Nüfus bakımından en büyük ilçeleri sırasıyla Ereğli, Merkez, Çaycuma ve Devrek'tir. Nüfus bakımından en küçük ilçesi ise Gökçebey'dir. Yüzölçümü bakımından en büyük ilçesi Ereğli (73.008 km²), en küçük ilçesi Gökçebey (189 km²)'dir.

SOSYO EKONOMİK YAPI

Zonguldak eğitim düzeyi açısından, ülke ortalamasının altındadır. TÜİK 2016 verilerine göre, Türkiye genelinde %3,11 olan okuma yazma bilmeyen nüfus oranı, Zonguldak'ta %5,2'dir. Okullaşma oranı Türkiye genelinde %82,5, Zonguldak'ta ise %91,3'dir.

Sağlık konusu incelendiğinde Zonguldak, Türkiye ortalamasının altındadır. Önemli bir sağlık göstergesi olan bebek ölüm hızına bakıldığında Türkiye geneli 2016 yılında %10, Zonguldak %10,1'dir. Ölüm hızı Türkiye ortalaması %5,3, Zonguldak'ta % 6,8'dir.

Zonguldak ilinin ekonomisi, madencilik ve sanayi üzerine kuruludur. Ormancılık, tarım ve hayvancılık ikinci önemli kaynaktır. İl sınırları içerisinde zengin kömür yatakları bulunmaktadır. Kömüre dayalı demir-çelik fabrikaları ve bunlara bağlı yan sanayi ekonominin belkemiğidir. Madencilik sektöründe yaklaşık 15.000 kişi istihdam edilmektedir. İlde ikinci önemli sektör ise yaklaşık 8.000 kişinin istihdam edildiği demir-çelik sektörüdür. Ereğli Demir-Çelik Fabrikalarının varlığı bölgede önemli bir sanayi potansiyeli yaratmıştır. Türkiye'nin tek yassı demir-çelik mamulü imalatının yapılması bölgenin ekonomik ve sosyal yapısının şekillenmesinde önemli rol oynamıştır. İnşaat ve yapı sektörü ise diğer önemli sektörler arasında yer almaktadır. Tekstil sektörü ise yoğun istihdam sağlayan bir başka sektör konumundadır. İlde, Karadeniz Ereğli ve Çaycuma ilçelerinde bulunan Organize Sanayi Bölgelerinde yatırım çalışmaları devam etmektedir. Bölgenin toplam gelirindeki payı %53,2, istihdamdaki payı %52,3'tür. İllerin sosyo-ekonomik gelişmişlik (2011) sıralamasında Zonguldak, 3. kademedeki gelişmiş iller arasında ve 29. il konumundadır.

Sanayi ve Ticaret

Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK, daha önceki ismiyle Ereğli Kömürleri İşletmesi - EKİ), bölgenin ekonomik ve sosyal kalkınmasında itici güç olmuştur. Yarattığı istihdam kapasitesi ve yan sektörler ile Zonguldak ve bölge illerinde (özellikle Bartın ve Karabük) yaratılan katma

değerin temel belirleyicisi ve kaynağını teşkil etmiştir. Zonguldak'ın tarihsel gelişimi içinde TTK, endüstri, ulaşım, enerji, haberleşme, ticaret ve altyapı donanımlarının gerçekleştirilmesini bizzat üstlenmiştir. Beş üretim müessesesi, buldukları bölgede endüstriyel gelişmeyle birlikte kentleşmenin de yolunu açmışlar, ekonomik ve sosyal kalkınma bu bağlamda hız kazanmıştır.

Türkiye'nin 3 temel demir çelik fabrikasından 2 tanesi salt hammadde kaynağına yakınlık nedeniyle Zonguldak sınırları içerisinde kurulmuştur. Bugün 3.3 milyon tonluk yassı çelik üretim kapasitesiyle ülke gereksiniminin % 60'ını karşılayan ERDEMİR ve 1.1 milyon tonluk uzun mamul üretim kapasitesiyle ülke ihtiyacının % 15'ini karşılayan KARDEMİR' in varlık nedenleri de TTK'dır. TTK'nın ülke enerji talebinin karşılanmasında rolü büyük olmuştur. EKİ bünyesinde kurulan ÇATES'de üretilen elektrik enerjisi, enerji nakil hatlarıyla iletilerek, İstanbul, Kocaeli ve Sakarya başta olmak üzere, ülkemizde endüstrileşme tohumlarının atıldığı ve bugün de ekonomimizin itici gücü olan Marmara Bölgesinin o zamanki ihtiyacı karşılanmıştır.

TTK; ilimizin ve bölgenin kalkınmasında, karayolları ve demiryolları yapımından liman işletmesine, maden makineleri imalatından altyapı yatırımlarına kadar geniş bir yelpazede projeler gerçekleştirmiş ve salt taşkömürü üretim değeri ile sınırlı olmayan, hesaplanamayacak devasa katma değerler yaratmıştır. Bu süreç, hala azımsanmayacak oranlarda devam etmektedir. Bugünün Zonguldak'ının yaratılmasında, sözü edilen bölge ve illerin bugünlere gelmesinde TTK'nın etkisi büyüktür.

Türkiye Taşkömürü Kurumu Genel Müdürlüğü bölgede 5 müessese Müdürlüğü ile hizmet vermektedir. Bunlar sırasıyla; KOZLU - ÜZÜLMEZ - KARADON - ARMUTÇUK - AMASRA Müessese Müdürlükleridir.

TTK'da 27 taşkömürü sahasında rödövens karşılığı işletmecilik yapan firmalarca 2016 yılı sonunda 911.002 ton kömür üretimi gerçekleştirilmiş olup yaklaşık 15.660.329,10 TL (KDV dâhil) rödövens bedeli alınmıştır.

Yine Kurumun ruhsat sınırları dâhilinde bulunan ve ihalesi yapılan Alacağzı ve Kandilli sahasında üretime başlanmış, Amasra-B sahasında hazırlıklar sürdürülmektedir.

Türkiye Taşkömürü Kurumunda 2016 yılı sonu itibariyle 9.000 kişi istihdam edilmektedir. Kurumun 2016 yılı Taşkömürü üretimi tüvenan 1.434.887 ton, satılabilir 911.002 ton olarak gerçekleşmiştir.

Bunun yanı sıra il sınırları içerisinde ülke ekonomisinde önemli bir paya sahip olan demir-çelik sanayileri de bulunmaktadır. İl sınırları içerisinde bulunan ve ülke demir-çelik ihracatının %70 'ini yapan Erdemir demir-çelik sanayi burada faaliyet göstermektedir.

Erdemir'in yassı çelik ürünleri tüm dünyada dayanıklı tüketim malları ve yatırım malları endüstrilerinin ana girdisi durumundadır. Bu nedenle demir ve çelik sanayii bir ülkedeki refahın ve gelişmişliğin önemli göstergelerinden biri olarak kabul edilmektedir.

470 bin ton/yıl üretim kapasitesi ile kurulan ve sürekli gelişim ilkesi ışığında bugün 3 milyon 500 bin ton/yıl üretim seviyesine ulaşan Erdemir; Türkiye'nin en büyük demir çelik kuruluşu ve tek yassı çelik üreticisi olarak, ülkenin yassı çelik ihtiyacının önemli bir bölümünü karşılamaktadır. Bunun yanında, ülkenin tüketim potansiyeli ve dünya demir çelik sektöründeki gelişmeleri yakından izleyerek gerçekleştirilen modernizasyon ve kapasite artırıcı yatırımlarda maliyet ve kalite açısından en uygun teknolojileri seçerek tesislerini yenileyen Erdemir, başta

Avrupa Birliği Ülkeleri olmak üzere, ABD, Çin, Kanada gibi dünyanın kaliteye duyarlı pek çok ülkesine yaptığı ihracatlarla ülkemize önemli döviz geliri sağlamaktadır.

Ayrıca il sınırları içerisinde tuğla, seramik, çimento vb. taş ve toprağa dayalı sanayi ile iplik fabrikası, gemi inşasına dayalı fabrikalar, kauçuk fabrikaları ve orman ürünlerinin işlenmesi için faaliyet gösteren fabrikalar bulunmaktadır. Bu gibi önemli göstergeler kapsamında bölge Sanayi alanında da ön plana çıkmaktadır.

Tarım ve Hayvancılık

Zonguldak ilinin toplam yüzölçümü 3.306 km²'dir. İlin 532.435 dekarı tarım arazisi, 236.960 dekarı ekilebilen arazi, 8.317 dekar nadasa bırakılan arazi, 30.300 dekar sebze bahçesi arazisi ve 256.858 dekar meyve ve baharat bitkileri arazisi olarak dağılım göstermektedir. İlin tarımsal potansiyelini oluşturan zirai faaliyetleri hububat (buğday, arpa, mısır vb.) yetiştiriciliği, meyve (fındık, çilek, elma vb.) yetiştiriciliği ve sebzeçilik (yazlık ve kışlık) yanında patates ve ayçiçeği gibi sanayi bitkileri oluşturmaktadır. Ayrıca son yıllarda gelişen örtü altı yetiştiriciliği tarımsal yapıda giderek artan bir öneme sahip olmaktadır.

Zonguldak ilinde bitkisel üretim ise Tablo 36'da yer almaktadır.

Ekilen Ürün	Verim
Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler	13.602 ton/yıl
Sebzeler	26.538 ton/yıl
Meyveler	44.147 ton/yıl

Tablo 36: Bitkisel Üretim

Zonguldak ilinde organik tarım da yapılmaktadır. Organik tarım ile uğraşanların sayısı 1.138, organik tarım alanı ise 15.200 dekadır. Zonguldak'ta organik tarım konusunda 4 adet kontrol sertifikasyon firması faaliyet göstermektedir. (Anadolu, BCS, Ecocert ve Orser firmaları) ayrıca Alaplı Ziraat Odası müteşebbis firma olarak faaliyet göstermektedir. İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nce de organik tarım yapan üreticilerin yıl içerisinde düzenli olarak kontrolleri yapılmaktadır.

Hayvansal ürünlerin üretiminde aile işletmeleri düzeyinde besi sığırcılığı, küçük ve orta, işletmeler düzeyinde besi sığırcılığı, orta ve büyük işletmeler düzeyinde yumurta ve besi tavukçuluğu yapılmaktadır.

Hayvansal Kaynaklı Üretimler ise şu şekildedir:

Hayvansal Kaynaklı Üretimler	Verim	Hayvan varlığı	Sayısı
Et Üretimi	2.150 ton/yıl	Büyükbaş hayvan	70.970
Süt Üretimi	73.596 ton/yıl	Küçükbaş hayvan	35.830
Yumurta	12.025.000 adet/yıl	Kanatlı hayvan	6.607.374
Yapağı, kıl, tiftik	30 kg/yıl		
Deri	150 ton/yıl		
Bal	336 ton/yıl		
Deniz Ürünleri	10.700 ton/yıl		
Tatlısu Ürünleri	70 ton/yıl		

Tablo 37: Hayvansal Üretim

Turizm

Ülke ekonomisinin en dinamik sektörlerinden biri olan turizm, son yıllarda Zonguldak ilinde de önemli bir gelişme çizgisi yakalamış, gerek özel, gerekse kamu girişimleriyle kayda değer bir istihdam ve hizmet alanı durumuna gelmiştir.

İlin iklim koşulları, deniz kum-güneş üçgenine dayalı seçeneğe uzun süreli fırsat tanımamakta; ancak il coğrafyasının önemli kısmını oluşturan ormanlık alanlar, yaylalar, mağaralar ve su-yeşil kombinasyonun oluşturduğu doğal güzellikler Zonguldak'ı doğaseverlerin gözünde önemli bir çekim odağı kılmakta ve bu nedenle ilin turizm alanındaki geleceğe yönelik tüm planlamaları bu çerçevede düşünülmektedir.

Bu amaçla İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nce 1994 yılında başlatılan projelerden Gökgöl Mağarası Turizm Amaçlı Kullanım Projesi ile bir kültür turizmi projesi (İnanç Turizmi) olan Cehennemağzı Mağarası ilin hizmete sunulan ilk turizm destinasyonlarıdır.

Ayrıca Zonguldak, doğal güzellikler açısından da oldukça zengin bir ildir. Karadeniz kıyısı boyunca uzanan koyları, kumsalları, her biri ayrı bir doğa harikası olan mağaraları, dört mevsim yeşil kalabilen bitki örtüsü ve orman içi dinlenme alanları, turizm anlamında değerlendirilebilecek doğal kaynaklardır. Doğuda Sazköy'den, batıda Akçakoca'ya kadar uzanan 80 kilometrelik kıyı şeridinde yer alan, pek çok doğal plaj ve kumsal yöre halkının yaz aylarında günübirlik kullandığı belli başlı mekânlardır.

Bunlardan Filyos, Türkali, Göbü, Kapuz, Değirmenağzı, Ilıksu, Erdemir, Ereğli Belediye, Alaplı Belediye, Askeri Plaj ve Kocaman kıyıları "Mavi Bayrak Projesi" kapsamında değerlendirilmektedir.

Zonguldak ve Karadeniz Ereğli limanları endüstriyel ve ticari amaca yöneliktir. Zonguldak limanından Ukrayna'nın Skadovsk, Evpatoria, Rusya'nın Novorossky limanlarına ro-ro taşımacılığı yapılmaktadır.

Ayrıca Zonguldak ili ve çevresi doğa turizmi ile de ön plana çıkmaktadır. İl topraklarının yarısından fazlasını kaplayan yeşil doku, iğne ve yayvan yapraklı ağaçlarla çok çeşitli ormanaltı bitki örtüsünden oluşmaktadır. Yaz aylarında piknik yeri olarak kullanılan bu alanlar trekking, foto safari, olta balıkçılığı, av ve yaban hayatı gibi aktivitelere yanıt verebilecek potansiyel zenginliktedir. Ulutan, Göldağı, Beycuma Yayla, Bostandüzü, 100. Yıl, Milli Egemenlik, Kocaman mevkiilerindeki orman içi dinlenme yerleri sonbaharda bir renk zenginliğine bürünmekte ve buraların alt hizmet üniteleri ile birlikte, çadırlı kamp sahası, altı adet dağ evi, alabalık ve geyik üretme sahaları bulunmakta, göllerde olta balıkçılığı yapılmaktadır.

İlin en yüksek tepesi olan Bacaklı Yayla (1637 m) eteğindeki Bölüklü Yaylası, yayla evleri, yaşayan yaylacılık geleneği ve zengin bitki örtüsüyle yayla turizmine aday bir doğal ortamdır.

Zonguldak merkezde Harmankaya ve Değirmenağzı, Karadeniz Ereğli'de Güneşli yörelerindeki şelale ve trekking alanları doğa turizmi anlamında değerlendirilebilecek uygun mekanlardır.

Ayrıca Zonguldak'ta yayla turizmi de yapılmaktadır. Zonguldak'ın en yüksek tepesi olan Alaplı Bacaklı Yaylası (1637 m) var olan, yaşayan yayla geleneği ve yayla evleriyle "yayla turizmine", yaklaşık 2-3 ay kar altında kalmasıyla da "kış turizmine" aday bir doğal ortamdır.

İlin henüz gün ışığına çıkmamış tarihi ve arkeolojik eserleri ile ören yerleri de önemli bir kültür turizmi potansiyeli olmaktadır. Karadeniz Ereğli (Heraklela Pontike) ve Filyos (Tieion) kültür turizminin en önemli göstergeleridir.

KAYNAKÇA

1. Mobilya Sektör Raporları
2. İhtisas OSB mevzuatı
3. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı raporları
4. Örnek OSB raporları ve çalışmaları
5. https://ekonomi.isbank.com.tr/UserFiles/pdf/sr05_mobilyasektoru.pdf
6. <http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/zet%20htisas%20Komisyonu%20Raporlar/Attachments/258/Mobilya%20Çalışma%20Grubu%20Raporu.pdf>
7. <http://www.turkishfurniture.org/Eklenti/76,oaibmobilyasektorraporu2016.pdf?0& tag1=51FD9C56B14138F09344509880625D2082ABB6AE&crefer=72A1477CE4C5357E61622820C395DCB8EBFF2C789752B4CBB3CC82F077E1F1CC>
8. <https://www.tobb.org.tr/Documents/yayinlar/2013/TÜRKİYE%20MOBİLYA%20ÜRÜNLERİ%20MECLİSİ%20SEKTÖR%20RAPORU2012.pdf>
9. <http://www.hurriyet.com.tr/inegol-mobilya-ihhtisas-osbde-fabrika-sayisi-48-40676703>
10. <http://www.itso.org.tr/tr/mobilya-ihhtisas-osb/mobilya-ihhtisas-organize-sanayi-boelgesi.html>
11. <https://www.dunya.com/ekonomi/bursa-inegol039e-2-yeni-osb-haberi-195575>
12. <http://bakkakutuphane.org/upload/dokumandosya/tr81-duzey2-bolgesi-mobilya-ve-orman-urunleri-sektor-analizi-raporu.pdf>
13. www.dogaka.gov.tr/Icerik/Dosya/www.dogaka.gov.tr_528_GD1X14ED_Mobilyacilik-Sektor-Raporu-2014.pdf
14. <https://www.tobb.org.tr/Documents/yayinlar/2015/Orman-Urunleri-sektoru-20151117.pdf>
15. <http://www.kalkinma.gov.tr/BolgePlani/TR81-1-%20Mevcut%20Durum%20Analizi%20101014.pdf>
16. <http://www.kayseriosb.org/Media/Editor/files/MS.pdf>
17. https://ekonomi.isbank.com.tr/UserFiles/pdf/sr05_mobilyasektoru.pdf
18. <http://www.turkishfurniture.org/Eklenti/11,mobilya2pdf.pdf?0& tag1=F2A4D901B832F378F828EF14F1D84F85C4674687&crefer=DA1490DFC92012A8D709B1DBDAF889ED32DA282C019323E2D0D2CE9C5E0FCDDD>
19. <http://www.ticaret.edu.tr/uploads/dosyalar/921/31.pdf>
20. <http://www.ito.org.tr/itoyayin/0004354.pdf>
21. <http://www.turkishfurniture.org/Eklenti/76,oaibmobilyasektorraporu2016.pdf?0& tag1=51FD9C56B14138F09344509880625D2082ABB6AE&crefer=3F54E3F5C38190DDEADCE427CF63C6811B1CF3C323D1814C7735E3A2BD8ECB74>
22. https://ekonomi.isbank.com.tr/UserFiles/pdf/sr05_mobilyasektoru.pdf